

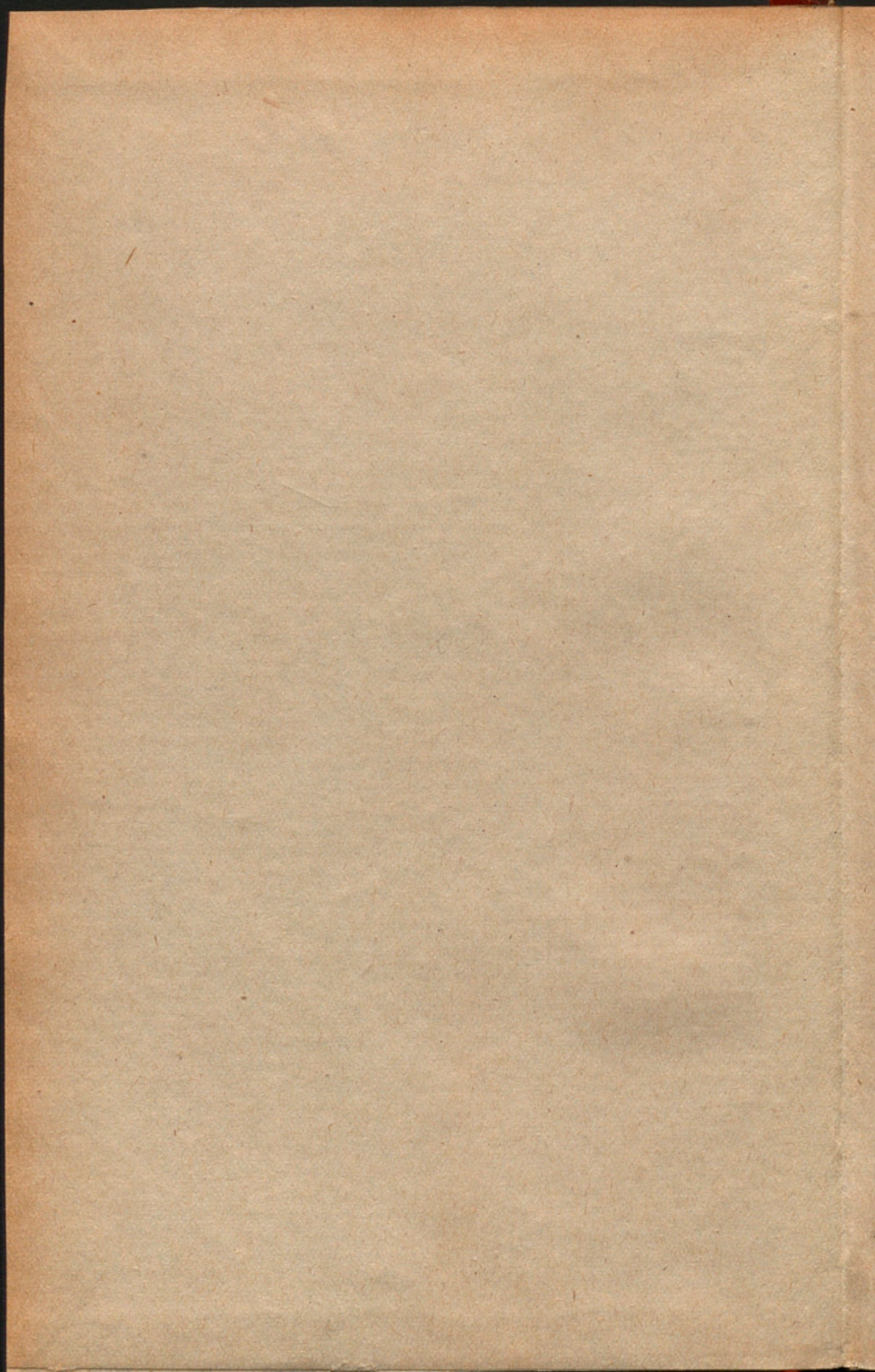
CORONA
POETICA

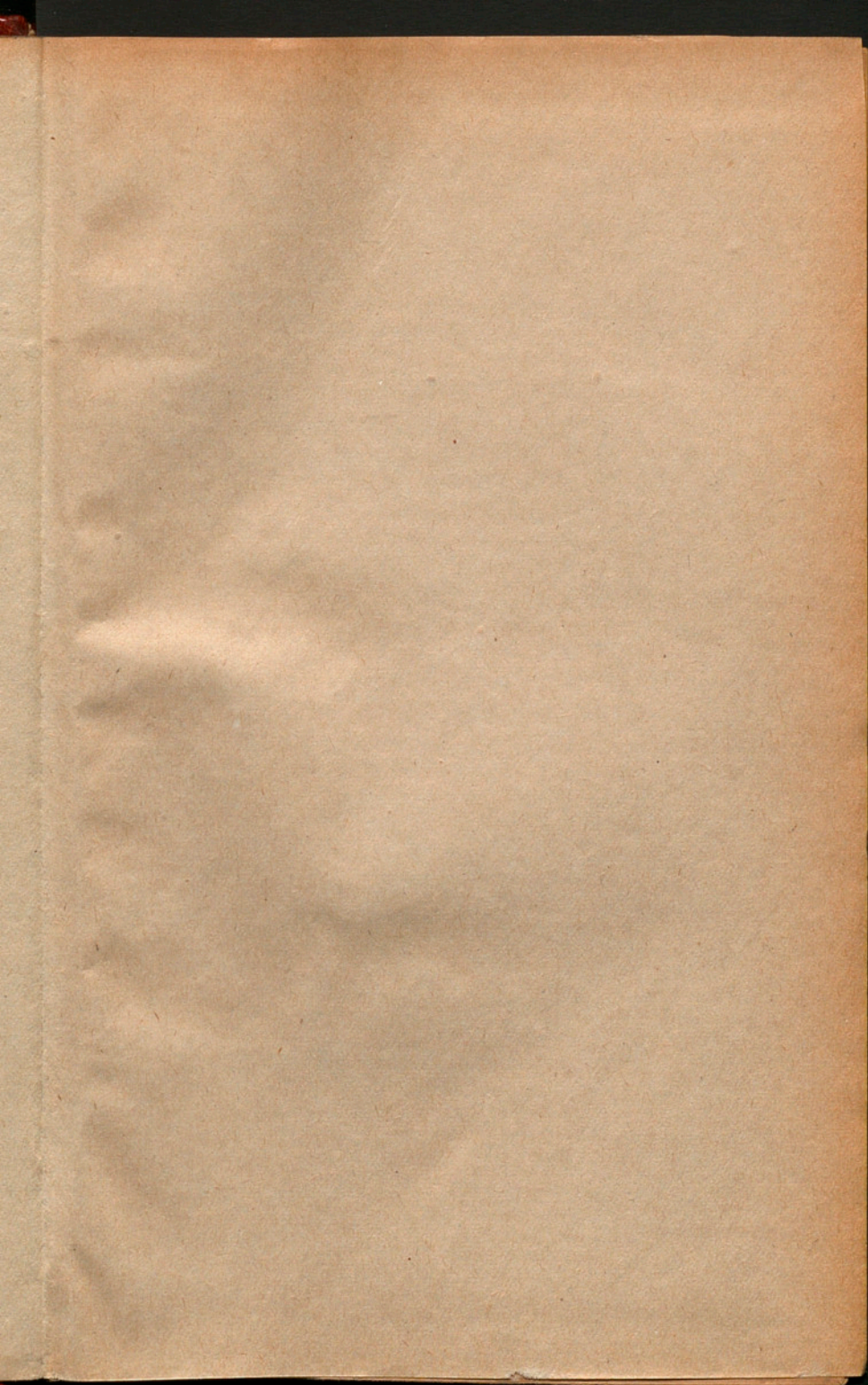
SANTA
MARIA
DE RIPOLL

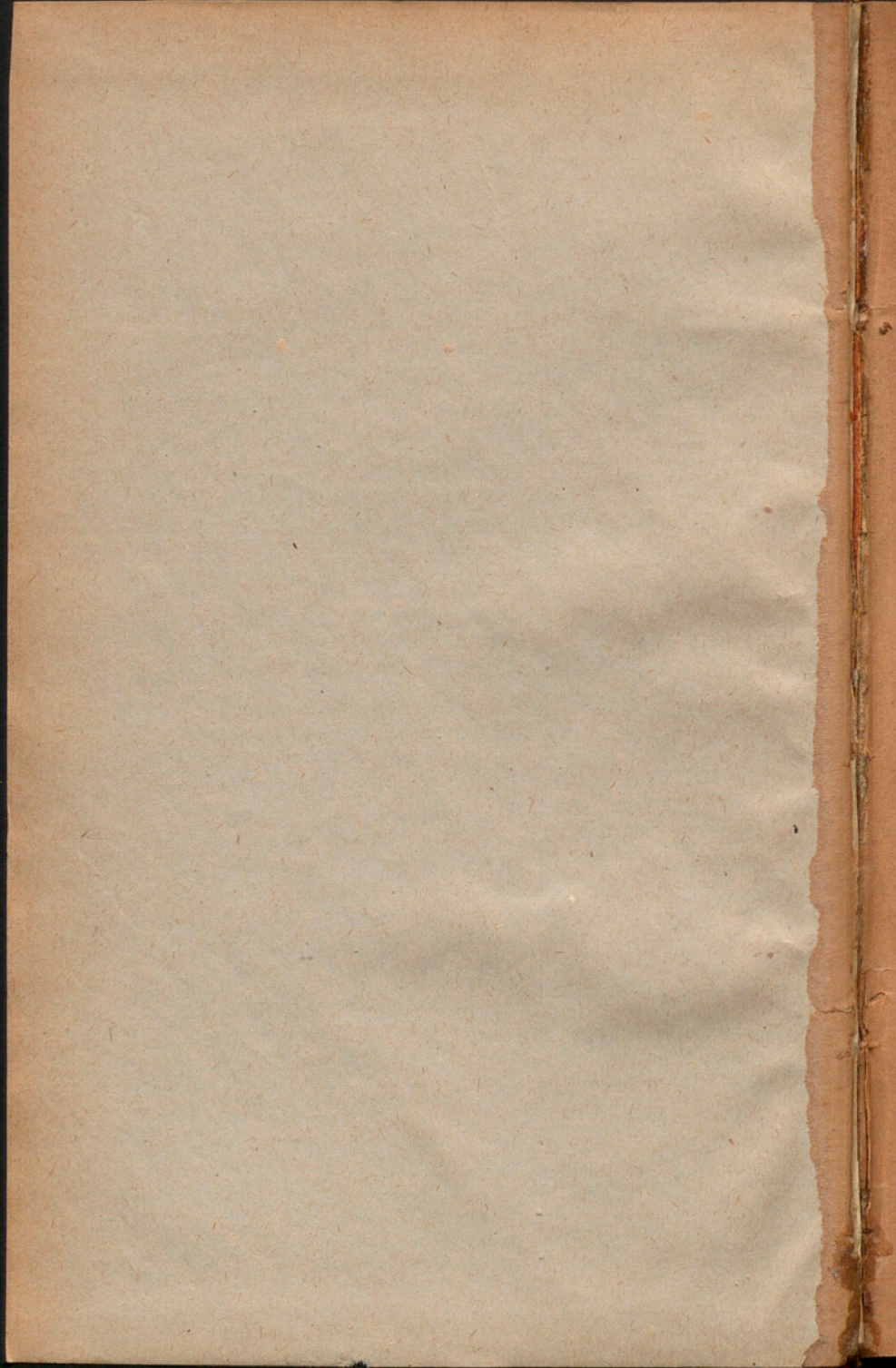
833.5 U Cor

CORONA POÉTICA

A

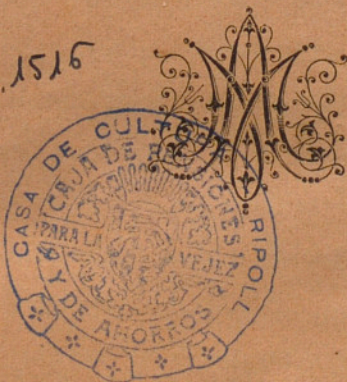
NOSTRA SENYORA

SANTA MARIA

DE

RIPOLL

Reg. 1516

VICH

MDCCCXCV

AMERICAN ASSOCIATION

AMERICAN ASSOCIATION

AMERICAN ASSOCIATION

A
NOSTRA SENYORA
DE
RIPOLL

L'empendre, Senyora, la obra d'alçar de ses ruïnes lo temple que'us havien dedicat nostres primers hèroes de la Reconquista, en aquests temps en que la Fe està somoguda y la Patria en perill, tingürem la intenció, segons dexárem consignat oportunament, de que Vos recobrasseu vostre antich trono y la Patria catalana sa antiga casa payral, y despertar axís la Fe y alçar l'esperit d'amor patri de nostres paysans.

Com era just, procurárem que concorre-

guessen á aquesta obra meritoria tots los elements que poguessen darli importancia, y, gracias á Déu, ho conseguirem. La pietat y munificencia de la Santa Sede, tan dignament ocupada per Lleó XIII; la proverbial generositat de la Familia Rey al d'Espanya; la opulencia del rich y l'òbol de la viuda; la realeza del noble y la senzillesa del obrer; la sabiduria del arquitecte y la habilitat del artista en totes ses manifestacions; la magnificencia del Episcopat, l'esplendor del sacerdoti y l'hàbit de penitencia del Religios; l'universal tribut d'un y altre hemisferi; tot rendí son homenatge d'amor y carinyo á la Verge de la Reconquista de Catalunya.

Faltava no més la Poesía, la qual s'es anomenada ab rahó filla del cel quan canta'ls amors purs y entona himnes á la Religió y á la Patria. Aquí teniu, Senyora; l'espressió de son carinyo en la Corona Poètica que tenim la honra de presentarvos. Dignauvos acceptarla y benehiunos. Benehiunos, fent que'us oferim nostre cor pera que'ns doneu lo vostre.

*Præbe, fili mi, cor tuum mihi et ego præbebo
tibi cor meum* (Prov. XXIII, 26). Y axò'ns
basta.

Si més poguessem, més fariam: si més tin-
guessem, més vos dariam.

JOSEPH, BISBE DE VICH,

Administrador Apostòlich de Solsona.

108301

Habebitis in monumentum

Templum hoc

Sanctae Mariae de Hipoll dicatum

Et in eo celebrabitis

Dies solemnes cultu sempiterno.

LEO PP. XIII.

Ex Aedibus Vaticanis, die 10 Aprilis 1886.

1875

1876

1877

1878

1879

1880

1881

1882

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1891

1892

1893

1894

1895

1896

1897

1898

1899

1900

THE PR. 1891

1891

ILMO. E RVMO. SIGNORE:

*Mi è grato partecipare a V. S. Illma. e Revma. che il Santo Padre, accogliendo benevolmente l'istanza da Lei fattane, si è degnato accordare la benedizione apostolica a tutti coloro che prendano parte alla **Corona poetica**, che con molta opportunità V. S. si propone di pubblicare in memoria dei restauri di Santa Maria de Ripoll.*

Lieto di aver così potuto soddisfare il desiderio manifestatomi da V. S. nella sua lettera del 15 corrente, passo a raffermarmi colla più distinta stima.

Di V. S. Illma. e Revma.

Roma, 24 febbrajo 1894.

SERVITORE

M. Card. Rampolla.

Mg. Giuseppe Morgades, Vescovo di Vich.

IN BEATAM VIRGINEM
A RIVA POLLI

Tellus rivis roscida, gramine opima virente,
Munus sum Hesperiae Virginis et Dominæ.

LAURENTIUS Me CARD. PAROCCHI.

UNIVERSITY OF TORONTO

A FIVE FOLD

LIBRARY

OF TORONTO

1827-1828

UN SALUDO FRATERNAL

Á LOS POETAS

TROVADORES, cantad: la lira mía
No aspira con las vuestras á luchar,
Ni del alto laurel de la poesía
Pretende ningún ramo conquistar.

Viviendo ausente del hispano suelo
Os sigue siempre mi atención tenaz;
En vuestros versos halla su consuelo
Sedienta el alma de armonía y paz.

En vosotros está del pueblo ibero
Compendiado el ardiente corazón
Que latirá con ritmo placentero
Al son de vuestra bella inspiración.

Decidle que levante las miradas,
Como quien yerto necesita sol,
A las gigantes bóvedas sagradas
Que se elevan solemnes en Ripoll.

En precioso mosaico allí, del Santo
Vicario de Jesús rico joyel,
Tiende María soberano manto
Para refugio de su pueblo fiel.

Llevaba España en ya remotos años
Contrita sus pesares al altar;
Repítalo sin nuevos desengaños;
Tendrá la certidumbre de triunfar.

Ferviente yo me humillaré rogando
Por Cataluña, de mi Patria honor,
Que al rodar de los siglos va luchando
Contra bárbaro genio destructor.

Mientras la fe subsista, nuestra tierra
Cual renacido Fénix volará,
El germen de lo bello que en sí encierra
De sus propias cenizas brotará.

Vosotros, trovadores, un tesoro
Recibisteis del cielo como don:
En España se aprecian más que el oro
Las palabras que van al corazón.

PAZ DE BORBON.

JAMBI

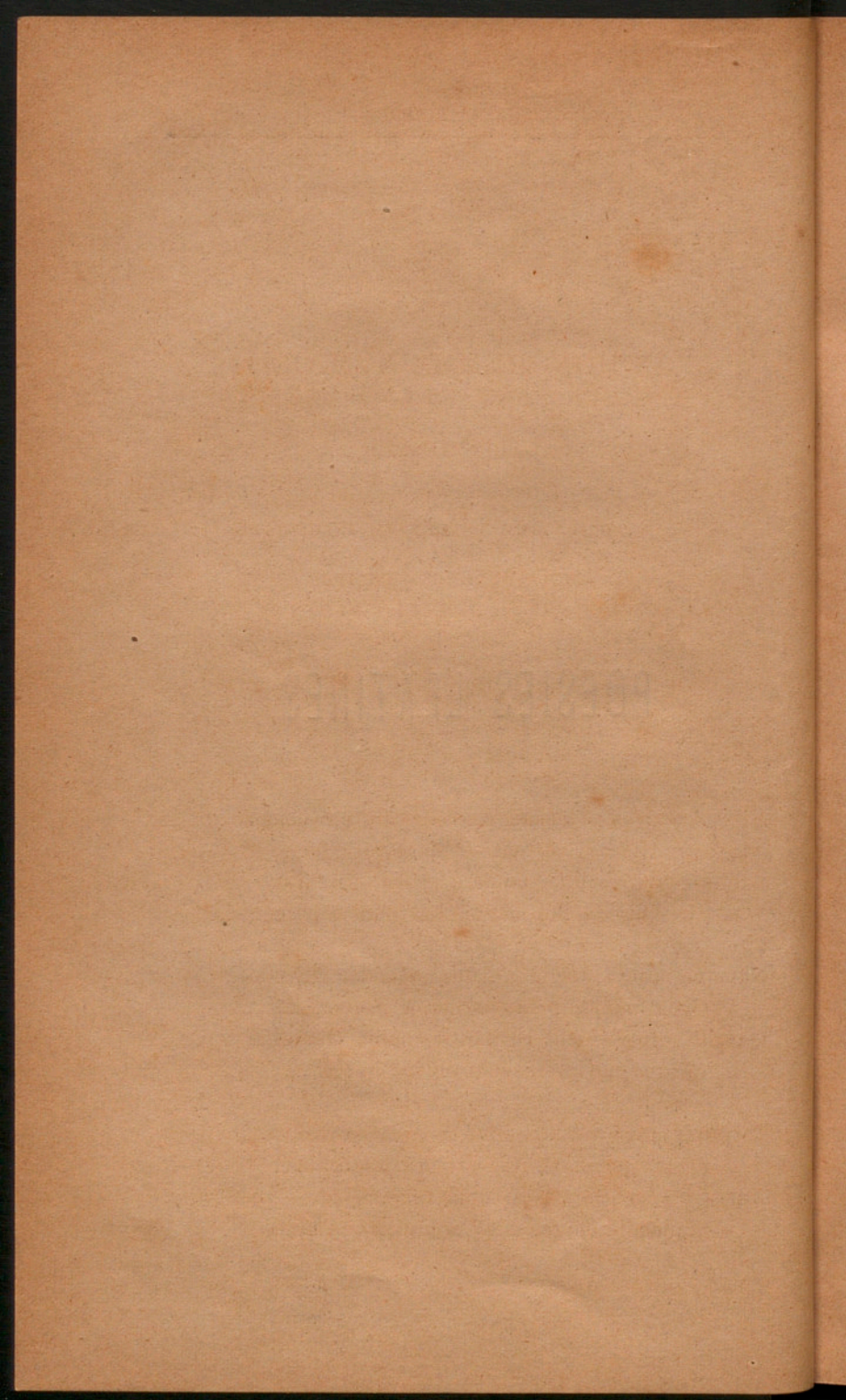
Εἰ λαμπρὸν ἐν γῆ τοῦ θεοῦ ζητεῖς θρόνον
Ἰδὼν τὸν οἶκον θαύμασον τῆς Παρθένου·
Αὐτὴ γὰρ ἡ φέρουσα θεὸν ἐν ἀγκάλαις,
Φέρει τὸν αὐτὸν εἰς τὸ τοῦ τόπου σέβας·
Ἐνταῦθα τῆς γῆς οἱ κρατεῖν τεταγμένοι
Τὰ σκῆπτρα πιστεύουσι τῆς νίκης ἔχειν·
Ἐνταῦθα πολλὰς κοσμικὰς περιστάσεις
Ὁ ποιμὴν ἱερὸς ἀγριουπῶν ἀνατρέπει·
Ἄνδρες δ' ἄδικοι κακὰ μηδόμενοι πόλει
Αὐτὴν στρατηγήσασαν ὡς εἶδον μόνην
Ἐκαμψαν εὐθὺς τοὺς ἀνοσίους αὐχένας·
Οὕτως προσάρκει τέκνοις ἡ θεοτόκος,
Ἄλκη θεόφρων ἐξ ἰδρυμένου ναοῦ.

P. DE ANGELIS

* TRADUCCIÓ DE LA POESÍA GREGA

Si buscas l'esplendent trono de Deu en la terra,
contempla la prodigiosa casa de la Verge,
puig Ella, ensenyant á Deu en sos braços,
porta ja la magestat ó reverencia del Iloch.
Aqui'ls dominadors de la terra
confian obtenir los ceptres de la victoria,
aqui moltes conspiracions y plans malvats
esvaeix lo Sagrat Pastor sol·licit.
Los hòmens iniquos que maquinan maldats contra la Ciutat,
preparantse á la lluyta al vèurela indefensa,
inclinan aquí llurs testes dampnades,
puig axis ajuda á sos fills la Mare de Deu,
que es Fortalesa divina del Temple novament bastit.

POESIES LLATINES

IN HONOREM D. N. MARIÆ

LABIS NESCIÆ

QUÆ APUD VICUM POLLENSEM IN HISPANIIS

SUMMA RELIGIONE COLITUR

ELEGIA

OMNIA festa decent: solemnes ducere pompas
Hispani certent, et dare tura focis,
Atque rosas, et lilia, munera prima, per aras,
Et quæcumque magis, Partheni sancta, velis.

Namque optata diu innubi lux splendet Olympo,
Quæ mundo et nobis lætior usque redit;
Qua insuetum rident rutilantia limina Divûm,
Atque novis crescunt sidera luminibus,

Terraque mox vernat, dulci et clamore resultat,
Dum geminant iras tartara luctisonas:
Aurea lux, missa e cœlo qua, regia Virgo,
Splendidior gemmis, candidiorque nive,

Aligerúm comitata choris, pulcherrima rerum,
Quo nil prompsit opus maius in orbe Deus,
Fœcundæ matris castos illaberis artus,
Unaque maternæ nescia labis ades.

Criminis ipsa ultrix infernum comprimis anguem,
Illidens niveo colla superba pede:
Scilicet e clara Davidis stirpe Virago,
Annæ felici vix modo lapsa sinu,

Jam galeâ parmâque micans, insignis et hastâ,
Innumeros præstas fortior una duces,
Maioresque minans clades et funera, bello
Terrificas Erebi diruis una manus,

Ut gentem ipsa tuam longa iam compede solvas,
Et probra et casus et fera damna leves;
Imperioque potita tuo das iura per orbem,
Provida Iessæum nomen in astra ferens.

Fer pacem heu! bello vexatis usque cruento,
Hispanosque tuo numine, Virgo, tegens,
His præbe et lucem, pietas si plurima dulci
Hos tua præcipue fovit et auxit ope.

Ingens usque tuum colimus, Virgo inclita, nomen,
Cum sit in hoc semper nomine certa salus.
Late hoc dulce sonat, cunctis et diditur oris,
In multa hoc populi vota precesque vocant:

Tu maria, et terras, atque æthera nomine comples,
Sanctum cuncta iterant nomen ubique tuum.
Omnia iam rident, campi, freta, sidera, cœlum,
Et Divi atque homines gaudia concelebrant.

Eu viden', Hispani peregrinum et vulgus ad aras
Præclara ut iungant fœdera cœlitibus?
Utque tuum precibusque colant et carmine sacro
Festum, ac ex adytis omina læta ferant?

O qui delecti proceres! quæ pulcra iuventus!
Interque hæc quales agmina sancta duces!
Quot tibi promeriti, Virgo, redduntur honores!
Quotque tibi passim ditia dona nitent!

Quin micat et templum, pulcris sublime columnis
Ac nitido, exsuperans qui ferit astra, tholo:
Ipsa novo hoc penitus cernes exultare susurro,
Gestire et cineres, quos foveat urna sinu.

Templum iterum patet ut summi penetrabile Tonantis,
Omnia et hîc lætis sunt operata sacris,
Inter, ubi, cultusque pius, ritusque decoros,
Grata te celebrans voce, iubente Deo,

Lætitiis ardet tua gens, ubi grandior ara
Emicat, heic figens oscula liminibus;
Circumit obtutu hærens longo, notaque secum
Inque vices memorans itque reditque loca.

Excipe quos tollit plausus pia turba tuorum,
Et quæ vota tuos duplicat ante pedes.
Huc blandos, huc verte tuos pucherrima ocellos,
Iris et optatæ nuncia pacis eris.

O properes cunctas risu componere terras,
Namque una, haud ulla labe notata, potes.
Ast hæc Catholico quæ gaudet nomine tellus,
O vigeat donis, auspiciisque tuis.

Spem capit, ingentes subigitque Hispania tures,
Inque decus cunctis maius habes domibus.
Latius heic regnas, tecum sceptroque potenti
Imperitat populis candida Relligio.

DAVID FARABULINI

Antistes domus Pontificalis
Canonicus Lateran.

VITFRIDUS COMES

CATALAUNIÆ LIBERTATIS AUCTOR

DEIPARÆ OPE RIVI-POLLENSIS NOMINE

HEXAMETRI

JAM denum fluxit sæclum, volventibus astris,
Cum primum cinctus Vitfridus tempora sertis
Disiecit gentes Arabum, fregitque superbas
Ducis opes, qui Celtiberos non iure regebat.
Eheu tunc quantus luctus moerorque tenebat
Hispanos! qui dolor! quot quantique labores!
Passim incedebat spretor spretusque tyrannus
Funera funeribus cumulans, cum luce refulsit
In somnis Rivi Virgo Pollensis ad antrum.
Jamdudum Hispana Æthiopum vi colla premuntur,
Multa per hos homines iam tot sum passa per annos;
Eia age, festina, fili, nunc arripe ferrum,
Tempus adest, Vitfride, tuas nunc collige vires,
Hostem neve time, sed contra audentior ito;
Namque potis non est te ipsum contendere contra.
Inquit et illico Vitfridi sese eripit oris.
Assurgit Princeps meditans per somnia visa
Et subito gressum tacitus direxit ad antrum,
Alma Dei genitrix, orat, sanctissima Virgo

Præsidium Hesperiaë, propius res aspice nostras;
O sola infandos nostrum miserata labores
Non ignara mali, miseris succurrere posco:
Non opis est nostræ tantam depellere pestem,
Iniice tu spem, da robur, da pectora firma.
Dixit et in regnum murmur velut agmine facto
Late panditur, una iris arsere subactæ
Celtiberum gentes, orta est discordia sæva.
Tum vero celeres concurrunt undique telis
Indomiti agricolæ, artificesque domique potentes,
Qui prope divino conclamant flamine ducem
Vitfridum belli: pugnatur cominus armis:
Spicula contorquent hinc inde ictuque lacessunt,
Quum provectus equo per mille pericula victor
Vitfridus: Socii revocate animos, ait, hostis
Terga fugæ vertit, nos Virgo tuetur.
Quot clades passim! Qua tardis flexibus errat
Fraseris et leni qua Terdis perfluit amne
Victore advolitant signo Catalauni viri.
Te Dominam, Auctricem libertatisque salutant
Celtiberi, Virgo, Rivi-Pollensis ad aras
Conlato Hispanos inter mox ære refectas
Ob libertatem partam, partamque salutem
Orantes veniunt: Catalaunos aspice Virgo.

HENRICUS LAMBIASI.

SIT. IN. ÆTERNUM. AMORIS. PIGNUS

HUMILIBUS. AC. DEMISSIS

SED. FERVORE. PLENIS

HOC. NUMERIS. CONCINNUM. CARMEN

peramanti

ET. EX. TOTO. CORDE. PERAMANDÆ

VIRGINI. MARIÆ. DEI. GENITRICI

quæ. rutila. Rivipullensis. gemma

OPTIMUM. GOTHOLAUNIÆ. DECUS

clara. itidem. Iberiæ. gloria. et. laus

JURE. MERITO. PRÆDICATUR

*Supra modum Mater mirabilis
et bonorum memoria digna.*

(2 MAC. VII, 20)

NOLO chordarum melos, o Maria,
Quas movet solers Helicone Phœbus:
Impiæ prolis manibus recorder
Esse sacratas.

Tu sonos plectri memorantis audi
Dona, quæ pectus tenet usquequaque;
Sume venalem neque margaritis
Cordis amorem.

I

*Ecce ego mittam in fundamentis Sion
lapidem pretiosum. (ISAÏÆ, C. XXVIII, 16).*

Dandus, et quidni? veneranda Virgo,
Est amor semper tibi singularis,
Et decet crebras siquidem referre
Carmine grates.

Sic, tibi cantu placet obviare,
Cum Teri dulces sonitus fluenti
Te domo illustri recreant nitentem
Lumine dio.

Quando Freseris philomela ripis
Assidens cantat numeros Mariæ,
Quæ inter heroas solium locaris;
Concino quando

Nomen auditur quod in æviterna
Secla sublimis memorabo cælo
Atque mortalis redamo coloque
Genua recurvans.

¡Nomen augustum mihi Rivipulli,
Laus avitorum peritura nunquam!
Gymnici robur patriæ, ministri
Fama Tonantis.

In meæ quondam patriæ penates
Irruit nequam mahometus armis,
Atque confidit larium sacratas
Perdere flammæ.

Sancta suscepit fatuus cachinno,
Corporum sprevit validum vigorem;
Corda deflecti calami instar amens
Posse revolvit.

Mente cornutus raperis!... fatigat
Sitis heroum cor, et hæc, cruoris;
Injicis labem petulanter aris?...
Sanguine lustra.

Corda senserunt veteres salire,
Cum, Dei afflanti Genitrice, fati:
Pro focis, fratres, resonent et aris
Classica belli.

Acer in bellum ruit et triumpho
Gestit invictus populus Wifredi:
Eu manu pugnat, Mariæ favorem
Corde precando.

Mille decertant, totidemque lauri
Frondebis cincti referunt trophæa,
Signa panduntur decorata nostræ
Nomine Matris.

Qualis in sævo pelagi fragore
Navitæ tristis minitante fluctu
Pectus exultat simul ac rudenti
Cymba tenetur,

Nec tacet gratus meritas verendo
Numini laudes, precitusque multis
Obsecrat supplex, uti sit benignum
Numen ubique;

Sic tuo, Mater, genitis amore
Martiis signis cumulatur ara,
Quæ rosis textit zephyritis, aër
Rorifer afflat.

Serta Wifredi rubicunda fulgent,
Splendet ac donum Rhodano perempti,
Et tuas pignus comitum, Maria,
Expolit ædes,

Thure pacali simul et fragranti
Semper halantes ope virginali,
Qua nec in cœlis, Domino volente,
Fortior exstat.

Tu manum gaudes glomerare, Mater,
Fronte quæ gestans diadema Christi,
Excitet veræ pietatis alnum
Cordibus ignem.

Bellicum sanctis populum ministris
Virgo distinguis!... clypeata languet
Turma, ni dius præeat sacerdos
Fœderis auspex.

Ecce Mystarum series iberis
Magna cœlorum bona prædicantum!
Cœtus abbatum pius, angularis
Petra quietis!

Eminet sanctus sapiensque Oliva,
Dignus Ausonæ Pater atque Pastor,
Auctor insignis decoris stupendi
Virginis aulæ.

Recreat pectus, rapit ad superna
Fulgor acceptus mihi Rivipulli:
Gratiori vœstro citharista promo
Carmine sensus.

Audin', o Virgo, citharæ sonantes
Dulciter chordas?... cor amans canoras
Dans tibi voces?... melos aura defert
Nunc tibi cantus.

Si mei cordis legeres libellum!...
Paginis sensus caperes, Maria,
Quos modo nescit cithara indicare,
Hos bene nosti.

II

*Altaria tua destruxerunt, prophetas
tuos occiderunt gladio.*

(3 REG. XIX, 10).

Carmen effudi modo quod Mariæ
Pectori arridet... mihi concinenti
Virgo subrisit... geminat sed ignes
Atra procella.

Carmen effundant Stygiæ sorores
Vocibus suetæ querulis adesse:
Sanguinis fervens crepitat voluptas,
Intumet ira.

Murmur et stridens reboat procellæ,
Quod decus nobis genuere patres,
Prorsus exosæ, rapientis alium
Pectore nomen;

Nomen in mentem revocans vetustæ
Gloriæ (haud certe meritæ moveri!...)
Nobili lauros patria paratas
¡Quæ periere!!!...

Nomen ingratum mihi Rivipulli,
Cui, quasi vates Solimæ, parento!
Cæde verrentis monumenta patrum
Fama catervæ!...

Impudens plane manus ¡hei! vaforum,
Tartari tanquam furiale monstrum,
Hanc tuam, Mater, sceleravit aulam
Tempore nostro.

Quæ domo sancta (pudet hoc profari!)
Quæ tibi multa accumulare secla,
Sicut æstivam paleam nefanda
Pinus adusit.

Limini sacro, Domini sacello,
Quo tuas laudes licuit referre,
Dedecus venit, nota barbarorum
Gentis iberæ!!!...

Ara succumbit veneranda clavæ,
Sacra labuntur labefacta ferro,
Et placens cordi temeratur icon
Mente solutis.

Regiæ cœli vehemens cupido,
Qua cor in terra laqueos resolvit,
Vel fuit multis operata probris
Atque repulsa.

Falce mors sanctos truculenta stravit,
In pio claustro niveas columbas,
Hostias Christo placidas, rubenti
Sanguine tinctas.

Fussa mactantis monachus facessit,
Flamma quem Christi diuturna volvit;
Morte cœlorum spatium lucratur
Inclytus heros.

Concidit martyr pius in sepulcrum...
 At rapit famam cito crypta prudens:
 Noluit sanctum dare conterendum
 Faucibus orci.

Noluit famam proavis creatam,
 Sanguinem qui acres Domino dederunt,
 Filiis tradi meritis novercam,
 Matre remota.

Ah!... rubet vultus!... nequeo fateri!...
 Quod nefas atrox homo belluatus
 Fecit haud unquam, gotholaunus egit!!!!...
 Parce, Maria.

Parce delicto populantis ossa
 Gentis heroæ reverenda semper;
 Parce, o Mater, comitis cadaver
 Igne cremanti.

Impius sputo cineres sacravit,
 Calce gestivit violare christos:
 Parce: nescivit quid agebat ille,
 Mater amanda.

Quippe nescivit quid agebat, almam
 Cum tui, Mater, minuit figuram,
 Artis excelsum patriæque honorem,
 Parce, reposco.

Displicet sertum geniale fingi,
 Murmure arguto chelys exilire;
 Præstat ærumnas modo condolere
 Voce gementis.

Præstat ingratis lacrymis vacare
Et queri sedis Mariæ ruinam;
Præstat extemplo citharam refringi...
Atque silere...

III

Restitues hæreditatem meam mihi.
(Ps. xv, 5).

Sed redit sudum... rutilatque horizon
Corda mulcenti radio gementum...
Eugepæ! nobis iterum refulget
Sidus honoris.

Et meum pectus recreatur ample,
Cum decus priscum licet intueri,
Lumen et faustum patriæ, perenni
Nobile cultu.

Lumen excelsæ radiis Mariæ
Emicans, qui nos valide serenant,
Lumen extollens monumenta nostræ
Matris amoris.

Eu, catalaunis decus atque splendor,
Gloria hispanis venit ob favores,
Qui nec a parcis adimi valebunt
Nec vice secli.

Vidimus, Mater, refici ruinas:
Claustra, delubrum, populique nomen;
Suntque præsentî pietate pulsa
Crimina nostrum.

Infula Præsul redimitus alma,
 Virgine afflanti, miseranda flocci
 Pendit, ut miro sobolem Wifredi
 Munere donet.

Virgo, me gratis fidibus canentem
 Inclyto Mystæ modulamen audi:
 Semper effulgens diadema fiat
 Huic, pari Olivæ.

Altus et sermo celebrabit artis,
 Pectus in cursus canet æviternos,
 Patriæ quæ nunc tribuit libenter
 Mysta Vicensis.

Da lyræ cantus iterum, Maria,
 Ut panomphæus Leo prædicatus
 Laudibus dignis decoretur ore
 Christiferorum.

Est Leo nostras animo volenti:
 Fulget in templo specimen musivum,
 Quod vel excusum ;equidem! manebit
 Pectore nostro.

Munere ac verbo benedicit ille
 Hanc Domum, fontem patrii decoris.
 ;Virgini tanta pietate vovit
 Se Leo noster!

Numquid, o Mater, poteram silere?...
 Dum maris littus repetant fluenta,
 Solis et currus repleat diurno
 Lumine terram.

Ac arenosas vereatur oras
Saxa Neptunus quatiendo, dumque
Sanguine hoc corpus vegetetur atque
Flamine vita;

Me tuum nomen cithara canentem
Audiet cœli chorus, o Maria,
Pervigil Mater gotholaunicorum,
Splendor iberus.

THOMAS VIÑAS A SCTO. ALOYSIO,
Schol. Piarum Balagariensium.

AD RESTAURATUM

SANCTÆ MARÆ CŒNOBITICUM CATALAUNICUM

TEMPLUM VILLA RIPOLLENSI SITUM.

EPIGRAMMA

*Et radicavi in populo honorificato,
et in parte Dei mei hæreditas illius.*

(ECCLES. CAP. 24, V. 16).

MAGNIFICUM nuper cernis, Catalaunia Templum,
 Quod pietas, spes, ars incoluere simul.
 Qua residet strum, villam memorare valentem
 Optas, gesta legens, veraque fata tua.
 ¡Excelsæ Matris, populus catalaunicus ultro
 Te recolit supplex, Alma Sacrata Domus!
 Qui requiescunt, virtutum imitator eorum,
 Hic Comitum servat digna sepulera Patrum,
 ¡Sic solitas repetat laudes Benedictinus Ordo!
 Ut res cumque cadunt, laude repletur opus;
 Cujus diu monumenta benignus jecit Oliva,
 Morgades reficit, munere Roma notat.
 Compositum Ripense tuum Catalaunia, fanum,
 Quod fleres demptum, nunc in honore tene.

Septembris 1893.

AD SANCTAM MARIAM

RIVIS-POLLENTIS

Hæc olim meminisse juvabit.
(VIRG.)

ODE

JAM Ravis-pollens resonat virorum
Plausibus lætis, strepitum superbi
Hauriunt montes, modulosque reddit
Vocis imago.

Et ferit clamor superas Olympi
Lucidas sedas, animasque sanctas
Mulcet heroum, sacra qui nitere
Tecta videbant.

Surgit, ut thuris redolens favilla,
Cantus humanus superis adauctus,
Orbis exultat, fremit inferorum
Turba rebellis.

Virginis Matris populi frequentant
Pristinas ædes, adeunt ab altis
Sedibus lapsi procerum carentes
Corpore manes.

Inclyti heroes stupuere visu
 Ante sacratam speciem Mariæ;
 Clamor inceptus spiritus eorum
 Fallit hiantes.

Nobiles cœtus, humilesque plebes,
 Quam Dei Matris dederat figuram
 Pontifex Magnus, venerantur omnes
 Corde flagranti;

Quæ lares quondam pia texit umbra
 Ac potens hostes penitus fugavit,
 Nostra nunc tecta ac veneranda jura
 Sponte tuetur.

Vigor ardescit, pietasque avorum
 Ac amor dulcis Patriæ refloret;
 Fortibus fortes simul atque rectis
 Usque creantur.

Ambiunt circum populum duorum
 Annium lapsu tacito fluenta;
 Numina ipsorum residere fundo
 Osa ruinas.

Audiens amnis fremitus ovantum,
 Extulit frontem placidam per undas,
 Et videns pompam, graviter pavescens
 Sic ait ore:

Quo petunt gentes? ubinam plagarum
 Adsumus vere? veteres ruinæ,
 Quas dolens vidi prius, oh! recenti
 Luce resurgunt?

Flebiles illæ fuerant nefandi
Criminis testes, inimica cœlo
Dextra subvertit monumenta prisca
Gloriam avorum.

Artium vero lachrymante amico,
Venit e cœlis pius ad medendum
Patriæ vulnus, maculamque sæcli
Præsul amandus.

Vester oh! vester, Pater orbis auctor,
Pontifex præstans opus hoc peregit,
Cujus aggressum super astra tollent
Sæcla futura.

Corruent urbes, solia auferentur,
Gesta victorum peritura abibunt,
Cuncta transibunt, pigra sæcla vincet
Gloria tanta.

Vester oh! Virgo, solium refecit,
Quod patres nostri tibi sustulerunt;
Te, genu flexo, celebrant fideles,
Grataque poscunt.

Audit hoc alter fluvius relabens
Trans agros, magno pavitans stupore;
Plebis applausus repetit libenter,
Talia clamans:

Eia, vos cives, iterum resurgit
Pristinum templum, Dominamque celsam,
Quæ tenet sceptrum pietate gemmans,
Plaudite læti.

Nos rei testes referemus orbi
Temporis nostri celebrem triumphum,
Cunctus ut vivens memor extet usque
Hujus honoris.

Ambo tunc fratres placidi feruntur,
Obviam rauci sibi prodeuntes,
Jamque in amplexu rapidus fluebat
Cursus aquarum.

Oppida invisunt sita multa in oris,
Unde gens mirans properata surgit
Nosse res altas, decus ac Mariæ
Tollere votis.

Inde festine pelagi in liquentes
Advolant undas: Boreas et Eurus
Colligunt plausus, sonitusque crebros
Trans mare pellunt.

Quas repercussit Zephirus camænas
Indicæ gentes recinunt facete:
Præsulis laudes meritæ manebunt
Semper et ultra.

Sacerdos JOSEPH CASTELLS ET ARBÓS.

PURISSIMÆ AC BEATISSIMÆ VIRGINI,
SANCTÆ MARIÆ DE RIPOLL

...Os meum annuntiavit laudem tuam.

IMMACULATA Parens, Spes oh fidisima nostra,
Oh Splendor Libani et Rosa qua fragantior ulla
Floriconis non in pratis Jericunctis amœnis
Nec Diapasma fuit nec odoratissima Nardus.
Hos natos submissos amplexare benigne
Qui auxilio nudi poscunt tua numina proni,
Qui victi tanta pietate canentque colentque
Te, nostram dulcem Matrem, gratanter in omni.

Hodie VI Id. Septbris. an. a nat. Dom. MDCCCXCIII.

JOSEPH CASAS ET REIG.

PLANTING AND CULTIVATION

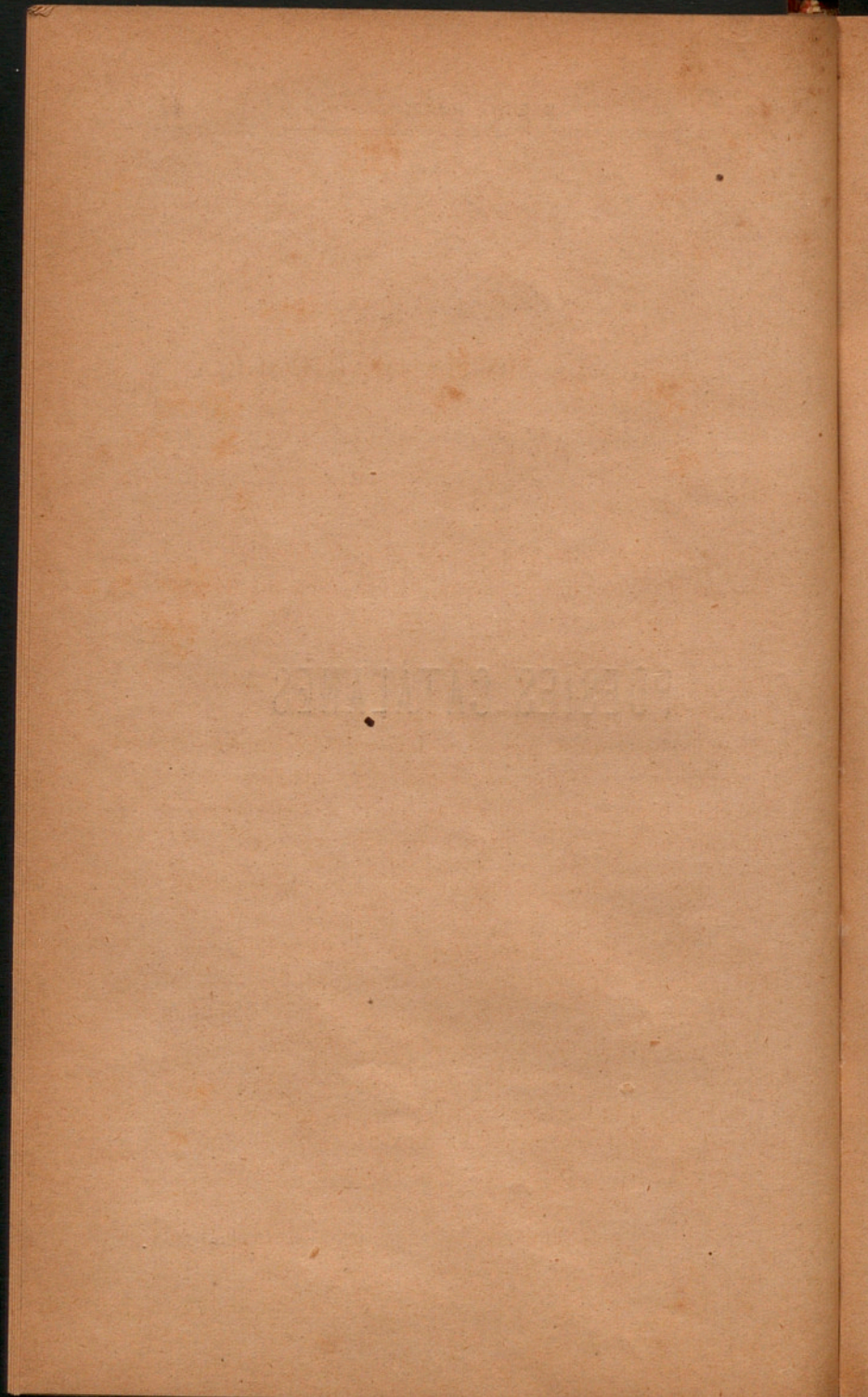
THE VALUE OF THE

The value of the land is determined by the quality of the soil and the amount of labor and capital expended upon it.

The value of the land is determined by the quality of the soil and the amount of labor and capital expended upon it. The value of the land is determined by the quality of the soil and the amount of labor and capital expended upon it.

The value of the land is determined by the quality of the soil and the amount of labor and capital expended upon it.

POESÍES CATALANES

À SANTA MARÍA DE RIPOLL

Spes nostra, salve.

MENTRES fent saltirons del Pirineu devalle
De remoreigs frissosos umplint son llit de rochs
Lo joganer Freser, fins que besant las plantas
Del románich cenobi del qui Jofre'l Pelós
Feu per Vos, oh María, y vostre Fill llar santa,
Fossa d'ell y dels seus, de sa patria bressol,
Vinga humil á oferirvos sos últims vels d'escumas,
Y cumplert son romiatge y apagats sos remors,
Del Ter, com de un germá, vaje en lo sí á dormirse,
Com nin al de sa mare cansat de jochs s'adorm:

Mentres lo Llobregat per en mitg d'aspres brenyas,
—Fonaments gegantins del mont marvellós
Del qual serrat sos pichs altius per mans dels ángels,
Feu amant vostre Fill temple y trono per Vos,—
Se obre pas, desgranantlos per ferse ab llurs despullas
Lo arenós llit desde hont puga ofrirvos devot
Las dolsas alenadas de sas rojencas onas,
Y ensemps que los estels llurs més purs resplandors
De nit y quant tot dorm en calma ab veu més alta,
De sos bullents salts d'aygua lo rumor misteriós;
A trench d'alba y abans que'ls escolans llurs cántichs
Y'ls monjos llurs plegarias, y ensemps que'ls rossinyols

Llurs més bellas passadas, y las flors llurs perfums
Las que'l sol naixent pinta en sa aygua estrellas d'or:

Mentres la llengua's parle en nostra hermosa terra
—Qu'es la terra, oh María, dels vostres aymadors,—
Dels antichs trobadors en los cants bressolada,
Ab qui en llurs corts las damas dictavan lleys d'amor;
La ab qui ab sas lleys marítimas, junt ab la roja gorra
Nostres naus passejaren d'orient en tots los ports;
La llengua en que escrigné en Jacme sas conquestas,
D'en Pere'l dels francesos los fets d'armas Desclot,
Muntaner las venjansas dels catalans en Grecia,
Y en célichs rims en Llull lo «Llibre dels cent noms;»
La ab qui en llurs jochs florals los poetas,
Tot lloantvos, oh Verge, per conquerir llurs flors,
Y ab qui dicta'l rey d'ells lo enamorat Ausias
Los d'amor estramps tristos, sos místichs cants de mort:

Ab tal que de tos fills, oh Patria, en lo front brille
La fe, com dels seus avis brillá en los fronts un jorn,
Y junt ab lo amor patri, com en lo encenser la brasa,
En los seus cors flameje d'amor de Deu lo foch;
Ab tal que com herencia de virtuts y alts exemples
Guardes ab sant respecte las costums del avior;
Si may per gents estranyas te vesses calcigada,
Si algú los drets que't restan volgués pendret... llavors
Convertida en Judit quiscuna de tas fillas,
Armats de fe tos fills com Davit de valor,
Als crits de «vía ferro; firm, santa María,»
De «visca Catalunya» de sometent al toch,
Sent vostre Fill, oh Verge, capdell de sas maynadas,
Sent vostre nom son lábaro... vostre llar de Ripoll
Fora dels cobrats drets de nou baluart fortíssim;
De la renaixent patria fora de nou bressol.

JOAQUIM RUBIÓ Y ORS.

SOMNI DE JOVENESA

LARBRE patri milenari
florí en les valls de Ripoll,
y la Verge en eix Santuari
n'hi manté un primer grifoll.

La devota portalada,
arch triumfal d'eix monestir,
diu la fe, y á la vegada
l'art dels qui'l varen bastir...

Benehides les senyeres
de l'host Comtal, á munions
esvahiren les fronteres
fins en llurs derrers mollons.

Vençuts los fills de Mahoma
Catalunya renasqué,
y escudada ab son idioma
forta y gloriosa visqué.

De la antiga historia nostra
aquest temple'n fou l'arxiu,
y restaurat ara mostra
que la patria ab ell reviu.

Venturosa ma vellesa,
pus que veig realisat
un somni de juvenesa
per obra d'un gran Prelat.

Verge Santa, dolça mare,
mercé per la protecció
ab que vostre cor ampara
la catalana nació.

MARIAN AGUILÓ Y FUSTER.

Vichy, 15 d'Agost de 1894.

LA VEU DEL PRELAT

DIU l'ausetá Pontífice:—'L desvari
ja ha durat massa temps: sota la gebre
del desengany crudel minva la febre:
ja es hora d'axecarse y de tornarhi.

Si'l claustre ha fet en pau un milenari
honrant á Deu l'esprit que'l va concebre,
honres novelles torne Deu á rebre,
torne á cremar la llantia del Santuari.

¡Oh Verge de Ripoll! Tu, que asseguda
en esquifida vall, veusla amarada
de llágrimes de dura penitencia;

torna á la terra aquella pau perduda,
á Deu la gloria que li fou negada
y á la Patria la santa independència—.

JOSEPH SERRA Y CAMPDELAÇREU.

A NOSTRA SENYORA DE RIPOLL

EN la florida vall de la montanya,
ciclópea torre que defensa Espanya
y adolla rius de vida á vostres peus,
vos han bastit una gentil cabanya,
oh Pastora gentil dels Pirineus.

Del vostre vell palau entre les runes,
cercaren d'una á una les engrunes,
menats per un gran Bisbe, 'ls vostres fills;
y, far que lluheix en les tenebres brunes,
son exos rochs sagrats del art espills.

Com miraclós estel que'ls pobles guía
á la nova Bethlem, llum del nou dia,
als vostres peus adalerat se'n vé
lo cor de Catalunya, que's moria,
anaygada d'amor, de patria y fe.

Rentats los fronts del Ter en l'ayga santa,
un himne nou la juventut hi canta,
ab rescobles cremants de llibertat;
y de genolls, humil á vostra planta,
vostres banderes blanques ha arborat.

Reyna dels Pirineus y Catalunya,
mare de Qui los ceptres tots empunya,
vulgaunos sota vostre mantell blau;
vostre encantat mantell que'ls oys allunya,
perque may més se'ns ponga'l sol de pau.

Si, per mal fat, un jorn trayció fellona,
com monstre del infern se'ns abrahona,
y vé á estacar la patria al jou servil,
¡oh, no permetau pas, Reyna y Patrona,
que vil cadena os ferme'l camaril!

¡Deixeu la terra, si aquest crim l'empesta!
¡Que llance aquest cloqué' un rebat feresta,
qu'arribe á les entranyes del Puigmal!
¡Que aquests altívols cims baden sa testa,
y gite'ls fochs de dins cada brocal!

¡L'aram y'l ferro, fosos, que devallen,
y fins á la mar gran sos rius no's tallen,
brusint tota la terra arreu, arreu....
¡Que quan dels cors les batzegades callen,
un altra Catalunya'ns dará Deu!

MARTÍ GENÍS Y AGUILAR.

LA FESTA DE RIPOLL

HE seguit amatent, oh Verge hermosa,
fins al peu del altar alabastrí
la processó severa y magestuosa
que portava á aqueix temple gegantí

d'Abats y Comtes les mortals despulles,
joguines de la vil profanació,
escampades arreu com seques fulles
que llança á les ventades la tardor.

De vergonya esberlades exes voltes,
avuy les ha refetes la pietat
y volan renadiues les absoltes
cel amunt pel cimbori restaurat.

En lo cim d'exa trona renovada
he sentit cantar himnes al temps vell
y he vist de nova historia sospirada
á un Bisbe rompre lo primer segell.

Y, juntantse afanyosa á l'armonía
que's vessa á dolls pel secular portal,
he sentit allá á fora l'alegría
murmurar com un vent primaveral.

L'antiga dança dirigint, que anyora
altra vesta, altra pau, altre sentir,
ha vibrat lo gemech de la tenora,
veu d'un poble enterrat que no's morí.

He sentit espetech d'escopetades
galejant á uns reys morts que aquí han tornat,
que en llurs cendres de fènix reparades
la calor de deu segles han guardat.

He sentit á eix esclat de nova gloria
créxer lo cor y alçarse l'esperit
y juntarse ab sa veu á la cridoria
d'exa festa immortal que'ns ha engrandit.

Y prech ardent de l'ànima sortía
que en vostre soli Vos haureu rebut:
d'exaume veure, oh Reyna, en son mitgdia
aqueix astre esplendent que aquí ha nascut.

LLUÍS B. NADAL.

UN PRECH

Á LA PURÍSSIMA VERGE MARÍA

EN LO DÍA DE LA CONSAGRACIÓ DEL ANTICH CENOBI

DE RIPOLL

FELIÇMENT RESTAURAT

SONET

Mare pia.

SI en lo terror aspríssim, Mare pía,
de mon verger axut pogués flayroses,
acoplades, gentils, cullirhi roses,
á l'ara de Ripoll vos les duria;
mes, no brollant en ell de la poesia
los claríssims raudals, les fonts copioses,
si toyes no'us puch dur de flors precioses
un prech sí que'l farà l'ánima mía:

—Que may s'estronque, Celestial Princesa,
lo doll del patri amor; si'ls cors inunda,
si amparo troba en Vos la nostra empresa,
si vos la guiau, en bens será fecunda;
prou s'ho mereix lo poble qui ab fermesa
en la Fe y en l'Amor la Patria funda.

JOSEPH CORTILS Y VIETA.

Á LA VERGE DE RIPOLL

ORACIÓ

VERGE santa de Ripoll,
excelsa Senyora y Reyna,
Vos que guardau lo caliu
del sant amor á la terra.
Reyna y Senyora,
sigau de los que bé us pregunen
intercessora.

Vos qui sou brillant estel
que en aquest desert nos guía,
bálsam fresch y sanitós
que cura mals y ferides:
¡O Verge santa!
ampareu á qui us adora
y ab fe vos canta.

Avuy que faig costa amunt
lo camí de la vellesa,
lo cap nu á mercè del vent
y'l gayato á la má dreita,
Verge María,
sigau del meu cor que plora,
amparo y guía.

Sigau regalada font
hont puga abeurar ma boca,
ombrey ben arreserat
per reposar bella estona.

Vida y dolçura,
Vos qui entre totes les nades
sou la més pura.

Feu que sía eternament
nostra terra catalana
exemple d'amor y fe,
de Ripoll ó Verge santa,
Rosa divina
á qui'ls ángels á chor diuen
Salve Regina.

Y quan l'hora de la mort
pera mi sía arribada,
ab vostre mantell cobriume.
Y pel cos feume la gracia,
¡vas de ventura!
de que trobe prop mos pares
la sepultura.

EDUART VIDAL Y VALENCIANO.

A LA VERGE DE RIPOLL

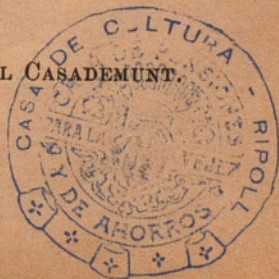
La Perla.

QUÈ es una trista gota
 cayent del mar en la planura estensa?
 ¿què es una pobre nota,
 com la que mon cor llença,
 pera cantar ta gloria tan immensa?

Mes la gota mesquina
 en perla's torna si abrigall alcança
 al fons d'una petxina;
 mon cant té la esperança
 de sort semblant, per ser en ta alabança.

Si ditxa tal l'abona,
 la perla més humil de totes sia
 que formen ta *Corona*:
 ¡oh aymada Mare mia,
 Sobirana del cel, Verge Maria!

JOAN MANEL CASADEMUNT.

À SANTA MARÍA DE RIPOLL

Ahir y avuy.

Los fills que us maltractaren,
Verge del cor,
oblidáren de mare
lo que es amor:
per çó vos ultratjaren
ab odi foll,
y en son front hi grabaren
segell d'afront.

Los qui avuy vos cortegen
fills vostres son
qui á son cor fan florirhi
Vostre sant nom:
¡oh Verge! puix vos honren
davant del mon,
en son front, Vos, grabeuhi
segell d'amor.

FRANCESCH BRACONS.

L'OMBRA D'EN BERENGUER III

Fortes creantur fortibus et bonis.

HORACI.

I

DESDE son trono de gloria
Deu Etern ha fet alçar
A un colós de nostra historia
Gran en la terra y la mar.

Armat d'espasa y ascona,
Vestit de perpunt d'acer,
Cenyint angusta corona
Fa baxar á Barcelona
Lo seu Comte Berenguer.

—«¡Desperta, llamp de la guerra!
Fes via cap á la terra,
Ramon Berenguer lo Gran;
Mira si'ls braus han dat vida
A una raça més ardida,
O bé si han anat minvant!»—

II

Y aquella ánima esforçada
 Ve á cumplí' 'l voler de Deu;
 Invisible á la gentada
 Passa'l portal de la Seu.

Com un'ombra funeraria
 S'allarga sota la nau,
 Y escolta aquella pregaria
 Que devant de Santa Eularia
 Ressona ab accent suäu:

—;Lliurdume de mort eterna,
 Oh Magestat sempiterna,
 En aquell dia d'esglay;
 En aquell dia de ira
 Que ab una immensa guspira
 Abrusareu tot l'espay!—

III

Guayta l'urna primorosa
 Que'ls séus ossos ha guardat,
 Y aquella ánima grandiosa
 Mitja vida'ls hi ha donat.

Veü als fills de son llinatge
 Qui porten encara al front
 No'l segell del esclavatge
 Sinó'l llampech del coratge
 Que'ls feu conquistar mitg mon.

Veü á un poble qui s'atança
 Qui alena y viu d'esperança
 Y qui encara sab pregá'
 Per lo Comte-Gran, qui un dia
 Si ab son acer l'enaltía
 Ab ses virtuts l'ensenyá.

IV

Les *Quatre Barres* ¡miraules
De la Seu al Campanar!
¡Bons catalans, saludaules!
¡Be prou s'han fet anyorar!

Los gremis ab llurs senyeres
Van al seguici comtal;
Los soldats ab llurs banderes
Parlant llengües forasteres
Honren nostra llar payral.

¡Oh comtessa Barcelona!
¡Pots posarte la corona!
¡Casanova y Villarroel!
Si tornésseu, prou diríau:
¡Catalans! ¡lo que perdíau
Be's pòt dir que ho torna'l Cel!

V

Barcelona surt á fora
Al Passeig de San Joan;
A prop la locomotora
Ja s'espera esbufegant.

Los canons d'artillería
Atronen ab sa remor,
Montjuich respon á mitgdia,
Y ab les reals cendres fa via
Sotraqejant lo vapor.

Creix la gentada frisoza
Y l'ombra del Comte's posa
Davant del tren funeral;
Y, passant montanya y plana,
A la terra catalana
Axis diu l'ombra comtal:

VI

«¡Catalunya, terra noble,
La filla del meu acer!
¡Be pots dir que'l qui't feu poble
Fou lo Comte Berenguer!

¡Ay planures dels Montcades!
Salzeredes del Besós,
Del Vallés belles contrades,
¡Quánts de colps vos he lliurades
Dels alarbs devastadors!

Aquí l'espasa esmolava
Ab la que als moros guanyava
Les perles per mon collar;
Valencia fou la més bella
Y Mallorca fou l'estrella
Que ma historia feu brillar.

VII

»Ton mantell ¡oh Barcelona!
De comtessa't vaig guarnir,
Que, ab posat de gran matrona,
Per cinch segles vas lluhir.

Com al roserar l'abella
T'enrondaven les nacions,
Tu de Pisa y de Marsella
Y de Génova la bella
Omplies los galions.

Reyna de la mar llatina
De la raça llevantina
Rebies honra y tribut;
Los Papes te benehien
Y'ls trobadors t'oferien
Dolços lays de son llahut.

VIII

»La victoria y la fortuna
Lo meu braç ván esforçar,
La superba Mitja Lluna,
Sota la Creu vaig posar.

Ans de morir, jo aplegava
Tot l'argent del tresor meu,
Y al Senyor lo retornava
Quan content lo baratava
Per un hábit y una creu.

La mort seca y afinada
¿Me trobá en cambra agensada
O be al llit d'un hospital?
¿Sols vuyt segles poden dirme
Que no han sentit penedirme
D'haver baxat de tant alt!

IX

»Ombra y pols son les grandeses,
Y Ripoll de mon passat
Com recort de mes empreses
Sols de cendra té un grapat.

Mes Deu torna á enviá' á la terra
Nobles nêts d'en Fivaller;
Sometents de pau y guerra,
Vigatans del pla y la serra
Ván darrera en Berenguer.

Del any vuyt noble bandera
Trau Ausona la primera
Per mans dels ungits de Déu;
Vermellegen barretines,
Blanquegen les mantellines
Y, davant de tot, la Creu.

X

»Fou ma tomba profanada
 Pels meus fills ¡ay quín dolor!
 Barcelona l'ha servada
 Y, tornant pel meu honor,
 A Ripoll torno á fer via
 Per mon poble acompanyat
 Que's desperta ab energia;
 De grandesa y poesia,
 De justicia assedegat.

¡Catalans! pit y esperança
 Que bufa un vent de bonança,
 Vent de gloria y de salut;
 Moltes boyres s'esvahexen,
 Los horisonts s'aclarexen,
 ¡L'arch de pau ja ha aparegut!

XI

»Catalunya no es pas morta
 Puix de vida mostra un doll,
 Y aquest doll surt de la porta
 Milenaria de Ripoll.

Lo Papa'ns porta á Maria
 ¿Quina Reyna hi há milló?
 Y de l'Ara que's rompía
 Set mitrats fan aquest día
 La nova consagració.

D'Olaguer, Otó y Oliba
 Hi há un hereu qui, ab fe viva,
 Torná lo Temple á Israël:
 —¡Alleluia! fills del poble,
 ¡Alleluia! Pastor noble,
 Que axí's fa camí del Cel.

XII

»Damunt d'exa Ara sagrada
S'ha immolat lo Fill de Deu,
¡Catalans! ab brau pitrada
Davant ma tomba immoleu:

La superbia sense mida,
La avaricia sense cor,
La impuresa malehida
Que'ns escola aquella vida
Vigorosa de l'avior.

Feu que'ls bons bons se mantinguen
Y que'ls dolents no més vinguen
O vençuts ó convertits;
Y feu que regne triomfanta
¡La caritat sacrossanta
Sense enveges de partits!»

XIII

Axis diu l'ombra gloriosa
Del Gran Ramon Berenguer,
Davant de l'urna preciosa
Coronada de llorer.

Tocan á morts les campanes
Y á les vores del dos rius,
Confoses ab boyres blanques,
S'alcen ombres llunyadanes
D'altres héroes primitius.

La d'en Berenguer s'hi ajunta
Y ab elles al Cel se'n munta.
—¡Deu Etern! ¡quin poble tinch!...—

• • • • •

Y Deu Just de nostra Historia
Esquexa un full sense gloria:
¡Lo full del any *trentacinch!*

ARTHUR MASRIERA Y COLOMER, S. J.

¡ RIPOLL !

Modicæ fidei, quare dubitasti?

MAT. c. XIV, v. 31.

*Et ego dico tibi, quia tu es Petrus,
et super hanc petram œdificabo Ec-
clesiam meam, et portæ inferi non
prævalebunt adversus eam.*

MAT. c. XVI, v. 18.

QUE ERA mort deyen, ab accent planyivol,
 més de mitg sigle quants aquí arribaven,
 los propis ¡ay! com ánimes en pena,
 fent befa'ls forasters de tots nosaltres.
 Que era mort deyen, al mirar per terra
 del colós agegut fent de mortalla
 reliquies, joyes, ornaments y símbols,
 despulls de sa grandesa venerables.
 Còm lo dexava'l jorn abans al pondres,
 cada matí lo raig del sol trobával,
 mut lo cloquer, les voltes esvahides,
 tombes obertes, esbarzers en l'ara.
 Y de la vetlla pel fatich retuda,
 la testa entre les mans, la pobre Patria
 sentada á vora, del passat sens esma
 y en lo futur sens gota d'esperança.

¡Mes no era mort! La veu dexondadora
 d'aquella Fe que trau de lloch montanyes,
 descubreix mons y'l curs del globo atura,
 al colós diu un jorn: «Despértat, álçat!»
 Y mentres en sa espatlla gegantesca
 aquest l'altiva volta sosté en l'ayre,
 axécanse'ls pilans dret á assolirla
 fins abraçarse entrelligant arcades.
 Son rengle de petxines nova volta
 á la Perla de Sió'l bell absis bada;
 les flors dels capitells son cálzer trencan,
 engarlandant de cap á cap los claustres.
 Rimbomba en lo cloquer á festa'l coure,
 purifica l'encens del altar l'ara,
 y en núvols d'or la creu á besar munta
 que del cimbori la corona tanca.

Y tornen nova volta á sos sepulcres
 llavors Comtes, mitrats, barons y dames;
 al trono secular la excelsa Verge;
 de sa cort los elets als bells retaules.
 Dels ángels abocats per les finestres
 sos raigs destría'l sol entre les ales,
 cercant lo místich resplandor que en l'ombra,
 al pregon de les naus, guarda la llantia.
 Y en terra de genolls resa y sospira
 lo poble enfervorit: los clergues canten,
 com Zacaries, l'orga sa mudesa
 al acabar, en valent himne esclata.
 Tots los ulls ploren..... tots los cors palpiten
 quan lleva lo ministre l'Hostia Santa...,
 y esclama Catalunya: «Benehit síes!»
 y responli la Fe: «Tu serás salva!»

¡Quin jorn, quin jorn aquell en que merexer
logrem lo compliment d'exa esperança
y, com abans, als germans tots confonga
en lo cor de Ripoll una abraçada!
Si les virtuts de l'antigor perderem,
si veure'ns cal la gloria encarcerada
al pregon del oblit, guardem al manco
la Fe, poderós vincl de niçagues.
Y com per ella de Ripoll hem vistos
los revoltos carreus encimbellarse,
bastint de nou aquest padró de sigles,
arxiu de les grandeses de la Patria;
ab nous merexements nos farem dignes
lo que hem sigut de ser altra vegada.....
y la Historia y lo mon al reconeixens,
com avuy de Ripoll, dirán: ¡miracle!

Miracle, sí; y que té per testimoni,
del temple en lo lllindar arrebossantse
en sos mantells de pedra, als dos Apóstols,
columnes mestres que la Iglesia aguanten.
Llamp sigué l'un de lleys pervertidores,
metzina d'esperits, corch de niçagues;
de veres llibertats, inamovible
pedra fonamental, Deu ungi al altre.
La espasa Saulus ab má forta empunya;
les claus Pere Simó may desampara;
bon capitá té de Ripoll la vetlla!...
bon tresorer los nostres capbreus guarda!...
Y quan bategar sente dins la cripta
lo cor dels héroes novament la Patria,
espasa de Justicia será l'una,
claus de la Gloria tornarán les altres.

No era mort, no; sols defallit havia
y la Fe l'ha axecat; exa Fe santa
vital alé, seny y brahó de pobles:
dels fills de Catalunya cor y ánima.
La Fe que'l braç de Berenguers y Jofres
mogué, de sarrahins per deslliurarla,
y á ferla poderosa enardí als Peres,
y á ferla noble vá ensenyar als Jaumes.
La que dels Muntaners al Orient duya
lo bell catalanesch; lleys al mar dava
ab Cabreres y Erills que les banderes
enemigues tants cops aquí penjaven.
Y avuy, per mostrá' al mon que Ripoll torna
á ser lo que era abans, l'acer y l'ancla
de Jofres y de Lluries en creu junta
dalt lo cimbori..... é hi beneheix la Patria!

FRANCESCH UBACH Y VINYETA.

Xiu-xius.

PROU que ho sab lo Freser... y'l molt xerrayre
 no se'n amaga gayre
 de dirho á herbeys y flors de sa ribera,
 de nits, quan ningú ronda pel entorn!....
 ¿Sabeu?—los fa—lo temple qué rich que era!...
 donchs *ella* igual.—Després va veni' un jorn
 molt trist... en que tot d'una,
 del temple... res!... ¡sols un pilot de runa!...
 donchs *ella* també igual... d'ella tant forta...
 donchs res... tot runa!... tot miseria!... ¡morta!!

Y ara penseu: lo temple torna á alçarse:
 ella sospira... 's mou... torna á animarse...
 lo temple ja está dret... ¿qué será d'ella?...
 ¡no més us ho puch dir á cau d'orella!...

Llavors les flors s'acoten,
 y ab un xiu-xiu que ni les fulles noten
 —y com tement encara cridar massa—
 tot baix, baixet, los diu quelcom... y passa.

Llavors dels àmbits tots de la floresta,
com misteriós preludi d'una orquesta,
de flayres y sospirs suma harmonía,
poch á poch va axecantse
un cant sublim de férvida esperança
que diu entre raudals de poesia:
¡Llibertat, llibertat... Verge María!...

Y al fondres d'aquest cant l'última nota
al lluny apunta'l jorn... y creix... y esplota.

Oh Reyna sobirana,
estrella de la terra catalana,
que en Vos espera y que per Vos confia:
¡Escolteu á las flors!... ¡¡Que apunti'l día!

CLAUDI PLANAS Y FONT.

TRES DIADES

DESPUSAHIR

Lo segle nou brillava y hermosa ja's rumbeja
en mitg de dues aygues la vila de Ripoll,
com ninfa blanquinosa gentil se breçoleja
dels rius hont s'emmiralla al dormidor soroll.

Atret per sa hermosura lo Ter ne saltirona,
—no hi há, diu, per mes aygues milló' horta ni conreu;
Freser per amoxarla d'argent vesteix sa ona,
ab Ter gojós casantse del gay Ripoll al peu.

Flayrós cistell de roses cenyit per la boscuria
era exa vall fresquívola, Ripoll lo més hermós,
los aucellets hi trinen festívola canturia,
de son florit brancatge lo niu penjant ayrós.

D'aquexa vila hermosa y placévola planura
enamorat ne queda lo Comte ardit y brau,
lo Comte qui vestía aurífera armadura,
Vifret de Barcelona voldria fern palau.

Vifret Pelós, lo comte, es l'áliga de guerra,
 al crit de *via-fora* rendeix los sarrahins,
 alfanchs y cimitarres y moros tot ho aterra,
 quan ell al camp arriba, brostatge son los pins.

Rich far de Catalunya, hermosa patria'ns dona
 al crit d'independencia y vera llibertat,
 y'l llor de la victoria que ayrós son front corona
 als peus de vos, María, á Ripoll ha trasplantat.

Aquí á vostra ombreta, oh celestial María,
 un monument lo Comte alçar vol gegantí,
 mes ¿qué us farà, oh Verge, que á vostres ulls grat sia?
 Per vos ne vol alçarhi magnífich monestir.

Ben prompte rich cenobi hi creix com alzinera,
 com alzinera immensa pren tronch y fort brancall,
 hi aboca l'art ses gales y al véurela encisera
 —ma obra, diu, dels segles será clarent mirall.—

Ninet sens au que hi cante ne son ses celdes belles,
 al fill que més estima hi posa per Abat,
 prest monjos hi bellugan, del rusch com les abelles,
 María es la floreta qui'ls té lo cor robat.

Lo test be n'es placévol, més ho es la clavellina;
 lo test es lo cenobi, Ripoll es lo jardí;
 la rosa n'es la Verge, floreta sense espina;
 los jardiners son monjos d'aqueix verger diví.

—Aquí tindrás, diu Jofre, ¡ma patria estimada!
 de nostra independencia lo més bonich floró,
 jamay per res l'esflores exa obra tan preuada,
 que viu será ma perla y mort mon panteó.—

Més tart lo gran Oliba lo frontispici hi traça,
lo temple de la Verge molt més gentil floreix,
gran Bisbe y arquitecte de plans ja n'ha fet massa;
del mon remou l'història y allí l'empedreheix.

Dels Comtes lo sepulcre ;qué es gran y ben magnífich!
també ho son ells los Comtes de braus y de pit fort,
de moros be'n trinxáren ab son colp terrorífich,
son pit jamay recula, los venç tan sols la mort.

Los Comtes hi descansen voreta de María,
los pares de la patria, hereus de terra y mar,
y'ls monjos per ells resen pregant de nit y día,
pregant per Catalunya que'ls Comtes nos van dar.

AHIR

Aquesta obra gegant que han respectada
los segles ab son pas magestuós,
del art preuat joyell, de Catalunya
nostra patria lo més hermós recort,
pel segle dinou n'es enderrocada
al fréstech crit d'infame ilustració.
Era l'any trentacinch, de greu memoria;
patria dels Berenguers, vesteix de dol,
que s'aclofan eix any tes riques perles,
que's colguen al fanch vil tos bells florons.
També abraça á Ripoll la torrentada,
també vegé exa vila ab greu dolor
sa joya, hermós empori d'arts y ciències,
aclofarse rendida pel vil torb;
ab caragol la negra fumarella
s'aventa al cel, com malestruch dragó,
al espetech dels archs que mitgpartintse

llançan llurs capitells y rosetons,
 de malgrat dins les flames rebatentlos
 entre mil pergamins y llibres d'or.
 ¿Qué hi feu, oh Comtes braus, en vostra tomba?
 no sentiu de la crema'l gran trontoll?
 sentiu com s'enderroca vostra casa,
 com bramolant hi dança horrible foch?
 Alçaus de vostra tomba, valents Comtes,
 Vifrets y Berenguers, sapats lleons,
 alçauvos, Tallaferro, que nous moros
 avuy profanen vostre panteó.
 ¿No veyeu com escampen ¡los infames!
 vostres ossos ab ayre esgarrifós?
 La patria plora; fills de Catalunya,
 ploráu, munte al cel vostre greu condol,
 que enfonzen y cabucen nostres glories
 de tan aymada patria los fills borts.

AVUY

¿Qué passa d'agradívol? ¿qué tens, oh patria amada?
 ¿qué ho fa que avuy s'axamplan ab l'entussiasme'ls cors?
 Potsé' ha tornat dels Comtes la nivea estelada,
 ruxim per Catalunya de perles y de flors?

Potser que'l gran Oliba, estel d'aquexa terra,
 s'ha alçat del seu sepulcre, llançant son fret rocam,
 llur obra gegantina per veure si s'atterra,
 per veure si al gran roure verdéjali'l brancam.

Salut, oh gran Morgades, vos sou lo nou Oliba,
 com ell mostrau ser geni, com ell l'art enaltiu,
 ab vos per eix sant temple la gaya aurora arriba,
 per vos de Catalunya tan rich floró reviu.

De vos bé pot gloriarse la antiga y noble Ausona,
bé pot festiu cantarvos la vila de Ripoll,
que á vostre cor magnánim l'amor sols l'esperona,
per l'art y per la patria vessau l'amor á doll.

Eix jorn que n'es placévol, ¡quín jorn de benaurança!
los Comtes de grat tornen á llur gran mausoleu,
lo deute de la patria lo paguen ab gaubança;
son Bisbes, Catalunya, qui t'alçan del menyspreu.

En son magnífich temple somriu gentil Madona,
Ripoll ja té la Verge en trono resplandent,
los cors ja tenen mare, la patria té corona
y l'art, eix ángel candi, té altívol monument.

De triomf primera arcada de nostra independéncia
gegant torna á somriure, Vifret Pelós l'alçá,
l'aurora avuy ne sia de nostra renaxença,
sent guía nostres Bisbes amants del catalá.

VICENS BOSCH, *Pvre.*

LA VEU DE LA MADONA

¡Surrexit!

I

COM un gegant qui s'alça de la terra,
 hont geya entre'l polsim y la desferra,
 ferit á traydoria d'un enemich garneu;
 aixís he vist renaxer d'entre runes
 y alçarse'l meu casal, que, fet engrunes,
 s'enderrocava un día carreu sobre carreu.

Ja hi torno ser. Ja sento á les riberes,
 com dialogueig de l'aygua ab les jonqueres,
 los anyorats murmuris del Ter y del Freser:
 ja sento les albades y canturies
 ab que'ls aucells de més de deu centuries
 totes les matinades me feyen tant de pler.

¡Ditxós casal! D'aquí, com centinella
 que, llança al braç y al altre la rodella,
 de nit y día vetlla les terres del castell;
 també vetllava jo de nit y día
 lo son dels pobles de la terra mía,
 gelosa abrigallantlos ab mon hermós mantell.

De lluny á lluny remades me semblaven
d'anyellets que mes ribes pasturaven
á l'ombra del meu temple y altívol campaná',
Jo desde ací, pastora embadalida,
pexials á mossechs l'herba florida
y espiava al llop ferestech, d'aguayt allá d'allá.

Un jorn, felló l'alarb de morería,
com llagostada immensa del mitgdía,
famélich, mes tanyades á devorar vingué:
lo meu remat soptadament s'amaga
pels esqueys y les balmes de la aubaga,
com tortra espantadiça que fuig del esparvé'.

Mon temple's balandreja: la campana
llança un gemech que dexondeix la plana:
balmes y esqueys vomiten arquers á reguitzells:
arreu, arreu, ressona un tro de guerra,
y al espetech veig rodolar per terra
turbants y cimitarres y alarbs á capgirells.

Tot es tarrabastall, tot es cridoria;
y, ubriachs de goig, los llors de la victoria
veníen á oferirme los comtes y barons:
y'l temple nou, que'l bon Pelós m'alçava,
perles d'Orient y gemmes rumbejava,
despulses glorioses que'm duyen mos campions.

Poncella humil que's bada coratjosa
al calor d'una tarda xafogosa,
y escampa dolça flayre tantost per tot arreu;
veig germinar á l'ombra del meu atri
un poble altiu, qui al foch del amor patri
esvinça ja sa closca y's lleva en nom de Déu.

Y com un riu que esbotza les voreres,
 poble de braus, axampla ses fronteres,
 y arramba com á brossa als fills del alcorá:
 y al endemá ses Barres y corona
 passejava en triomf per sobre l'ona:
 ja dava lleys als pobles lo poble catalá.

¡Oh poble del meu cor! Aquí naxíes,
 y ensemps que jo't breçava, tu crexíes
 damunt la meva faldá y al foch dels meus petons:
 y, ja fet gran, tes proeses contemplava:
 y, en tes gestes llunyanes, t'esperava,
 com mare engelosida qui anyora'ls infants.

Jo dava als teus pradells l'herbeta fina,
 y á tes fontanes l'aygua cristallina,
 y als teus fruyters penjava pomells ben ensucrats:
 y tu agraht al meu casal dugueres
 primicies dels teus camps y de tes eres,
 presents que jo't tornava pel cel centuplicats.

¡Mes ay! un día malestruch sentires
 un crit de llibertat, y t'esvanires,
 barrant la meva imatge depressa del teu cor:
 y, teya en má, ¡progrés! un día crides;
 cauen á rems les pedres ennegrides
 y'l meu casal s'atterra, com un gegant qui's mor.

II

Passá mitja centuria y'l poble m'anyorava,
 com l'eura anyora'l sálzer que'l trámpol ha agegut;
 ensemps que nit y día per ell jo suspirava,
 y ab llágrimes brusentes d'angunia lo cercava,
 com mare condolida que cerca'l fill perdut.

Y veig arrestellarse les pedres calcinades,
y'ls códols que al incendi pogueren resistir,
y cabirons y jáceres y antenes y bancades,
carreus y claus de volta y rebles y lligades;
y, com en somni, alçarse de nou lo monestir.

Ahir l'enderrocava la flamejanta teya,
encesa ab l'alenada del geni destructor:
avuy un altre geni, orgull de la monteya,
l'axeca de la tomba, y escriu en la epopeya
del poble de les Barres un altre llibre d'or.

Ets tu, Bisbe Morgades, lo geni qui en la historia
ton nom avuy estampes ab lletres de granit:
los fills de Catalunya, en mitx de raigs de gloria,
ab los d'Oliba y Jofre, durán en la memoria
ton nom ja preclaríssim per segles esculpit.

Y en lo meu cor de mare, oydá, ben estojades
les lletres que'l componen per sempre romandrán.
Del temple que tu'm tornes avuy, en les arcades
y volta gegantina, jamay, jamay debades
tes notes y pregaries y planys ressonarán.

Y tu, poble claríssim, espill de gentilesa,
torna á mos braços, torna; que ja t'anyora'l cor:
apaga tes rancunies d'ahir; treballa y resa;
y á l'ombra del meu temple, breçol de ta grandesa,
veurás descapdellarse un altre sigle d'or.

JOSEPH TALTABUIT, *Pvre.*

TOCH DE GLORIA

Alleluia.

ALELUYA, Patria mia!
 ¿No la sents quina remó?
 Es que ja s'acosta'l día
 de la teva redempció.

Mira'l poble com s'aplega
 afanyós á ton entorn!
 Les cadenes arreplega
 que'l botxí't posava un jorn.

Arreplega les cadenes
 pera ferles á bocins,
 y, oblidant afronts y penes,
 fa ajudarse pels botxins.

¡Compadeix á la niçaga
 que tant temps t'ha fet patir!
 ¡Beneheix á ta fillada
 que't sabrá avuy redimir!

¿Quán se té una bona mare
podrán ser los fills dolents?
¡Mira'ls teus com venen are
á abraçarte tan contents!

Es un Bisbe qui'ls comanda,
d'en Oliba successor;
es un Bisbe qui, per tanda,
t'ofereix avuy son cor.

Ton casal n'Oliba alçava
que'l pecat enderrocá;
en Morgades apilava
enderrochs, tornantlo á alçá'.

¡Alegrémnos, Patria mía!
Ja tenim casa payral:
en l'escó s'hi asséu María,
que es refugi de tot mal.

Es refugi y es estrella,
y'ns dará llum y consols:
Berenguer torna a prop d'Ella
per guiar sos nous estols.

Catalans: ¡coratge y fora!
Lleó tretze'ns beneheix:
tenint Fe y lluytant á l'hora
la victoria's consegueix.

Vinga'l llibre de la Historia
que'ns tancava Felip quint;
d'en Morgades fem memoria
y dels fets que ván venint.

Ja'l bon temps l'ayre sá't porta:
¡Catalunya, beune á doll!
Ix lo sol que't farà forta
per la banda de Ripoll.

JOSEPH MAS Y CASANOVAS.

VOT DE GRACIES

Maria hi torna tenir un altar.

EN la tarda fatal, quan se trobava
Jesús clavat en creu, y axis expiava
son crim, per medi d'Ell, l'humanitat;
quan Jesucrist al cim del mont Calvari
un ferm pilá's dexava de plantarhi
del nou casal per sosteni'l teulat;

compadintse del poble que rondina
baix de sos peus, alçant sa veu divina,
al Dexeble estimat per tots va dir:
—A Maria ¡oh Joan! prenla per mare.—
Y d'allavors, per tal s'ha pres fins ara;
com ho serà en los temps que han de venir.

També avuy, catalans, que pagat resta
lo deute que'ns quedá d'aquella gesta
hont foren Deu y Patria profanats,
puix del temple y casal belles arcades
s'han alçat al impuls del gran Morgades
per protestar dels fets dels temps passats;

també avuy qui de Deu la barca mena
ab tant valor, tant bé y ab tanta pena,
pels catalans que'ns ayma ab ver amor
d'Ausa al Prelat li ha dit:—Santa María
de vostre Principat la mare sía.
¡Honreula com bons fills ab tot lo cor!—

Grans marcés, Pare Sant, avuy vos dona
Catalunya al texir exa corona
ensemps que á vostres peus vos ve á jurar:
si may per may la Verge sobirana
vol profanar algú, sanch catalana
abans l'ara fondrá del seu altar.

BERNAT FARGAS Y ADAM.

A LA VERGE SANTÍSSIMA

Penyora d'amor.

OH Verge, te prech vulles
que en ta corona d'or
hi dexe entre ses fulles
embolicat mon cor.

Mon cor, que te'l entrego
content, del tot content;
que'l guardes sols te prego,
fins mon postrer moment.

Si jo tingués riqueses
bé les daría á doll
per pagar tes fineses,
Regina de Ripoll!

Mes, com bona penyora
d'amor, puch oferir
tan sols lo cor, que anyora
ab Tu viure y morir.

Si'l mon m'enganya un dia,
y te'l vinch á buscar,
oh dolça Mare mia,
no me'l vulles tornar!.....

DOMINGO TORRENT, *Notari.*

LA VEU DE RIPOLL

I

QUATRE poetes somiadors,
de nostra llengua planyent los mals,
un dia's feren sos defensors
y l'aclamaren en Jochs Florals.
Y aquexa llengua qu'havem mamat
floreix y grana desde llavors,
y aquexa llengua qu'havem mamat
l'amor de patria remou pels cors.

II

Quatre poetes van començá';
ja no som quatre, ja som á cents,
ja fins un Bisbe n'es capitá
d'aquesta mena de sometents.
Y á la veu santa d'aqueix Prelat
les pedres velles mouen soroll,
y á la veu santa d'aqueix Prelat
de ses ruïnes s'alça Ripoll.

III

Damunt la iglesia y'l claustre amich,
damunt la porta historiada arreu,
ohiu còm crida'l campaná' antich
ab veu de bronzo, gloriosa veu:
—Axécat, poble, renaix com jo;
vès què soch ara y'l que era abans;
axécat, poble, renaix com jo;
refeu la patria, bons catalans!—

FRANCESCH MATHEU.

A SANTA MARÍA DE RIPOLL

Surrexit... Alleluia!

HABITA, prop del riu Ter,
Una gentil Pastoreta;
Si n'es Ella d'agraciada!
Si n'es Ella d'escayenta!...
Dolç somrís orna'l seu rostre;
Les seves dents semblen perles;
Ses galtes, roses d'Abril,
Y fils d'or, sa cabellera;
Té'ls ulls de color de Cel,
Que al Cel fins causen enveja.
Porta mantell de brocat;
Vesteix túnica de seda;
Y, ab carboncles y esmeraldes
Y safirs y dotze estrelles,
Li ha guarnit lo seu Donzell
Una artística diadema.
Reunint totes les gracies,
Puix qu'Ella es de gracia plena,
Lo Pare, 'l Fill y l'Amor,
D'abdós procedent, per Reyna

La volgueren escullir
Del cel, del mar y la terra.
Ab tot, sent axí exaltada,
Si'ns ayma la Pastoreta!
Qui, anyorant aquestes valls
Fronduoses, y aquestes serres,
Dels pobles de Catalunya,
Diu que vol serne Princesa,
Y que vol tení'l Palau
Del riu Ter en la ribera.
La Princesa'ns regalá
Patria y llar, fama y riqueses,
Cor lleal y hermosa parla,
Sabies lleys è independència;
Y fou tal la nostra gloria,
Que fins les gents extrangeres
Deyen:—Pas al Catalá,
Qu'es raça noble y valenta;—
Y's postraven de genolls,
Y's descubrien la testa.

Un jorn del any trenta cinch
D'aquest sigle, cors de fera
Derrocáren lo Palau,
Reduhint lo Trono á cendra;
Y tingueren d'emigrar
Lo Donzell y la Princesa.
Desde llavors, Catalunya,
Ahónt guardes tes grandeses?
Ahónt tens la llibertat?
No veus que portes cadenes?
Ni'l pa menges ab repós
En l'escon de la llar teva;

Puig que fills borts hi han entrat
Y han malejat tes creencies:
Per què vius tant ensopida?
Ay, Patria meva, què penses!...
Ja l'ilustríssim Morgades,
Catalá de heroyca empresa,
Feu reconstruí'l Palau
En la matexa ribera
Del riu Ter; y, en igual Trono,
Princesa y Donzell s'assenten.

La Princesa'ns ayma encara;
Encara'ns mira ab clemencia,
Y'l Donzell, lo bon Donzell
Beneheix, ab sa má dreta,
Als pobles de Catalunya,
Oblidant aquella ofensa:
Lo Donzell, què es generós!
Y què'ns ayma la Princesa!...

Dexondemnos, donchs, y unimnos,
Baix los plechs de la bandera
Del Monestir de Ripoll,
Y serem feliços sempre.

JOSEPH CASAS Y REIG, *Metge-Cirurgiá.*

A LA VERGE DE RIPOLL

Salve Regina.

A Vos, Reyna immortal de cel y terra:
 Corona os vol texir
 tot un poble que triumfa en santa guerra,
 disposat á bé morir.

A Vos, que per palau lo Cel vos mostra
 l'Esfera de zafir,
 Ripoll vos ofereix en terra nostra
 son palau-monestir.

Y jo, que un texidor de la Corona
 vull ser, cristiá de cor,
 per texir la Corona'l cor vos dona
 ma Fe, qu'es un tresor;

y jo, que de Ripoll admiro l'obra
 que'us serveix de palau,
 oferesch mos serveys com á... manobra
 del Monestir, si'us plau.

JOSEPH BARBANY.

LA PASCUA CATALANA

¡Avant!

AL poble d'Israel li arribá'l dia
per ell tan desitjat de redempció;
celebrá Pascua y, ab Moysés per guía,
á la terra marxá de promissió.

¡Oh poble catalá! La Pascua nostra,
plegats, avuy hem celebrat aquí
y, nou Moysés, Morgades es qui'ns mostra
la Estrella que veurem tot lo camí.

Lo Pare Sant en nostre cel la posa:
d'aquí, Ripoll, d'aquí la llum vindrá.
¡Coratge, donchs, y avant!... ¿Qui es que no gosa?...
¡Mal fill! ¡La Patria desde aquí's veu ja!...

JOSEPH MAS Y CASANOVAS.

SANTA MARÍA DE RIPOLL

Alleluia.

UN dissapte va baxarhi
Madona Santa María,
va baxarhi ab un chor d'àngels
de Ripoll á les ruïnes.

Abans s'hi axecava un temple
que de palau li servía,
s'hi alçava un trono d'amor
del que n'era la Regina.

Nou segles que s'hi assentava,
y altres tants s'hi assentaria
sense l'hora malastruga
que'l foch d'infern feu exida.

Les teyes pels quatre vents
gran foguera n'espargiren,
s'enrunaren los altars
en les lloses mig partides.

Va rajar la sanch de martres
y en los cels paumes texiren;
ja los cloquers no senyalen
tochs de vespres ni matines.

Capitells jauen per terra
que aguantaven naus altives,
¡oh! que trist que n'es Ripoll
per los romeus que'l visiten.

Per axó hi va anar la Verge
per curar la melangia
de sos fidels aymadors
que de pena hi defallien.

Va escamparhi son perfum
com element d'alegría,
va dexarhi son alé
que del ayre'n fos reliquia.

Valgam Deu, qui'n cullirá
d'aytal sement les primicies?...
Será un insigne Prelat
nodrit de santa doctrina.

Un jorn que allí va arribar
no va veure qui'n sortia,
mas sentí un escalf al cor
com si fos l'abat Oliba.

Sentí immens anyorament
del gran temple de Maria,
irresistible dalé
de donar á la mort vida,

d'adreçar los capitells,
estendre les naus altives,
alçar los murs colossals
y refer la gran Basilica,

y ab tots los primors del art
acabada y enriquida,
tornar lo trono d'amor
de los Cels á la Regina.

En sa pensa creadora
lo gran monument crexía,
ab sa voluntat de foch
cercava elements de vida,

juntant lo poder de l'or
de la força ab l'energía,
y de la ciencia l'ingeni
ab la potencia divina,

los capitells s'adreçaren
ab ses brodades cornises,
les amples naus s'estengueren
y s'alçá la gran Basilica.

Sentada altra volta está
Madona Santa Maria
sobre son tronó d'amor
de Cel y terra Regina.

Oh què alegre n'es Ripoll
per los romeus qui'l visiten,
se sent quelcom celestial
en l'ayre que allí's respira.

Virginals perfums s'hi senten
que'l pensament divinisen,
es que aquell trocet de cel
de la Gloria te guspieres.

VICTORIA PENYA D'AMER.

LES LLÁGRIMES DEL AVI

Festa de Ripoll del dia 2 de Juliol de 1893

Visca la patria.

A HÓNT deu aná'l vellet
que tan temps no surt de casa?
camina tot aganxat
ab un noy qui l'acompanya,
lo noy lo té d'una má,
á l'altra hi du una mangala,
quan de sopte sen *ninch nonch*,
que ja'n branden les campanes,
campanes del monestir
que á bándol ja toquen ara.
—Tanmateix serà vritat,
—lo vellet alegre parla—
que s'axeca'l monestir
del sepulcre hont descansava.
Ja en mon pit buli l'ardiment,
l'ardiment de jovenalla,
ja reviu en mi l'esprit
al gran so de la campana;
si tocan á sometent,

vesme, noy, á buscar l'arma,
que tornar ja sento avuy
bullint la força á mes cames.
—Toquen á Missa, padrí,
—lo noyet li replicava—
anemhi qu'es cosa gran,
per tot acut la gentada.—
Arribant del monestir
al mitg de l'ayrosa plaça,
á son avi diu lo noy:
—No veyeu què rumbejanta
anguileja al campanar
la bandera catalana?—
Alça'l cap, fregantse'ls ulls,
lo bon vell á tal paraula:
—¡Tot just l'oviro!—diu ell—
qui dalt t'ha enlayrat, bé n'haja!—
¡Pobre vell! de goig se sent
los ulls amarats de llágrimes,
l'alegria li entra al cor
y tremola de gaubança,
la barretina del cap
se li esmuny cap á l'espatlla,
que sent l'avi ja en son cor
l'escalf del foch de la patria.
Del sant temple n'entren dins,
¡ab quin ayre'l vellet marxa!
d'entussiasme y de content
no's serveix de la mangala.
Trena l'orgue sa cançó
ab l'incens que munta al ayre,
ab lo cant dels sacerdots
al davant la Verge santa;
y sos ulls, pobre vellet,

ne son fets un mar de llágrimes,
de content li salta'l cor
y plorant fa la rialla.
—¡Ay, si ho veyen mos companys,
catalans de pura raça!
si la mort los n'ha privat,
ja'ls ho contaré jo ara.
—¿Que'us tornau jove, padrí?
—lo noyet li preguntava—
fins aquí jo'us só guiat,
vostra má ara m'acompanya.
—M'axeca l'esprit, fill meu;
l'amor patri es qui m'inflama,
que no creyam veure may
lo que'ls ulls ne veuen ara.
Ben ditxós Bisbe de Vich,
ben ditxós Bisbe Morgades,
si tornassen ara'ls vells,
vos durien tots ab palmes.
¡Quína obra heu alçat avuy,
quína esglesia tant geganta,
per Ripoll, quín diamant,
per l'istoria quína página,
quíns recorts pels catalans,
quína gloria per la patria!—
Y á lliscar tornen dels ulls,
pobre vell, copioses llágrimes.
Mentre'l goig li n'omple'l cor,
veu sortirne l'anyorança,
que hi entrá quan en mal jorn
exa esglesia s'aclofava.
Y s'enfila grada amunt
entre mitg de la gentada;
al presbiteri quan es,

diu al noy que l'acompanya:
—¿Quin es lo Bisbe de Vich,
que vull véureli la cara?
—Es aquell primer qui seu
al devant d'aquella taula.
—Deu l'ajut, respon lo vell,
y'ns ajut la Verge santa.
Gracies á Deu, ja só vist
al gran geni de la patria;
vos sou qui n'ha afillerat
tantes rengles de pilastres,
á vos creu lo dur rocam
cavalcantse per filades,
s'han vestit los capitells
sols per vos de fulles d'arbres,
d'aus y monstres y feram,
abraçantse'ls uns als altres;
y eixa cúpula gegant
vos l'haveu llançada al ayre,
y si eix temple avuy floreix,
vos heu fet tan gran miracle.—
Y d'alegre plora'l vell
y pel Bisbe diu la Salve.
Acabada la funció,
d'aprop veu la presentalla,
presentalla molt gentil,
lo mosáych donat pel Papa.
Aquí si que plora'l vell,
dos torrents solquen ses galtes:
—Salve, Verge de Ripoll,
pel gran Papa entronisada,
si'ns estima'l Pare sant,
si'ns estima, Verge santa!
cada jorn preguem, fill meu,

cada jorn preguem pel Papa,
com deu fer tot catalá
qui de cor ayme la patria.
Benehume, Jesuset,
benehume, dolça Mare;
ara si que puch morir,
que ja'm queda l'esperança,
que reflorirá com may
exa terra catalana;
ara si que puch morir
pera ferne gran cantada
als amichs qui de la mort
han caygut al colp de dalla.
Catalunya, d'eix vellet
ou la darrera paraula:
Sempre anaren junts la creu
y bandera catalana
y'l sol que t'ha iluminat
sols es la religió santa;
mentres brille eix hermós sol
desde'ls plans á la montanya,
cada jorn avançarán
renaxent les quatre barres;
mes si's pon eix sol per tu,
lleu t'enfonzarás, ma patria!—
Diu y's gira'l pobre vell
tot plorantne cap á casa,
va saltantli'l cor á dins,
va saltantli de gaubança,
y fins ar' no s'ha adonat
que no porta la mangala.

A LA VERGE DE RIPOLL

*Benedixit te Dominus in virtute sua,
quia per te ad nihilum redegit inimicos
nostros.*

JUDITH, XIII, 22.

PREGARIA

SANTA Verge de Ripoll
que á la terra catalana
com en penyora d'amor
vos envía lo Sant Pare,

Claríssim estel del jorn
de la renaxenta Patria,
que veu lo símbol en Vos
de l'Arca de la Aliança,

Joya la de més valor
que estotgen, de nou alçatse,
les parets ahí' enderrochs
del casal de nostres pares,

Desd'aquest instant ditxós
en que damunt l'Ara Santa
aparexeu com un sol
iluminant pla y montanya,

¡Iluminaunos á tots
los qui tenim una parla
ab la que alabantvos sols
alcançam la vostre gracia!

Y compassiva llavors,
oblidant culpes passades,
¡oh Judith dels nostres jorns
deslliuráu aquesta raça!

¡Deslliuraula d'aquest jou
que en vá de trencar provaren
tants hèroes trobant la mort,
tants martris sacrificantse!

Mes ans de trencá'ls grillons
dels pobles qu'esclaus romanen
¡llibertaulos al Pastor
que desde Roma'ls comana!

Ovelles perdudes som
si Ell lliure al davant no'ns passa,
la llibertat ¿què val, donchs,
pel fill qui té esclau lo pare?

¡Verge Santa de Ripoll:
primer Ell, després nosaltres!...
¡Demanauho al Fill preciós
qui somriu en vostra falda!

AGUSTÍ VALLS Y VICENS.

LOS CATALANS À RIPOLL

La Patria es Fe y Amor.

Aquí'ns uneix la Patria catalana,
lo verger de les dues flors de vida
que no's marcexen may, hont nos convida
la Mare del bon Deu y'ns agermana.

La Fe y l'Amor despleguen llur ufana
com dues roses d'eternal florida:
Sens Fe y Amor, germans, la Patria crida,
fora'l meu nom una paraula vana.

L'august Prelat restaurador d'est temple,
que fills borts de la Patria enderrocaren,
benehit, benehit per sempre sia.

Que per novell providencial exemple
refloreix de les runes que restaren
la Patria en nom de Deu y de Maria.

MIQUEL V. AMER.

SANTA MARÍA

ORACIÓ DE NOY

SANTA *Maria,*
Mare de Deu,
vulláu per vostre
tot lo del meu.

I

L'Avia, al cel sia,
bé'us haurá dit
com vos estimo
desde petit.

Que per Vos brolla
tot mon anhel,
mirantme en terra,
guaytantme en cel.

Santa Maria, etc.

II

Sens Vos, ¿què fora
mon pobre cor?
Se'm moriria,
Mare, de pór.

Rodant sens esma,
trist y pobret,
¡quin anyoràrsem!
¡quin tenir fret!

Santa Maria, etc.

III

Per Vos me semblen
bells los jardins
y'ls aucells canten
com serafins.

Per Vos mos somnis
bresquen amor
d'hont no s'estronca
may la dolçor.

Santa Maria, etc.

IV

De gracia pura
digne se'm sent
mon cor amantvos
tan dolçament.

Si amor de mare
me'n fa ditxós,
Mare de mares,
bé ho dech á Vos.

Santa Maria, etc.

V

Betlem vos dona
negrós Portal,
mes ¡còm l'alegra
goig celestial!

Calvari'us dona
dolor crudel,
mes ¡ay! la terra
podrá aná' al cel.

Santa María, etc.

VI

Mare amorosa
del Redemptor,
infant mirántvosel
y moridor:

Dáume, Senyora,
dáume conhort
per morí' en vida,
per viure en mort.

*Santa María,
Mare de Deu,
vulláu per vostre
tot lo del meu.*

JOAQUIM RIERA Y BERTRÁN.

À SANTA MARÍA DE RIPOLL

BREÇOL DE CATALUNYA

POLÍMETRO

Deus... sanabiles fecit nationes.
SAP., I, 14.

I

Crema y destrucció.

BNRERA, hordes selvatges, per hienes alletades,
»Fills borts de Catalunya, de sanch de serrahins!
»¡Axís s'obris la terra que sent vostres petjades!
»¡Avall abets y còdols, que passen los botxins!

»¡Ripoll! ¿què fas? ¡dexóndat, que vé l'host malehida!
»¡Ay de *Santa María*, d'amors mon niu y altar!!»
Axi ab enuig *la Patria*, de Ribes la vall crida,
Vegent com torb que ronca los *miquelets* passar.

Y'ls *miquelets* arriben com llops saltant la pleta,
Tot flestomant horribles esmolen los punyals,
Furiosos anguilegen la teya ab la má dreta,
Y ensemps ab la má esquerra dringar fan les destrals.

En tant los cants dels monjos al cel los ángels pugen,
 Y son per Deu com himnes de martris al morir.
 Aprop bramen les feres y'ls monjos ¡ay! no fugen,
 ¡L'anyell tampoch sospita del braç que'l vá á ferir!

Lo temple y lo cenobi assalten los sicaris
 Com hienes famolenques de rabia espumejant;
 Aterren les imatges, destrocen reliquiariis,
 Y als monjos que'ls esperen ¡crudels! ván degollant.

L'argent y or dels retaules fan caure ab crits selvatges,
 Los cálzers y custodies axafen ab martells;
 Pel temple arrossegantles estellen les imatges,
 Y ab infernals rialles á un Crist donen flagells.

¡De sopte horrible incendi ja les parets calcina,
 Les voltes s'enderroquen, colgant l'immens braser!...
 ¡En va fugiu, caníbals! ¡Temau l'ira divina!
 ¡Ab vostre sanch impura s'abeurará lo Ter!

La Patria al cor ferida, plorant d'ací s'allunya;
 Fills borts l'han flagellada, fent troços son mantell:
 «¡Adeu, girantse exclama, *breçol de Catalunya!*
 »Jo't dexo entre les runes de bodes mon anell!»

II

Condol y esperança.

La Patria son casal dexá ab recança,
 Y á reveurel la porta l'anyorança,
 Com tendra aucella á qui han robat lo niu:
 Alena cada jorn dolça esperança,
 Y ensemps son dol reviu.

Sembla estatua de marbre en cementiri:
 Renova condolida'l cruel martiri,
 Sentada de les runes al bell cim;
 Y com viuda soleta, en son deliri
 Venjar somia'l crim.

«¿Qui podrà consolarme en tanta angunia?
 »¿Hónt ets, aymat breçol de mes delicies?
 »¿Hónt sou del temple les famoses brèdoles?
 »¡Antigues veus aquí no sento cèliques,
 »Ni brilla en los altars llum de celistia!!
 »¿Hónt sou, dolços recorts de gloria esplèndida,
 »Que aquí apiláren invencibles hèroes?
 »¡M'han despullat de mos tresors mans pèrfides,
 »Y la sanch han vessat de santes víctimes!
 »¡De llot la testa m'han cubert puríssima,
 »Lo solatge m'han dat de copa fètida,
 »Y'l cor m'han punyalat les turbes brètoles!
 »¡Ay! ¡qui podrà axugar de fel mes llágrimes!!»

.....

«Ton plany al cel commou, casta Regina,
 (Diu l'Àngel de Ripoll ab veu divina),
 »Ton front corona ab l'Arch de Sant Martí;
 »Revisca ja en ton pit l'amor de nina:
 »Ovira y gosa ab mi.

»¿No veus gentada com axam d'abelles
 »Les runes apartar ab cantarelles
 »Y á fora tictejá'l picapedrer?
 »Mira ací les parets com ans tan belles,
 »Y allá'l gegant cloquer.

»¿Veus columnes alçarse arrenclerades,
 »Damunt colcar ayroses les arcades,
 »Y eixir d'Oliba'l monument més rich?
 »Sols l'esforç d'un gran Bisbe les ha alçades,
 »Del gran Bisbe de Vich.

»Ton cor de verge adolla d'alegria:
 »¿Veus en mosáych l'imatge de Maria?
 »¡Què bell! Te'l dona un Papa, l gran Lleó:
 »Exos altars de marbre, gelosia
 »Ne fan als d'antigó.

»Com Freser á tos peus al Ter abraça,
 »Santa Maria axis, de noble raça
 »De Catalunya es altra volta aplech:
 »Gentada immensa veig rublir la plaça,
 »De tots es un lo prech».

Diu, y se'n puja al cel d'una volada:
 Prou *la Patria*'ls ulls torna á l'estelada,
 Ja no'l veu més al missatger de Deu.
 Llavors desclou los llavis extasiada,
 Y canta ab dolça veu:

III

Himne de la Patria.

Mon cant ohíu los pobles
 Que'l meu mantell abriga:
 Si Deu los crims castiga,
 Lo plany deté son braç.

Quan Rey li deya'l llabi,
Sa Fe'l cor alenava,
Y'l mon sotraquejava
De Catalunya al pas.

Que als pobles que Deu guia,
Al pit foch patri'ls cova,
Y dantlos saba nova,
De nou los fa gegants.
¡A fora impiés races!
Les lluytes fraticides
Fan pobles d'homicides,
No pobles de germans.

A Vos, Senyor, ja tornen
Mos fills plorant llurs penes:
¡Jamay durá cadenes
Lo poble que ayma á Deu!
Puix d'ell sou esperança,
Sostingal' vostra dreta.
¡Ohiume á mi, llasseta!
¡Si es Vostre, també es meu!

No més recorts fatídichs
D'història malhaurada:
Lo crim d'una ditada
Per sempre esborraré;
Y entre olivera y palma
Ab lletres d'or gravades
Les gestes de Morgades
En marbre hi escriuré.

Breçol de Catalunya,
De Fe palau fortíssim,

Aquí d'amor dolcíssim
Mos fills s'adollarán,
Y'l nom del gran patrici
De raça gegantina,
La má á la barretina
De cor aclamarán.

NEMESI FONS Y LLUBIÀ, *Pvre., S. J.*

LO PLANY D'UN ÀNGEL

Et respondit Angelus Domini, et dixit: Domine exercituum usque quo tu non misereberis Jerusalem, et urbium Juda, quibus iratus es?... Et respondit Dominus angelo, qui loquebatur in me verba bona, verba consolatoria.

ZACHARIE, c. 1, v. 12 et 13.

DEL temps florit á l' hora misteriosa
 en que sa llum recull l'astre del dia,
 l'Àngel Custodi de la patria mia
 sobre l'altiu Puigmal son vol pará;
 y dret allí com un soldat en guardia,
 mentres á Catalunya atent vetllava,
 la serra pirenayca s'escoltava
 com l'Àngel ab veu trista axis parlá:

«Matrona catalana ¡quí't veu ara
 y tal com jo t'ha vist en jorns de gloria!
 grandesa fou la teva transitoria
 com sempre es la dels pobles y nacions;
 tos enemichs dir poden ab sarcasme,
 com vil esclava al véuret abatuda:
 ¿Y aquesta es la Comtesa tant temuda
 que duya la victoria en sos pendons?»

»¿Aquesta es la famosa Catalunya,
dels Comtes-reys la soberana terra?
¿de fills ja no'n alleta per la guerra,
ni ván sos almogávans al Orient?
¿Dels Muntaners aquesta n'es la patria
y dels Vilamarins, Marquets y Entences?
¿Y esta es la que per ceptre en les immenses
onades de la mar duya'l trident?

»Es ella ¡ay sí! vergonya'm fa de dirho,
la Providencia puix va fermen guarda,
y ans que envilida véurela y covarda
d'estranyys lo carro triunfal seguir,
voldria dels seus rius veure estroncades
les déus, sense verdura'ls camps y serres,
y l'ayre sens aucells, y en estes terres
maymés voldria veure'l sol exir.

»Dels Peres y dels Jaumes reys la patria
avuy ja no conquesta illes daurades;
ses glories més cabdals son oblidades,
ni engendra cap Clarís ni Fivaller;
lo còdech ha perdut dels seus Usatges;
lo llibre dels seus Furs fet cendra resta,
y á troços sa bandera en trista gesta
mortalla santa fou d'un Conceller.

»La que comtal corona abans cenyia
sentada gentilment en trono lliure,
ara es ben dissortada y ha de viure
junyida al tronch del carro castellá;
rebuig fa de la parla dels seus avis;
dels trobadors lo cántich no ressona,
y fins del temple en la sagrada trona
lo poble en llenga estranya ou predicá'.

»D'una llunyana vila ara li venen
les capritxoses lleys que l'empobreixen;
escarni d'ella han fet, y l'aborrexen,
y ofeguen ab lo pes d'un gros tribut;
princesa sols per mofa encar li diuen;
ja ni en los tribunals sos fills hi seuen,
y fins los nens en les escoles veuen
que mestres forasters hi han vingut.

»Un vent enmetzinat avuy apaga
del geni catalá la flamarada;
resta sa antiga fe casi oblidada,
y prompte un poble sense fe ho pert tot;
arreu tristos gemechs s'ouen d'angunia;
morintse aquesta terra está d'anemia,
y'ls seus mateixos fills de la blasfemia
acaben d'embrutirla ab lo vil llot.

»Los patris monuments ara son runes;
com hi calava foch jo he vist la teya
d'una turba sacrilega que reya
com riu del odi l'inferral esprit;
de la virtut he vist á la morada
tot un estol de feres famolenques,
y del Senyor les vérgens temorenques
fugirne, he vist, plorant de greu neguit.

»Los temples de ton Deu, oh Catalunya
ingrata, en nit infausta tu cremares;
dels héroes teus les cendres profanares,
y estelles vares fer de ton breçol;
del crim de lesa patria dus l'estigma,
y un estigma infamant jamay s'esborra,
y un poble sens honor cau á més corre,
y al abisme s'enfonza d'etern dol.

»Ni ha sabut Ripoll son monesteri,
 preuada joya artística, defendre;
 l'esprit del estermini en sa vall tendre
 he vist jo desd'aquest turó suprem;
 lo Ter avergonyit ara passanthi
 troba enrunat lo soli de María,
 y rondinós depressa avall fent vía,
 ab lo Fressé' al toparse, dirli tem.

»Oliba genial, de l'obra teva,
 sublim arch de triomf del cristianisme,
 ciclòpich monument del heroysme
 d'un poble qu'en la lluyta's feya gran,
 una esquerdada torra sols ne resta
 per l'incendi sacrílech fumejada
 ahont demá, tot fenthi sa niuada,
 xaveques malestrugues xisclarán.

»Ja no s'hi ou lo salmejar dels monjos,
 y trista en lo silenci la vall plora;
 del Ter ni'l rossinyol canta á la vora;
 d'incens no s'hi respira ja'l perfum;
 dels Jofres, Berenguers y Tallaferros
 oberts son los sarcófachs funeraris,
 y allí ván á ajocarse solitaris
 los ratspenats quan fugen de la llum.

»¡Oh Deu de les nacions! vostres judicis
 inescrutables son; de la grandesa
 dels pobles ni'n feu cas, y está sospesa
 la seva sort de vostre braç potent;
 ¿y dexareu per sempre á Catalunya
 dessota'l fexuch pes del ignomini?
 ¿tindrán en esta terra son domini
 les ombres de la mort eternalment?

»Senyor, Vos que á la patria catalana
dies de gloria heu dat ab má abundosa,
Vos que ab una mirada bondadosa
podeu los mals dels pobles allunyar,
salveu á Catalunya; son Custodi
jo som; per ella'us prech, Deu de clemencia;
de vostre braç irat l'omnipotencia
no feu, Senyor, sobre ella més pesar.

»Senyor Deu de bondat, prou d'infortuni,
puix jo ab la vostra permissió divina
ja en l'esdevenidor veig hónt s'inclina
d'aquesta terra la futura sort;
alégrat, Catalunya, y dignificat,
ton front mitg ensopit alçant resolta;
treballa, espera y creu, y atenta escolta
ma veu que't prediu ara ton conhort.

»Dels Pacians, Severs, Bernats, Fruyosos
la patria no pot perdre la fe santa,
y del afront de subgecció humilianta
ben prest l'Omnipotent la'n lliurarà;
del Bruch y de Girona l'amor patri
dels hèroes reviurá, y sa renaxença
será'l pressagi de la gloria immensa
que Deu destina al poble catalá.

»Y de Ripoll, á la plahenta vora
del Ter que, devallant, suaument murmura,
podré jo veure desd'aquesta altura
de nou alçat l'històrich Monestir;
lo panteó serà dels antichs Comtes,
y'ls pobles hi anirán en romiatge,
y allí son trono excels tindrà l'Imatge
de la divina Reyna del Empir».

Axís l'Angel digué; y alçá de sopte
son vol á l' hora bella de l'albada,
quan del Puigmal l'abrupta serralada
feble boyrina matinal cubreix;
alçá son rápit vol, mes vetlla encara,
zelós per Catalunya, nit y día:
sempre los teus destins, oh patria mía,
benigne ab son escut ell protegeix.

JOSEPH PARER, *Pvre.*

A LA PERLA DE RIPOLL

*¡Oh Verge Soberana!
Vos aymo més perque sou catalana.*

JA en vostre antich Palau, Verge Maria,
Madona de Ripoll,
Se'us torna á venerar: ¡quina alegria!
¡Oh dolça Mare mia!
Apar un somni, una ilusió de foll.

Mes no ho es, nó: l'amor que may se cansa
Fins que son fi ha lograt;
La fe que aplanals monts, que tot ho alcança,
Y ab Deu vostra privança,
Lo portentós miracle han realisat.

Del Temple baix la volta magestuosa
De nou se torna á ohir
Murmuri d'oracions, perfum de rosa,
Que multitut piadosa
Ab amorós fervor vos vé á oferir.

Sos set altars de marbre, d'or y plata,
Se troben ja refets:
Dels finestrals la llum suau esclata
Y ab vius colors retrata
Dibuxos esquisits, brodat perfets.

Aquelles maravelles fetes troços
 Per terra, ací y enllá;
 Ahir pilots de runa, jaç de goços,
 Estoig d'egregis ossos
 Y esplendent trono vostre avuy son ja.

Estoig dels hèroes qui á la Fe sotsmesos
 Y á vostres peus retuts,
 Sos cors d'amor de Deu y Patria encesos,
 Per la gloria escomesos
 Foren y triomfs arreu..... ¡jamay vençuts!

Per ells té nostra terra brillant fama;
 Per ells som catalans:
 A son recort revifa y s'esparrama
 En nostres pits la flama
 D'exos amors, que fan dels homs gegants.

Vulláu, Senyora, que de vostra raça
 La santa exaltació
 Ruxat d'istiu no sía que prest passa;
 Ni torne'l fret que glaça
 A esmortuhirne la resurrecció.

Feu que de jorn en jorn més enardida
 Axeque á Deu l'esprit;
 Y sempre avant, ab vostre alé de vida,
 Més esplendent florida
 Catalunya traurá, y fruyt esquisit.

Y ja que veure ¡oh Verge! restaurada
 Per fi'l Cel ha permés
 Dels catalans la joya més preuada,
 Crideu nova aucellada
 A hi refé'l niu..... perque no hi manque res.

ENRIQUETA PALER Y TRULLOL.

LO TE-DEUM

À SANTA MARÍA DE RIPOLL

Nunc dimittis.

ENTRE onades de llum y d'armonía
ja'm sento'l cor de ditxa defallir,
y palpitant, plorosa, sols voldria
sentí' aqueix cántich, y després... morir!

Veig obrirse del cel la blava porta;
devallar dins del temple l'Esprit Sant;
y á Catalunya alçarse, viva y forta,
als primers mots del himne sacrossant.

Veig al llibre sagrat de nostra historia,
obrint de pedra'ls magestuosos fulls,
iluminats, com per un sol de gloria,
per l'hermós resplandor dels vostres ulls.

Veig un passat de trista recordança
com s'esvaheix y aclara tot fugint,
negre núvol que'l vent de la esperança
ab sa dolça alenada vá espargint.

Y'us veig á Vos, la resplandent Estrella
de ma patria, vestirla de llum d'or:
y'us confonch dintre'l cor á Vos y á n'ella
ab un sol pensament y un sol amor.

¿Què més puch desitjar, Verge Maria?
Ja'l vostre temple torna á alçarse aquí,
ja ressona'l *Te-Deum*..... ¡Oh! ¡Voldria
sentí' aqueix cántich y després... morir!

TRINITAT ALDRICH Y DE PAGÈS.

LA MORT DE'N TALLAFERRO

Dissort.

AL Comtat de Besalú
tot es dol y amargues llàgrimes:
la tristor que'ls cors omplena
la pregonen les campanes
que á morts toquen tot lo día
ab un to que parteix l'ánima.
L'ardit comte Tallaferro,
honra y gloria de la patria,
ha llançat l'últim sospir,
ja no es més que un fret cadavre;
y, mort ell, ¿quí en los combats
guiará nostra gent brava?
¿quí la durá á la victoria?
¿quí l'omplirá de coratge?.....
Pel comte de Besalú
toquen á morts les campanes,
mes ¡ay! apar també hi toquen
per la terra catalana.

No ha mort davant l'enemich
á qui sempre plantá cara;

no ha mort lo ferro brandant
contra l'host mahometana,
no ha mort cercant novells llors
per sa benvolguda patria.
Sense gloria ha estat la fi
del ardit comte que tanta
n'assolí en èpichs combats,
en lluytes braves, titániques.

Havent per son fill Guillem
trobat per esposa un ángel,
de la florida Provença
gojós lo comte tornava,
cavalcant son blanch cavall,
son blanch cavall de batalla.
A cada pas l'esperona
pera minvar les jornades;
per doná' al fill de son cor
aviat nova tan fausta;
y'l cavall no corre, vola
com d'un huracá les ales.
¿Quí al comte pot deturar
en tan atrevida marxa?
Ni pels elements ni'ls hòmens
may ha defallit son ánima;
y avant vá de nit y dia
envers sa llar anyorada
pujant monts, creuant planures,
passant torrents, saltant márgens.
Ja arriba al Rose ¿què importa
que baxe'l riu un mar d'ayga?
—¡Avant!— crida á son cavall:
y'l cavall á l'ayga's llança.
Mes ¡ay! la corrent es forta

y prompte terra li manca.
—¡Socors! crida en Tallaferro
¡fill del cor! ¡volguda patria!—
Mes la corrent riu ayall
se'ls endú com una palla,
y cavall y cavaller
lo darrer sospir exhalan.

.
.

Escupit dies després
per les aygues son cadavre,
en braços de sos soldats
qui llancen amargues llágrimes
es portat cap á Ripoll
en qual cenobi admirable
hi farà lo darrer son
del encens entre la flayre
y baix los peus de María
que es hont nostres glories jauen.

Plora, plora, Besalú,
la teva dissort amarga:
comte com en Tallaferro
no'n tindrás, potser, un altre
qui enaltesca tant ton nom
y les catalanes armes.
Mes, mentres les boyres besen
dels Pirineus les cims altes
y les séves deus puríssimes
fertilisen encontrades,
será ton comte una gloria
de la terra catalana.

.

À LA VERGE DE RIPOLL

*Tu honorificentia
populi nostri.*

OH Perla de Ripoll, casta Madona,
Espill de terra y Cels,
Que'l sol teniu per trono, y per corona
La llum de dotze estels.

L'aucell refila al puntejar l'albada
Y canta en vostre honor;
La crestallina font de la encontrada
Vos lloha ab son rumor.

¿Que'us puch donar ¡ay! jo, Patrona mía,
Si ja'ús he dat lo cor?
Si'us plauen mos cantars y melodia,
Preneu mon cant mellor.

Y uniulo als cants que avuy per tot ressonen
De gloria, amor y pau,
Que son les flors, oh Verge, ab que'us coronen
Los fills que tant amau.

.

Fills bordissenchs de nostra patria aymada,
Genis de destrucció,
Van profanar un jorn, Verge sagrada,
Vostra immortal maysó.

Les pedres del cenobi s'esvahiren
Ab funeral ressó
Y'ls Comtes en ses tombes s'estremiren
Ab greu indignació.

¡Jorn fou aquell d'oprobi y desventura!
Y'l poble catalá
Del seu escut aquesta taca impura
Avuy ne vé á esborrá'.

Y'us torna, oh Verge, per que hi feu estada
Lo vostre antich palau,
Y torna á soplujarse altra vegada
En vostre mantell blau.

Lleó tretzé, Vicari sapientíssim
Del Deu Omnipotent,
Vos feu present d'un trono preciosíssim
Més rich que d'or y argent.

En ell sentada ja, reyna y senyora,
Com celestial estel
Brillau als ulls d'un poble que'us adora
Y'us jura ser fidel.

Y puix á Vos acut en aquest día
Y'us ofereix placent
L'afecte del seu cor, oh Verge pía,
La catalana gent;

Benévola acceptáu exa corona,
Ofrena del seu zel,
Y, en premi del amor ab que'us la dona,
Donauli Vos lo Cel.

EUDALT FERRET, *Pere.*

A NOSTRA SENYORA DE RIPOLL

Monstra Te esse Matrem.

DEU vos salve, Reyna,
Verge de Ripoll;
La més estimada
Filla de Jacob;
La Mare escullida
De Deu Redemptor;
La nítida Tórtora
Del Tortorí hermós:
Niuet de delícies
Dels tres purs Amors;
Dels Cels..... benhaurança
Dels mortals..... conhort.

—
¡Prou mon cor desitja
Oferí una flor
Pera la corona
Ab que'ls trobadors
Ornarán, gojosos,
Vostre diví front!.....

.... Mes no tinch cap rosa,
 Cap lliri flayrós,
 Sols una violeta
 Que he cullit al bosch,
 Trobantla arraulida
 Entremitg del llor:
 Es quant puch donarvos;
 Tot quant tinch vos donch;
 Si me la acceptasseu.....
 Seria ditxós.

Després d'esta gracia,
 Puix que ho podeu tot,
 Regina sens mácula,
 Verge de Ripoll,
 Vinch á suplicarvos
 Un altre favor:
 A esta aymada terra
 Donauli consol,
 Puix que ho necessita;
 Ay.....! bé ho sabeu Vos!.....

 Y vostre Fill regne
 Sempre en nostres cors.

JOSEPH CASTELLS Y ANDREU.

AL MONESTIR DE RIPOLL

EN SA RESTAURACIÓ

Patria, Fides...

BREÇOL de Catalunya! ¡Joyell de nostra Historia!
arxiu de les grandeses d'un poble fort y brau,
en tu veyem nosaltres la més preuada gloria,
en tu té nostra patria son més brillant palau.

Al veuret axecarte, colós, de tes ruïnes,
com fénix de ses cendres, com aligot altiu,
apar que al mon demostres les flames gegantines
del foch del amor patri que encar se manté viu.

Amor que feu un dia de nostra Catalunya
lo Principat més noble, més florent del mon;
tu los recorts ne guardes que'l temps volant allunya
tu portes nostres gestes grabades en ton front.

Ahir, negre cadavre d'atlética ossamenta,
no més prop teu senties á l'óliva xisclar.....
ja n'ha polit l'ascona ta nova vestimenta,
ab goig podem mirarne la Verge en ton altar.

¡Senyera de la Patria! tu n'has sufert, com ella,
incendis y venjances quedantne del tot nu.....
mes ja desclou sos parpres la mística poncella,
la patria vol renáxer..... també renaxes tu.

Axis com lo sol brilla més pur tras la tormenta
que ab llamps y terratrèmols al mon feu estremir,
en flor del prat senzilla més vius colors ostenta
y canta l'aucell trobes d'amor fins á desdir,

axí també tu brilles com la radiant aurora.....
veníu aquí á esplayarvos lo cor en sos soleys
perque en son sagrat guarda de nostre amor penyora
les cendres venerandes de nostres Comtes-reys.

Si'l campanar altívol que al mitg de tes ruïnes
com guayta recelosa que feya estremordir
guardava los sepulcres de roques diamantines
de Guifre y Tallaferro ¿t'havíam d'avorrir?

¡Jamay! ¡jamay! Malhaja qui't faça tal ofensa
¿nosaltres avorrirte? val més la mort abans;
primer té d'aclucarse del sol la llum immensa
que'ls noms de Déu y Patria del pit dels catalans.

Be n'es galana mostra d'aquexa fe sencera
exa obra gegantina de ta restauració;
per ella s'interessan á Catalunya entera,
desde'l pagès riquíssim al últim terrelló.

Sa veu al fer sentirnos lo successor d'Oliba
que es de la Seu d'Ausona l'exemple de prelats,
quiscun son gra de sorra portá ab constancia activa
y sos hermosos somnis veyém realisats.

¡Ab quin dalit axeques ja avuy ton front altívol
que'l Ter y'l Freser besen ab remoreig joliu!
¡què á pler lo cor s'hi troba dins ton sagrat ombrívol
y ab quin dalé vindria gosós á ferhi niu!

Jo veig en cada pedra los fulls de nostra historia,
jo veig en cada arcada garlandes de llorer,
en l'espayosa volta lo símbol de la gloria
y'l cor de Catalunya sospès de ton creuer.

Aquí'l trono tenia la Verge Sobirana,
essent Reyna y Senyora del poble catalá;
un jorn enderrocarlo pogué turba inhumana
y viuda Catalunya de dol se va posar.

Alégrat, patria aymada, tos planys son endevades
del trono de la Verge ja tens restaurador;
lo nom del Ilustríssim Doctor Joseph Morgades
ne passarà á la historia grabat ab lletres d'or.

Alégrat, sí, perque ara la joya catalana
veyém ab alegría torná' al culto diví,
y ab magestat seguda la Verge Sobirana
revent los homenatges dels catalans aquí.

Lo so de tes campanes s'escampa ja per l'ayre
fent retrunyir les conques del aspre Pirineu;
á dexondirs la patria no trigarà pas gayre
quedant ab fe enllaçada per sempre més ab Déu.

¡Oh fills de Catalunya! ¡garrida jovenalla!
veníu tots á inspirarvos en nostre Monestir
l'esforçament dels hèroes..... fe que del cel devalla,
la patria catalana..... la trobareu aquí.

LO MONESTIR DE RIPOLL

Post nubila Phœbus.

I

Destrucció.

COM los brams de la tempesta,
com remor de fort tronar,
com la queixa vagarosa
d'un mar crexent, enasprat,
axordadores esclaten
imprecacions d'ubriachs,
remors, renechs que esborronen
de Ripoll en lo *Corral*;
son rugits, no d'homs, de feres
que duen teyes flamants,
espahordint á la vila
al ronch crit de *llibertat!*
y al retró d'exa paraula
(que es consigna de malvats)
lo cenobi tots enrotllen
sols carnatge respirant
com quan corps y aufranys aflagren
la fortor d'humana carn.

¡Oh horror! ¡oh sacrilegi!
 ¡malhagen exos profans!
 Les flames de sopte pugen
 com serpents tortolligats
 ¡llavors, llavors s'ubriaga
 eix estol de vils alarbs!
 Coltell en mà arreu seguexen
 claustres, celdes, sales, naus,
 y ab reguers de sanch y flames
 dexen rastre de son pas.
 Coloms místichs que hi niaven
 d'un vol al Cel han pujat,
 mostrant ses palmes sanchnoses,
 mártirs tots de nous tirans.

.

¡Què n'es de gran llur proesa!
 ¡Llur victoria què brillant!
 Calcinen eix asceteri
 que es maravella del Art,
 panteó de nostres Comtes,
 estoig de joyes sens par.
 ¿Mes... que'ls fa si de la mare
 qui'ls criava han renegat,
 del casal que'ls vegé náxer,
 de la patria que'ls doná
 sa dolça parla, sa historia
 y'ls feu náxer catalans?
 No son fills d'aquesta terra,
 d'esta terra noble y gran,
 que en ses venes sols hi corre
 la sanch fera dels alarbs.....
 Mes apar que entre les flames
 fantasmes s'hi veu passar

qui roceguen amples vestes,
mortalles negres, sanchnants,
y estenen sa destra irada
malehint á aquells profans.
Es en Jofre'l *Pelós*, Comte
qui á Catalunya feu gran,
qui restaurá aquest cenobi
volenthi mort descansar,
y ardit y ferm de sa tomba
ara s'axeca indignat
per demanar greu venjança
de l'història al tribunal.
Es lo Comte Tallaferro,
lo vencedor dels alarbs,
qui reconquistá la patria
ab sa espasa pam á pam,
y s'alça irat del sepulcre
creyent venen nous alarbs.
Es l'ilustre abat Oliba
qui eix cenobi restaurá,
hont en monument de pedra
escrigué'l full més brillant,
lo més brillant de sa història
de monjo, bisbe y abat.
Es Rodolf, lo fill den Jofre,
noble Bisbe urgelitá,
son sabis, guerrers y monjos,
Rocabertins y Pallás;
cossos sens ombra, planyentse
en silenci funeral,
y apar que al cel tots axequen
trèmols d'ira ses mans:
—¡Oh fills borts de nostra raça.
qui'l vas nostre heu profanat

y en l'història d'esta terra
escriuiu un full ab sanch,
Catalunya'us malehesca
per fills borts y renegats!—

II

Ruïnes.

¡Tot es runa..... véusel ara
lo monestir trocejat!
Ses superbes ossamentes
son de rabaçut gegant,
gegant arbre de la patria
que al menys tenia mil anys:
milions de cors l'estimáren
si uns quants borts no l'aymen pas.
¿Qui pot dir la trencadiça
que hi ha fet lo temporal?.....
L'alta volta es enfonzada,
derrocats son los altars,
en los relleus y cornises
ara hi nia l'aucellám,
y de nit sols hi ressona
de l'óliba'l planyent cant.
¿Ses maravellozes joyes
quina má ha arrebaçat?
¿Qui enfonzá ses nobles tombes?
¿ses despulles qui les sab?
¿Qui despenjá sos retaules,
ses estatués colossals?.....
Torricons, ares, pintures
endevides ho cercam,
sols resta un padró d'infamia
y de pedra un temporal.

Ja no's veu sa biblioteca
que era arxiu lo més preuat,
llibre immens de nostra historia
que'l vent d'est segle esquinçá.
¿Quí estoja ses recordances?.....
¿Sa alta gloria qui la sab?.....
Aquí un jorn envellí'l sabi
sedent la ciencia cercant
com cerca la font frescoya
en ombriu bosch lo cervat.
Aquí'l trobadó' aprenia
ses cántiques més suaus,
hi cantá gestes glorioses
que al oblit arrebaçá;
mes... ara en mitg d'exes runes
sols ressonan entre planys
les llastimeres esparces
del trobador catalá.
Romanen los antichs claustres
com cadavre mutilat,
fossar de ruines glorioses
que'l pervenir honrará.
Les pedres, ans cisellades,
hont l'Art son geni escolá,
si avuy de pols son cobertes
¿ho serán demá de fanch?.....
Aquí tot parla de sabis,
de Comtes, nobles y sants,
tots dormen sots exes lloses
que un jorn ab gloria han petjat,
son armats de pau y guerra,
los més d'ells, cavallers braus,
la má sobre de l'espasa
com en vespre de combat.....

Ja no s'ou l'orgue dolcíssim
ni del monjo'l sever cant,
sols gemechs de tramontana
quan travessa'ls finestrals.

¡Ay, no branden, com solien,
setze campanes voltant,
¿fou sa darrera brandada
pera fer sos funerals?.....

Sols hi deix' rastre de runes
la moderna llibertat,
tombes sacres profanades,
finestres, murs derrocats,
que l'aura, més compassiva,
ab sos braços vá abrigant
per amagar una página
de l'istoria lliberal.

Quan de la nit en la calma
la lluna hi para sos raigs
apar que espectres hi corren
amples vestes rocegant,
cossos sens ombra, planyentse
en silenci funeral:

—¡Oh fills borts de nostra raça
que'l vas nostre heu profanat
y en l'istoria d'esta terra
escriuiu un full ab sanch!
¡Catalunya'us malehesca
per fills borts y renegats!—

III

Restauració.

Axecauvos de la tomba,
de nostres Comtes heralts,

enjoyáu les vostres maces
d'una festa en grat senyal
y cridáu ab veu potenta:
—Dexondaivos, catalans,
que es avuy día de gloria,
día de gloria cabdal.
L'Escorial de nostres Comtes
de ses runes s'ha axecat
hermós y gran, com lo fènix
que de ses cendres renaix.
Ja no hi nian les aloses
en ses bisantines naus,
lo sol sagrat de son temple
té guarnits ja sos altars
ab les flors y presentalles
de nobles cors catalans.
Son temple y Seu té la Verge,
per escambell té un altar;
los claustres tenen ses lápides,
les lápides sos setials,
sota d'elles encar dormen
son de mort Comtes y Abats.
Orgullós com ans y altívol
ara s'endinza en l'espay
lo cloquer del gran cenobi,
lo cloquer emmarletat,
y en ell los bronzos esperan
nostre crit per tritllejar.
Brandáu, campanes, á l'auba,
brandáu, campanes, al tart,
ensajáu los tochs de festa
que es avuy festa cabdal;
tal vegada al sonar l'hora
de sa tomba s'alçarán

Jofre, Oliba y Tallaferro
per benehir al Prelat,
catalá d'antiga raça,
gloria del Soli Ausetá,
qui llurs tombes y cenobi
ab escreix ha restaurat.

AGUSTÍ PUYOL Y SAFONT, *Pvre.*

À LA GLORIOSA MADONA

DE RIPOLL

Benvinguda.

BENVINGUDA! La vall ripollesa
t'anyorava mitg segle ja fa.
Benvinguda ne sies, Princesa,
al terreny que era teu d'antich ja.

Quan Vifred lo Pilós l'arrancava
de les mans del alarb malehit
als teus peus sobirans lo posava
de ta ajuda y ampar agraphit.

Per que hi fesses estada, Maria,
preciosíssim Palau feu bastir.
Per lloharte de nit y de dia
de sants monjos poblá'l Monestir.

Ab amor y dolçura sagrada
tu hi regnares aprop de mil anys;
dels fidels catalans adorada,
benehida de propis y extranys.

Fins que un jorn una turba furiosa
empenguda pel vent del avern
arrunava ta casa gloriosa
cor-glaçantnos com l'ayre d'hivern.

Y les valls y les serres vehines
des llavors han plorat sens consol:
per Tu ansiaven, mirant les ruïnes,
com lo trist fill del Nort pel bell sol.

Ohi'l Cel sa pregaria ferventa.
Per tornar á axecá'l Temple bell
á un Prelat ha donat la fe ardenta
y'l coratge d'un hom del temps vell.

Ton Palau de gegantes arcades
altra volta, Senyora, ja tens;
enjoyat ab pintures sagrades,
perfumat per blanchs nuvols d'encens.

Altra volta t'asseus, Sobirana,
en ton gran setial d'or brillant;
y la gent verament catalana
t'hi contempla de goig delirant.

Solament ara't manca, Regina,
la Cort santa d'un temps benhaurat.
¡Quí vegés, oh Madona divina,
ton rich trono de monjos voltat!

¡Benvinguda! La vall ripollesa
florirá més hermosa á tos peus;
y ans que pérdré may més, gran Princesa,
morir tots jurarán los fills seus.

ANTONIA GILI Y GÜELL.

RIPOLL Y CATALUNYA

*Avuy al fret cadavre
l'ànima s'es unida.*

I

OH Catalunya aymada, jardí del Cel un dia!
¡qué gaya, qué florida t'ha vist passant lo temps!
En cada vall y cingle rich monestir floria,
com flor que, per abelles, sants y àngels tingué ensemps.

L'arrel y soca santa d'hont tota flor brotava,
Ripoll, la rumbejaves joyós als braços teus:
ton rich Monestir era que, com gegant, vetllava
la tendra Catalunya, filla dels amors seus.

Aquell Monestir era lo rusch ahont brescaven
com céliques abelles los fills de Sant Benet:
María y son Fill eren les flors hont la xuclaven
la mel, oh Catalunya, que fou ta dolça llet.

Allí se feu son trono del Empiri la Reyna,
les lleys que t'engrandíren dictante ab mots d'amor:
si'ls altres reys, per ceptre, brandaven mortal eyna,
Ella la del Calvari..... son Fill, ton Salvador.

Recorda, Catalunya, los jorns de ta naxença:
de la llet que mamares Ripoll ne fou la font;
allí, als peus de Maria, tu féres ta crexença,
crexença gegantina que umplí d'esglay al mon.

Allí ton primer Jofre pouá la fe y la força
per ferte terra d'héroes, per ferte niu de sants,
per despullarte un dia de vella, innoble escorça,
de reyna enjoyellante, posant ceptre en tes mans.

Quan sobre tos vilatges queya la Mitja-Lluna,
quan mil alfanchs ne veyes sobre ton front lluhir,
llavors tos fills cridaven, esferehits, tots d'una:
— ¡Aném á cercar forces, aném al Monestir!—

Y allí, mentres ses armes dintre del foch trempaven
Maria'ls cors trempavals al foch del diví amor:
sols al veurels los moros exir ¡còm tremolaven!
qui no queya á sa espasa ja queya sols de pór.

Allí, abans de la guerra, victoria ja cantaven
prop l'altar de Maria flectant lo seu genoll:
y á son retorn ses nafres sanchnoses li mostraven,
y allí les hi goría la Verge de Ripoll.

Aquell Monestir era per tots la llar sagrada
ahont tos fills dexaven de la lluyta'l trofeu;
allí s'agermanaven ab cristiana abraçada
los héroes de la guerra ab los héroes de la Creu.

Ripoll te du victories, oh terra catalana,
y tu ab los llorers d'elles n'enjoyas son altar;
Ripoll de mar y terra te feya sobirana,
y allí tu de tes joyes te'n vas á despullar.

Ripoll de tu ne feya petit cel de la terra
 y de tos fills y filles de santedat espills;
 y tu, en retorn, li daves tos héroes de la guerra,
 per Abats y per Bisbes tos Comtes y sos fills.

Els foren qui axecáren, ab l'or de tes Comteses,
 un Palau per María sobre l'humil Convent,
 ahont del art s'unien y del Cel les riqueses,
 hont t'espera, ab sa Mare, lo Rey omnipotent.

Eix Monestir de barca divina te servía,
 de timoner María per durte cap al Cel.
 ¡Què brillant y què dolça ta vida s'escorria
 ab eix Pilot y barca nadant en mar de mell!

II

¿Qui plora, qui sospira del Ter en la vorada?...
 ¿Qui canta y riu, qui's burla d'un plany tant dolorós?...
 ¡Los ángels son qui ploren sospenent sa volada!...
 ¡los diables son qui riuen formant ball furiós!

Los angelets baxaven vuy al exir l'aurora
 al petit cel que un día á Ripoll María's feu:
 á festejar venien á sa Reyna y Senyora,
 Mare de Catalunya, Mare de tot un Deu.

¡Mes ay! ¡mes ay!... sols veuen cendra y pedres negres
 ahont del Cel la Reyna tingué son trono d'or!
 sols veuen que'l foch menja les joyes més hermoses
 per que'ls Wifrets haurien donat la sanch del cor!

Los ángels sense força, esglayats, amunt se'n volen
 á conhortar la Reyna que al mon han destronat:
 los diables, victoriosos, de goig y rabia udolen,
 quiscun llançant en l'ayre de cendra un bell grapat.

Dexondas Catalunya á esta infernal cridoria,
 y veu los trofeus tristos de son horrible crim:
 ¡del Convent que deu segles fou son astre de gloria,
 d'aquell Edem dels Comtes no'n veu més que polsim!

¡Mes ay! no s'esgarrafa dels Berenguers la filla,
 qui crida rugallosa:—¡Avant, vinga'l progrés!—
 y, trepitjant ses joyes, dels Comtes la pubilla
 avant se'n vá, com folla, avant cap al nó-res!

Y avant camina sempre... ¡mes ay! per la ferida
 que obrís á Ripoll fugen sa fe y lo seu amor:
 al cor se feu la nafra, y de sa ánima la vida
 s'apaga..... ¡Pochs s'adonen que Catalunya mor!

Agonitzant la pobre, no té qui l'aconhorte
 puix un dia enrunava de sos consols lo toll:
 no té qui, per que cure, sols un remey li porte,
 puix fa temps que n'es fora lo Metge de Ripoll.

Bé prou que encar la Reyna de Montserrat li resta
 mostrandli, com al náufrech, de la salut lo port;
 ¡mes ay, que Catalunya no axeca pas la testa!...
 ¡mitg segle que agonitza... ¡prompte vindrá la mort!

III

¿Quí canta, quí salmeja del Ter en la vorada?...
 ¿De Ripoll l'antich roure, potsé, enguany rebrotá?...
 ¿torná á niá' en ses branques la mística aucellada
 que un jorn la teya impía ab furor desniá?

Si los aucells no hi tornen, sa Mare ja hi tornava
d'amor encara encesa, com abans de fugir:
sota ses ales blanques hont tants aucells covava
á sos crits amorosos ¡còm s'hi veurán venir!

Exí avuy de la tomba lo sabi Bisbe Oliba,
també Santa María, també ha ressucitat,
tant pura, tant divina, tant rica, tant joliva
com la que Catalunya n'havía ja oblidat.

Vos sou aquell Oliba, vos sou, excels Morgades:
vos qui reflorir feyau lo paradís marcit;
marcit de Catalunya per les mans vils, malvades,
¡tants llors que per sa testa hi havia ella cullit!

No mor, nó, Catalunya; que ha recobrat la vida
com un mitg podrit Llátzer de Jesús á la veu:
avuy al fret cadavre l'ánima s'es unida,
quan á Ripoll tornava la Mare del bon Deu.

¡Oh Catalunya mia! ta Reyna ja es tornada,
la que ab sos dolls de gracies te feu tant bella y gran.
Ab plors borra tes taques, besa sa má nevada,
ou sa veu y tes glories passades tornarán.

JOSEPH CONDÓ, *Pvre.*

A LA VERGE DE RIPOLL

SONET ACRÓSTICH

Vulláu que de mon cor les bategades
Indiquen l'alegría de que gosa,
Sabent per propis ulls que ja reposa,
Com ans refet en llurs parets y arcades,
Aquell nial de joyes d'Art cremades,
Crim perpetrat per qui de sots la llosa
Alçá'l tresor, que ab má prou fadigosa
Torna á estojar l'excels Bisbe Morgades...
Avuy, si cerquen nets den Fivaller
Lo temple de la vila, que en gros doll
Uneix dos rius, lo Ter y lo Freser,
No temen ja l'esdevenir més foll;
Y tot bon catalá vos diu ab pler:
Aydaunos, Verge Santa de Ripoll.

JAUME VALLS Y POMÉS.

LO MONESTIR DE RIPOLL

¡Resurge!

MIRÀULO, ja s'axeca; ja dexe la mortalla
 com Llátzer al ohirne la veu del Redemptor;
 lo brau gegant ja s'alça després de la batalla,
 que un altre vol lliurarne encara ab més ardor.

—Entre fumantes runes ab trist accent clamava,
 mes ¡ay! ningú'm sentía, de tots restí oblidat;
 ¿perqué, fills de ma patria, quan jo greument plorava,
 perquè no'us en dolíau de veurem derrocat?

Dels héroes llegendaris bé guardo prou memories,
 de Carlemany y Guifre, del Comte lo Pelós,
 que arreu per les batalles contaven les victories,
 marcant ab nobles fites son pas victoriós.

En exes valls y planes jo viu més de cent voltes
 alçarne crit de guerra les tribus del Islam,
 les llances cristianes ab los alfanchs revoltes,
 y de la Creu la ensenya senyorejar lo camp.

Del sant abat Oliba sovint ne faig memoria,
tan sabi com artista ¡quánt gran era son zell!
Ma bella portalada encar canta sa gloria;
quan s'eclipsá aqueix astre ¡qué trist vegí mon cel!

Dins cisellats sepulcres les cendres estojava
del Comtes-reys qui umpliren la historia ab sos alts fets,
arxius y biblioteques gojós jo soplujava
hont aprenia'l sabi los més preuats secrets.

Guerrers, barons y comtes per est alberch dexaven
del mon la falsa gloria, la espasa y los tressors;
en generosa ofrena lo seu saber me daven
y jo'ls donava en cambi la pau pera sos cors.

En jorns de greu tristesa, quan d'anyorança ploro,
tan sols prop meu hi vetlla lo gegantí cloquer;
tornauli les campanes ¡tant temps que les anyoro!
¡quí sab si ab llurs brandades desvetllarán mon ser!—

Dins de l'antiga Ausona ta veu ja s'ha sentida,
del sucesor d'Oliba lo geni es qui't remou,
ab poderosa destra donante l'embranzida
que t'infundía vida, que't feya alçar de nou.

¡Ab quín plaher y joya lo Ter y Freser veyen
de nou enmirallarshi tos archs y capitells!
ab quín plaher les serres gojoses te somreyen!
ab quíns suaus murmuris ho conten los aucells!

Per entre la boscuria ja ses parets s'oviren,
per sobre la roureda ja axeca'l front gentil;
sa gegantina alçada los monts y valls admiren,
y creix y s'enjoyella com pomeró en Abril.

De Deu l'august Vicari, lo gran Lleó, n'envia
per eix reliquiari lo més preuat joyell,
la Reyna de les vérgens, l'Imatge de María,
que brillará en eix trono com perla en son anell.

Salut, antich cenobi, breçol de nostra gloria,
llar santa hont s'encenia lo foch del patri amor,
de nostra reconquesta la més brillant memoria,
mural hont s'estrellava dels barbres lo furor.

No morirá lo poble que axís sab renovarte,
penyora n'es de vida son noble despertar;
aquí reviu la Historia, la Llengua hi vé á exalçarte,
les Arts ja hi fan estada, la Patria son altar.

CONSOL VALLS Y RIERA.

A CATALUNYA

Dulcis amor Patrie.

HYMNE

ALÇA ton front, de gloria coronada,
patria de nostre cor:
oh Catalunya amada,
tos fills te juren sempitern amor.

Trono d'argent, oh esplèndida Comtesa,
te son los Pirineus;
axis que naix ton front l'aurora besa,
la mar besa tos peus.

Es lo Montseny ta testa lluminosa,
ton cor lo Montserrat;
sobre ton cor la Verge que hi reposa
té'l cel enamorat.

Jaume primer, lo sol de nostra historia,
fou ton gentil espós;
ab son mantell arrocegant de gloria
vos abrigau tots dos.

Jaume primer, qui may de tu's desterra,
germanes te vol dar;
filla del Cid, Valencia dins la terra,
Mallorca dins la mar.

Reyna del mar te feu Roger de Lluria;
Roger de Flor valent
uní als llorers del Llobregat y'l Turia
les palmes d'Orient.

Ta llengua s'ou, oh Catalunya, encara
de Palma á Perpinyá:
oh catalans, encara tenim mare
que may se'ns morirá.

Si un extranger posarte vol cadenes,
oh Patria, fes un crit,
serán per tu la sanch de nostres venes,
y'l foch de nostre pit.

Gloria á Ripoll que naix de ses ruïnes
sagrari dels temps vells;
mirant passar ses ombres gegantines
jurèm ser dignes d'ells.

Ab la claror de nostra gloria antiga
daurèm l'esdevenir;
lo jorn que's pon la gran albada siga
del jorn que'ns ha d'exir.

JACINTO VERDAGUER, *Pere.*

POESÍES CASTELLANES

PIERRE CASTELLANE

SANTA MARÍA DE RIPOLL

DOS FECHAS

1835

PASÓ por estos muros la llama del incendio
Como una aterradora sonrisa de Luzbel;
Cubrióse el templo augusto de horror y vilipendio,
Y furias y vestiglos se enseñorearon de él.

Huían los ascetas del místico santuario,
Que un huracán violento de sangre dispersó;
Sonaba temerosa la voz del campanario
Y, un ¡ay! postrero y fúnebre lanzando, enmudeció.

Y yérguesé entre ruinas la celestial portada,
Y lloran Santos y Angeles su triste soledad
En medio del recinto que fué de Dios morada
Y que hoy en torno ciñen el luto y la orfandad.

En la nocturna calma, lamentos apagados
Del fondo de las criptas parecen ascender;
¡Es que de angustia gimen, al verse profanados,
El triunfador Wifredo y el grande Berenguer!

1893

¿Quién ahuyentó las lóbregas tinieblas del abismo?

¿Quién hace al abatido coloso revivir?

—La fe que á la memoria lo alzó del heroísmo

Y que, inmortal, de nuevo su frente llega á ungir.

Los cantos y plegarias, en oleaje inmenso,
Desbordan por las naves con acordado son,
Y se unen al aroma fragante del incienso
Rindiendo á Dios tributo de santa adoración.

Y las solemnes pompas, el misterioso rito,
La ingente muchedumbre postrada ante el altar,
Y el monumento insigne que tiende á lo infinito
Y va de lo pasado la gloria á renovar;

Te dicen ¡Cataluña! que eleves tu mirada
A la región serena del bien y de la luz,
Y que serás, cual fuiste, del mundo respetada
Mientras te aliente y guíe la insignia de la Cruz.

FR. FRANCISCO BLANCO GARCÍA, *Agustino.*

TEMPLO ES MI CORAZÓN

EN DONDE MORA...

COMO niño que hablar quiere y no sabe...
Como el ave al primer vuelo inesperta...

Para cantar tus glorias ¡oh María!

Así mi pobre lira duda y tiembla.

En cualquiera rincón del alma humana

Tu imagen Sacratísima prospera,

Tu imagen!... tierna niña consagrada

Al purísimo amor que la enagena...

Fuego de amor divino la consume

Y no como el mezquino de la tierra.

Flor con tan dulce esmero trasplantada

Mal pudiera ligar con su miseria...

Amante la contemplo en los hogares

De la piedad y de virtud emblema,

Dulce concierto de las almas puras,

Bello consorcio de las almas tiernas...

¿Qué valen ante ti glorias humanas?

Alardes de ambiciones pasajeras

Atrás quedad; mentidas ilusiones

¡Lejos de mí!... los ecos de sus fiestas
De su pompa y alarde fastuosos
¿Qué valen al nivel de tu grandeza?

Y en la empinada cumbre del Calvario,
Sigue mi alma ¡oh dolor! su augusta huella,
Do se consuma el crimen más horrible
Que imaginó la ingratitud más negra.
Hacerse superior á tantos males
Y cual voraces lobos que la cercan
Contemplar de los hombres las pasiones
Y al igual de su Dios... compadecerlas!

Cúmplense del Señor los altos fines,
Termina el Hombre-Dios su horrenda prueba,
Y al exhalar el postrimer suspiro
Connueve las entrañas de la tierra!
Sólo una pobre madre yace inerte
No lejos del lugar de la sentencia,
Que también á los fieros vendabales
Inclínase en su tallo la Azucena!...
¡Oh Reina del Zenit resplandeciente!
¡Qué soledad la tuya tan acerba!
Aquí al alma le toca ya adorarte.
Más bien que comprender tu inmensa pena
Al llegar á este punto de la historia
El corazón en lágrimas se anega,
Que distes á los siglos venideros
Ejemplo de virtud y fortaleza!

Por eso ya los ángeles descenden,
Que la puerta del Cielo se halla abierta
Al recibir tan sin igual ventura
Ya desde tiempo inmemorial dispuesta,

Y los fieles y férvidos discípulos
En vano buscan en la madre tierra,
Que un prodigio les habla en tal instante
Que el alma desterrada... no está en ella!

¡Oh!... Madre de Jesús... la Dolorosa!
Vida, Dulzura y Esperanza nuestra!
Si al lugar do resides con el Justo
Llega humilde plegaria de tu sierva,
Si te conmueve el eco dolorido
Del alma lacerada que te ruega,
No desampares al que gime triste
Do la impiedad y la malicia imperan
Y en el temido trance de la muerte
Acójame tu Protectora Diestra.

VIRTUDES MAS YEBRA.

EL CENOBIO DE RIPOLL

*—Yo te levantaré el mejor monasterio
que pueda haber en la Marca.—*

Cuenta la tradición que Wifredo el Velloso
dijo á la Santísima Virgen María.....

CUAL reina de las aves que el cielo azul recorre
mirando de hito en hito, sin deslumbrarse, al sol;
así tras de las nubes paréceme que corre,
al cielo levantando su gigantesca torre,
el hora restaurado cenobio de Ripoll.

¡Miradle! ¡No sé cuántas centurias ha que vive
contando en Cataluña los triunfos de la Cruz...!
Las glorias catalanas porque en el cielo escribe
primero que los montes cercanos él recibe
los besos de la aurora, del sol la pura luz.

De colosal grandeza, de construcción altiva,
esfuerzo de la tierra que quiere al sol llegar,
por abrazar las nubes subiera aún más arriba
si los peñascos duros en que su planta estriba
de espanto no temblaran su peso al aguantar.

Parece ser guerrero que viste su armadura,
y es templo al que saludan las ninfas del Freser:
encima de las rocas sus plantas asegura,
y alzándose atrevido de extraña arquitectura
las caprichosas líneas espeja allá en el Ter.

De sombras misteriosas cercando sus altares
de mármoles preciosos labrados á cincel,
parece un gigantesco estuche de sillares
que guarda los tesoros de naves y pilares,
cual guarda ricas perlas artístico joyel.

¡Qué pórtico, qué cimbras...! allí se ven de aristas,
de fustes y de arcadas tesoros á placer:
las naves y pilastras son dignas de ser vistas;
de trabazón prodigio allí grandes artistas
en su labor gastaron su ingenio y su saber.

De corrección modelo la bóveda robusta
que sube á las alturas cual mística oración,
al arrancar gallarda, flexible como fusta,
columnas y pilastras afirma más, y ajusta
sus líneas angulares de exacta proporción.

El claustro es de riquezas artísticas derroche;
un ángel de los cielos debió trazar su plan:
nada hay en él que pueda ser digno de reproche.....
las sombras vagarosas de la callada noche
al envolverlo aspecto fantástico le dan.

Su espléndida portada, muy rica en esculturas
de caprichosa forma y artística labor,
no sé si es un encáje bordado con figuras,
con arcos y hornacinas, calados y molduras
do el arte hizo derroche de lujo y de primor.

Que esbelto todo en ella, sin un perfil grotesco,
bordada por las hadas como un precioso chal,
en su conjunto vario, risueño y pintoresco
que agora restaurado parece un cuadro al fresco,
cual oriental paisaje no tiene un trazo igual.

¡Esa es la obra de Oliba! Cenobio peregrino,
de Condes catalanes suntuoso panteón.....!
en él todo es soberbio, nada hay en él mezquino:
quien lo hizo contemplarlo debió en sueño divino,
en dulce arrobamiento de célica visión.

¡Miradlo! De ancha base, de duro y firme asiento,
en torno de él los siglos rodando há tiempo ván...!
cayeron otras moles batidas por el viento,
mas todavía firme mirad el monumento,
la vieja *payral* casa del pueblo catalán.

¡Salud, titán de piedra, de Cataluña escudo,
que encima de esas rocas asientas aún el pié...!
Si derrocarte el tiempo ni el huracán no pudo,
de Cataluña altivo gigante te saludo,
á tí que simbolizas los triunfos de su fe.....

En ti vieron su cuna mesnadas de titanes
que un día rechazaron al fiero musulmán:
por ti fueron creciendo los pueblos catalanes,
por ti se vieron libres de alfanjes y turbanes,
y huyeron aterrados los hijos del Corán.

Aquí donde tú te alzas sonó grito de guerra.
—«¡Cristianos contra moros!»—Wifredo hizo gritar;
y al paso de sus huestes que bajan de la sierra,
en conmoción horrenda tembló toda esta tierra,
y el moro amedrentado corrióse hacia la mar.

No hay moro en la montaña que á combatir se atreva;
mas, como un espumoso torrente bramador,
Wifredo al llano baja, y espanto y muerte lleva;
que, airadas y rugientes, cual fiera allá en su cueva,
le siguen sus mesnadas con paso atronador.

Y palmo á palmo ganan más tierra cada día,
y tras Wifredo vienen cien mil guerreros más
que barren con sus lanzas la infame morería
y avanzan invocando la ayuda de María,
alfanjes y turbantes dejándose detrás.

¡María...! del combate en el fragor Wifredo
sintió más de cien veces su excelsa protección:
por ella sus guerreros no saben lo que es miedo,
y contra la morisma combaten con denuedo
al verla dibujada del Conde en el pendón.

¡Felíz y grande el día que en éxtasis dichoso
Wifredo contemplóla allí junto á Ripoll,
hacia él algo inclinada cual flor de tallo hermoso,
por rayos circundada de nimbo esplendoroso,
y en medio de las nubes teñidas de arrebol!

Jamás la vió tan bella, jamás su fantasía
imagen tan celeste podría ni soñar;
ni el arte con sus galas, ni aún la poesía
más inspirada pudo la imagen de María
que en sueños viera el Conde siquiera imaginar.

Sentada en solio excelso del arte bizantino,
con cierto dejo regio, modesto, virginal;
bañado en luz celeste su rostro peregrino,
teniendo en sus rodillas la Virgen al divino
Jesús... como esa imagen Wifredo no vió igual.

Por imperial corona llevaba blanca toca,
por manto amplio ropaje brillante más que el sol...
y oyó aquestas palabras el Conde de su boca:
—«Yo quiero que levantes un templo en esta roca,
Yo quiero que me llamen la *Virgen de Ripoll*.

»Yo soy de tus mesnadas la reina y la señora,
por mí de triunfo en triunfo volando há tiempo van:
y, pues de Cataluña yo soy libertadora,
un templo, aquí, Wifredo, levántame ahora
que sea *payral* casa del pueblo catalán»—.

Le dijo: y allí mismo Wifredo le levanta
un templo, allí do el grito de «guerra al moro» dió;
cenobio donde el monje benedictino canta,
cenobio que entre rocas sentó su firme planta
y engrandecerse luego á Cataluña vió.

Que en él cobran aliento los Condes catalanes
y acrécese los brios de aquel gran Berenguer:
de allí salen pujantes en pos los musulmanes
aquellas aguerridas mesnadas de titanes
que al agareno hicieron el polvo vil morder.

Al verlo levantado, las huestes africanas
despavoridas huyen dejando libre á Vich:
y luego Barcelona no tiene ya sultanas,
que en lo alto de sus torres las armas catalanas
la Cruz de Cristo plantan en frente del Montjuich.

Que aquellos catalanes con indomable saña
desde Ripoll bajando, luchando sin cejar,
cruzaron las llanuras, salvaron la montaña,
llegando á Barcelona que el mar inquieto baña,
y allí entierran al moro en el fondo de la mar.

Así fué Cataluña creciendo, y adelante
llevando con sus huestes su cruz y su pendón:
al Principado altivo no hay nada que le espante;
él en Ripoll nacido se encuentra ya gigante
que lleva en sus banderas las barras de Aragón.

Y dueña Cataluña de toda aquesta tierra,
al ver que aún quedan moros de Edeta en el vergel,
para acabar con ellos les lleva allí la guerra,
teniendo al levantarse más allá que su sierra
el mar por alcatifa y el cielo por dosel.

Y corre por los mares sin miedo y sin desmayo,
porque de Cristo es ella glorioso paladín,
porque es en sus empresas su fe, su escudo y rayo...
por eso es que con ella la patria de Pelayo
ganó gran prez y gloria de Oriente en el confin.

Del mar es la señora, la tierra es su vasalla
y se hace allá en Sicilia temible su pendón:
al paso de sus huestes la Italia toda calla,
y no hay ni un pez que asome del mar en la ancha valla
que no lleve grabadas las barras de Aragón.....

¿Quién impulsó al gigante, le dió valor y aliento
para llevar á cabo misión tan colosal?...
La Cruz... Ripoll... la Virgen; con ellos más que el viento
voló, voló el gigante hasta poner su asiento
encima de los muros de la ciudad condal.

Voló de triunfo en triunfo porque en estrecho lazo
¡ah! supo Cataluña la patria y Dios juntar!!
voló porque vivía de Cristo en el regazo,
voló porque juntaba en amoroso abrazo
la religión, la patria, y el trono y el altar.

Entonces Cataluña ganaba su grandeza
 por Cristo y por la patria luchando con afán;
 y en medio del combate crecía su braveza
 rezando, que sabía que el pueblo que no reza
 no puede ser gigante, no puede ser titán.

Entonces Cataluña vergüenza no tenía
 de confesar á Cristo do iluminaba el sol;
 entonces por su reina tenía ella á María,
 y entonces ¡ah! de arrimo y amparo le servía
 la sombra bienhechora del claustro de Ripoll.

.....

¡Salud, pues, ¡oh gigante! de Cataluña escudo,
 que encima de las rocas asientas aún tu pié...!
 si derrocarte el tiempo, ni el huracán no pudo,
 de Cataluña altivo gigante te saludo,
 á ti que simbolizas los triunfos de su fe.

¡Salud, cenobio ilustre de duro y firme asiento!
 los siglos por encima de ti rodando van:
 cayeron otras moles batidas por el viento.....
 ¡No quiera Dios que caigas, glorioso monumento,
 vetusta *payral* casa del pueblo catalán!

FR. ANTONIO MEDINA, M. O.

GUIRNALDA FÚNEBRE

Sólo quedan memorias funerales.

OTRO cante el primor, otro la gloria
De aquel templo sin par, que á la memoria
De sus triunfos Wifredo levantó;
Que, en trágicos horrores
Empapada mi mente, sus loores
No puedo cantar yo.

Yo verteré una lágrima en sus aras,
Yo haré gemir sus bóvedas preclaras
Arrancando un suspiro á mi laud,
Y en sus claustros desiertos
Evocaré las sombras de los muertos
De su letal quietud.

Con ellas una fúnebre asamblea,
Al pálido fulgor de la impia tea,
Para juzgar los viles, formaré,
Y en sus frentes precitas
Con sangre de inocentes cenobitas
La infamia estamparé.....

Cuando rompe sus diques un torrente,
Dilatando hasta el monte su creciente
Al impulso tenaz del aluvión,
 ¡Ay del humilde arbusto!
¡Ay del ciprés que se meció robusto
 Del aire en la región!

Todo tiembla á su paso y se derrumba,
Cada alcázar se trueca en una tumba,
Cada piedra en un mármol sepulcral;
 Y áun el templo sublime,
Que al alto monte la cerviz oprime,
 Cae con ruína igual.

¿Quién contrastar su indómita carrera,
Quién osará ponerle una barrera,
Si en su justo furor le impele Dios?
 Avanzará triunfante,
Llevándose mil ruínas adelante,
 Sembrando miedo en pos.

Cuando un pueblo, sediento de matanza,
A las calles frenético se lanza
Esgrimiendo la tea y el puñal,
 ¡Ay del que osado intente
Sostener de su bárbara corriente
 El ímpetu brutal!

Testigo tú, oh España sin ventura,
Tú que del Miño fértil al Segura,
Del *sacro Betis* al umbroso Ter,
 Doquiera horror ¡ay triste!
Doquier llamas y sangre y llanto viste,
 Desolación doquier.

¡Espectáculo atroz! tus hijos mismos,
Cual monstruos que abortaran los abismos,
De su honor renegando y de su fe,
 Tu seno desgarraron
Cuando la casa del Señor hollaron
 Con sacrilego pié.

¡La casa del Señor!... Oh gran coloso
Que á las nubes te alzabas majestuoso
Donde al Ter el Freser sus aguas da:
 ¿Dó está tu mole augusta
Que en trece siglos se afianzó robusta?
 ¿Tu esplendor dónde está?

¡Ay! desplomóse de su aérea cumbre
La torre gigantesca, la techumbre
Que soles mil doraron con su luz!
 ¡Cayeron sus sillares!
¡Cayeron en pedazos sus altares!
 ¡Cayó su excelsa cruz!

Aun se hiela la sangre en nuestras venas
Al recordar las lúgubres escenas
De aquel día de crímenes sin fin,
 Que en un erial inculto
Trdcó, Ripoll, ¡oh mengua! ¡oh vil insulto!
 Tu más bello jardín.

Huyeron en tropel despavoridos
Los monjes, cual palomas de sus nidos,
Cual palomas que ahuyenta el gavilán,
 Y un joven y un anciano
Tiñeron con su sangre el hierro insano
 Del nuevo musulmán;

Del nuevo musulmán, del asesino
Que con disfraz y nombre de *crístino*
Encubrió su satánica traición,
Y á la patria afrentando,
Por mausoleo le erigió execrando
De ruínas un montón.

¿Y son éstos aquellos campëones
Que siguiendo los ínclitos pendones
De Rocafort, de Entenza y de Roger,
En Grecia y en Levante
Consumaron la hazaña más gigante
Que pudo el mundo ver?

¿Los que hirieron la tierra con su hierro,
Al grito heroico de ¡*Desperta ferro!*
¡*Sant Jordi* y *Aragó!* ¡*Firam, firam!*
Cual leones se arrojaban,
Y en su furor indómito arrollaban
Las huestes del Islam?

¿Son éstos los que al águila francesa
Le hicieron en el Bruch soltar la presa,
Llenando al orbe entero de estupor,
Y á golpes de sus *barras*
Le cortaron las alas y las garras
y el pico asolador?

¿Cómo ceban cobardes sus aceros
En manada de tímidos corderos,
Que basta leve silbo á dispersar?
¡Qué gloria, qué laureles
Atravesar de un claustro los dinteles
Y un templo destrozar!

Cególes su furor, y de ira llenas
Sus pérfidas entrañas, como hienas
Que en carne humana buscan su festín,
Aun las tumbas abrieron
Y los cansados huesos removieron,
Hambrientos de botín.

Su furor les cegó, y á su porfia
Aun la sagrada efigie de María
De la hoguera los senos ocupó.
¡Oh Dios! ¿sufrirlo pudo
Tu justa indignación? ¿y el rayo agudo
Tal crimen no atajó?

Ya que el voraz incendio, monstruo alado,
Hubo los altos techos escalado,
Devorando en un punto joyas mil,
Y en humerada densa
Se remontaba á la región inmensa
Del aire más sutil;

De sangre y polvo y lividez cubierto,
El grande Genio de la Patria, incierto
Al derruido panteón se encaminó:
Tres veces á la entrada
De aquella mole rota y calcinada
Su planta vaciló.

Pasó al fin, y en mitad de los escombros
Se descifró brillante de los hombros
El famoso en mil lides tahali,
Y exhalando un lamento,
«Aquí, clamó con dolorido acento,
Murió mi gloria aquí».

Y dejóse caer sobre una losa,
Reliquia sola de otra edad dichosa,
Que fuera el ara santa de un altar,
É inclinó la cabeza,
En fuerza del dolor y la tristeza
Ya próximo á espirar.

Al instante cruzaron por su mente
Gigantes sombras, cuya faz doliente
Reflejar parecía su aflicción:
Eran los sacros manes
De tantos nobles héroes catalanes
En muda procesión.

Pasó delante el inmortal Wifredo
Señalando en la adarga con el dedo
Las *barras* que su sangre dibujó:
¡Ay cruentos caracteres
Medio borrados por abyectos seres
Que el Orco vomitó!

Tras él, rasgado el manto, mustio iba
Sin báculo, sin ínfulas Oliba,
Con Daguino y Godmaro y Daniel;
Los rostros demacrados,
Y de marchita yedra coronados
Por único laurel.

Trémulos de furor sus labios rojos
Y fulminando rayos por los ojos,
Tallaferro pasó amenazador:
Más fiero se mostraba
Que cuando en negro potro dispersaba
El campo de Almanzor.

Seniofredo después, Mirón, Arnulfo,
Y Bernardo, y Sunyer, y el gran Rodolfo,
Y otros cien, de la patria honor y prez.....
Mas ¡ay! desaparecieron,
Y sólo en derredor los ojos vieron
Horror y lobreguez.

Sólo allá de un sepulero en lo profundo
Un grito resonando furibundo,
«¡Maldición, repetía, maldición!
¡Perezcan los malvados
Que osaron, de impiedad y hierro armados,
Turbar nuestra mansión!»

«¡Perezcan!» responderle parecía
De mil partes el viento, que gemía
En las tumbas abiertas al morir;
«¡Perezcan! no son esos
Catalanes, que osaron nuestros huesos,
Impíos, esparcir».

Era la voz de Berenguer tremenda,
Que abandonaba su primer vivienda
En busca de otro templo, de otro altar,
Hasta que mano pía
Con nueva pompa la volviese un día
Al primitivo hogar.

Y hacían coro formidables voces
De aquellas grandes sombras que veloces
Pasaran en callada procesión,
Que por vengar su injuria
También lanzaban á la raza espuria
¡Eterna execración!

Y luego soledad y aquel horrendo
Silencio, que á un gran crimen sucediendo,
Suele grandes castigos anunciar,
Castigos sin ejemplo,
Con que á los violadores de su templo
Sabe Dios humillar.....

¿Mas quién al libro de la patria historia
Le volverá esa página de gloria
Que le arrancó la vil revolución?
¿Quién á la Patria herida
Le hará latir con más fecunda vida
Su muerto corazón?

Sacro Pastor, en cuyo pecho viva
Arde la fe del inmortal Oliba
Y el celo de Wifredo y Berenguer:
Un más robusto acento
Esta empresa te cante, que yo siento
Mi voz desfallecer.

LUCIO A. LAPALMA, S. J.

Á SANTA MARÍA DE RIPOLL

MADRE querida, idolatrada Madre,
al fin podemos verte, al fin estás
entre tus hijos, que lloraban huérfanos,
sobre las ruínas del amado hogar.

Y ¡qué hermosa apareces en tu trono,
Reina gentil del pueblo catalán,
que has ido al Vaticano á revestirte
de la espléndida luz meridional!

Inundados de lágrimas los ojos,
apenas pueden contemplar tu faz:
y no es una, son cien generaciones
las que te vienen hoy á saludar.

De nuestros Condes las augustas sombras
á tus plantas se aduermen con más paz,
mientras despierta el genio de la patria
de tu frente á la dulce claridad.

Y los monjes y abades, levantándose
de su fría morada sepulcral,
el *Te-Deum* de toda Cataluña
por la noche te vienen á cantar.

¡Oh! Tú guardas la historia de sus héroes
esculpida en tu pecho virginal,
porque ellos solamente combatieron
para añadir trofeos á tu altar.

Tú eres más, mucho más que nuestra Reina,
Tú eres más que una madre, mucho más;
Tú eres el corazón de nuestra patria,
que, al perderte, dejó de respirar.

Por eso lloran de placer tus hijos
al repetir el cántico triunfal,
cuyos ecos, rodando en el Pirene,
de pecho en pecho resonando van.

Y del Ter y el Freser las claras ondas
suspirando cual lira de cristal,
murmuran que ya vive Cataluña
porque la han visto en Ti resucitar...

TRINIDAD ALDRICH.

POESÍA VASCA

POESIE VASCE

GUAZEN RIPOLL-ALDERA

Euskaldunak, Jaunaren amari.

GUAZEN, guazen Kristabak
Guazen Ripoll-era,
Jaungoikoaren amari
Agur egitera.

Euskal-erri maitea
Erria chit ana,
Guazen, guazen, guazen bai
Gure Amagana.

Guazen, guazen guztiok
Ez iñor gelditu,
Gure Amaren aurrdan
Guztiok arkitu.

Amgeruben amari
Biotzez ezkatu,
Ez iñolaz lagatzeko
Guregan pekatu.

BONIFACIO ECHEGARAY.

TRADUCCIÓ CATALANA.

—
ANEM Á RIPOLL.

LOS VASCONGATS A LA MARE DEL SENYOR.

Aném, aném, cristians,
aném cap á Ripoll,
á postrarnos á las plantas
de la Mare de Deu.

Poble vasch amat,
poble boníssim,
aném, sí, aném
cap á nostra Mare estimada.

Aném tots, aném,
sens quedar-se ningú,
á aplegarnos tots
davant de nostra Mare estimada.

Demane'mli de cor
á la Mare dels Angels
que á tots nos deixi
sense cap pecat.

POESÍES PORTUGUESES

POESIES FOR WOMEN

AVE MARIAS

Lá, por traz da penedia
tange a campa do convento;
é o placido lamento
da singela *Ave Maria*.

..

Orae! é a hora divina
en que as nossas orações
se exhalam dos corações,
como o vapor da campina.

Nossas lagrimas sem fito
nossa ineffavel tristeza,
são o arfar da natureza
para o mysterio infinito.

Não ha, não ha sentimento
como o que esta hora encerra;
é o suspiro da Terra
adejando ao Firmamento.

..

Todo o mal emmudecen;
e a nossa alma, como a ave
abriu azas, e suave
remontou-se até ao Ceo.

Maria, nuncia do Bem,
clara Estrella vespertina,
luar que nos illumina,
Virgem-Mãe, que es nossa mãe;

de agonias e orphandades
ó meiga consoladora,
eis-te comnosco, ó Senhora,
na hora santa das Trindades.

..

Ás horas do entardecer,
sáis dos áditos celestes,
e por tuas mãos, já prestes
a esmola nos vens trazer:

as mentes atribuladas
uma aragem de bonança;
aos tibios, a fé, a esp'rança;
allivio ás forças cançadas;

macia pennuge ao ninho;
socego á oppressa consciencia;
e em tudo a casta influencia
do teu maternal carinho.

..

Que de intensas alegrias
sente o espirito um momento,
ao som do triste lamento
do tanger de *Ave Marias!*...

..

Do enfermo, do solitario,
te vais, subtil, acercar;
e ouvimos o teu clamar
no vibrar do campanario.

Por onde quer que Tu passas
ó Flor dos castos amores,
díz o perfume das flores;
Maria, Cheia de Graças!...

Das aves o papear,
e dos anhos o balido,
sauda em terno vagido:
Maria, Estrella do Mar!...

..

Na antiga nave sombria,
das virgens a turba santa
aos gemidos do orgão canta:
Virgem das Virgens Maria!...

O maritimo escarceo
do ceruleo mar profundo
retrôa aos confins do mundo:
Maria, Porta do Ceo!...

E os soes, com letras de luz,
ao pressentir-te a presença,
trazam na abóbada immensa:
Maria, Mãe de Jesus!...

..

Quando os teus pés, Virgem pura,
pisam as nossas soidões,
cantam as sacras Legiões,
cor indizível ternura:

e ouviudo o bradar dos sinos
os teus anjos, pressurosos,
aos nossos ais lacrimosos
misturam seus santos hymnos.

Oremos pois, que no orar
de instantes assim devotos,
co' os nossos unem seus votos
o Empyreo, as terras, e o mar.

..

Não ha, não ha poesia
que restaure almas penadas,
como as longas badaladas
da singela *Ave-Marial...*

VISCONDE JULIO DE CASTILHO.

À VIRGINE MARIA

Oh joia primorosa
Da coroa do Senhor!
Oh sempre fresca rosa
De puro e casto amor!

A quem a flor envia
O seu primeiro aroma,
Logo ao romper do dia
Mal a aurora assoma.

Oh immortal aurora
Que ceo e terra encanta!
Por quem a rosa chora!
Por quem a ave canta!

A quem por toda a terra,
A quem por todo o mundo,
No pincaro da serra
No valle o mois profundo,

Foi levantada egreja,
Foi levantado altar
Que ao longe nos alveja
Como un baixel no mar

Alli se abriga a esp'rança
Na grande desventura;
Alli auxilio alcança
O triste que o procura!

Alli se quebra o encanto
De mal fundado amor!
Alli se enxuga o pranto
De irreparavel dor!

De luz se inundan os céos
Franjem-se as nuvens de ouro
Em honra da Mãe de Deus!

Essa gloria, esse thesouro
Que o Senhor tem a seu lado,
E os anjos cantam em choro!

Aquella que o seu cuidado
E' a pobre mãe afflicta,
O orphão desamparado!
Virgem Maria bemdicta!

Curvae, arvores frondosas,
Até ao chão vossa rama!
Encha-se a estrada de rosas!

Esta é quem o céu proclama
Sancta, pura, immaculada!
Que os seus filhos tanto ama!

Incançavel advogada
E protectora nos céos
De toda a alma accusada
Lá no tribunal de Deus.

—

Esta é quem o navegante
Debaixo da tempestade
Chama, invoca supplicante!
Que em toda a necessidade
Nos ampara, nos abriga
No manto da piedade!
Que uma palabra que diga
Ao Filho em nosso favor
Já o Senhor não castiga
Condoe-se do peccador.

JOÃO DE DEUS DO NASCIMENTO RAMOS.

Main body of faint, illegible text, appearing to be a list or series of entries.

Lower section of faint, illegible text, possibly a continuation of the list or a separate section.

POESIES PROVENÇALS

POESIES PROVINCIALS

A NOSTRA DAMA DE RIPOLL

(PARLÁ DE MOUNT-PELIÉ).

*Wifredus exstitit comes, qui, ... expulsis
Agarenis, Cœnobium Ripollense Beatæ
Virginis Mariæ honore construxit.*

(Acte de la tresenca dedicacioun de Ripoll,
en 977).

DAU mourtiè de soun sang e d'un ferme rassiè
Lous comtes an bastit la druda Catalougna,
Lous comtes que, sans pòu, coumplida sa besougna,
Se jasièn à Ripoll dins la bura ou l'aciè.

Pamens, lou Castilhan, fièr e manifaciè,
L'endequèt.—P'a de fes qu'as valents lou sort fougna.—
Pioi, das mounges un jour s'amoussèt la sansougna;
Couma las libertats, Ripoll s'avalissiè.

Santa Maire de Dieu! faura dounc lança e targa
Pèr refaire aquel pople?—Oh! nou... la man qu'alarga
Perdoun au repentent, soulàs au malurous,
D'un illustre Prelat a soustat lou courage.
Es pèr tus que veiren,—Ripoll n'es lou presage,—
Catalougna e Ripoll flourissènts jout la Crous.

LE BARON DE TOURTOULON.

A N. DAMA DE RIPOLL

 VIERGE de Ripoll, tu que siès prouvensalo,
 Tu qu'as vist à ti pèd li fièu de Sant Vitour,
 Encuei, dins l'esplendour de ta lus triounfalo
 Escouto l'airesoun d'un de ti servitour:

Prouvènso e Catalougno an si mounto-davalo
 Coumo tu;—Coumo tu, fai li reviéure un jour
 Tourno faire niaussa sa courouno countalo
 Rend ié leù si fièu libre e soun antique ounour.

Alor, te lausarem, o maire bèn amado,
 Coumo jamai en liò siès estado lausado;
 Alors sarem ti, ome e sarem ti fidèu.

E saras talamen enlusido, enaurado
 Pèr nosti cor ardènt, nosti liro ispirado
 Que nèn saran jalous lis ange, amount, au ceu!

VICTOR LIEUTAUD.

Volone (Basses - Alpes).

A NOSTRO DAMO DE RIPOLL

Cantico dedicat à moun illustre amic En Jacinto Verdaguer,
 que m'a fach l'ounou de me demanda «una flor poëtica,
 en vers ò en prosa, per la Reyna de Catalunya,
 Santa Maria de Ripoll».

REINO del ciel, Vierges aimado,
 Maire de Dieus immaculado,
 Aparo touto la countrado
 Ounte renais toun temple bel,
 Santo Vierges, Reino del ciel!

..

De Ripoll ta gleiso superbo,
 Derroucado a mitat joust l'erbo.
 Repren soun antico esplendou,
 Glorio majo del terradou,
 Aqui scienso e fe cresquèron,
 E pla luen pèi s'expandiguèron,
 Coumo d'aucels d'un meme nis
 Que lou destin separo ou reunis.

Reino del ciel, Vierges aimado,
 Maire de Dieus immaculado,
 Aparo touto lo countrado
 Ounte renais toun temple bel,
 Santo Vierges, Reino del ciel!

..

As grands Comtes de Barcelouno,
 Qu'ajèron mai d'uno courouno,
 Fasios un nouvel Pantheoun
 Qu'enaussavo encaro toun noum.
 Revieuròn sas noblos figuros,
 Vestidos de sedo ou d'armuros,
 E sus sas toubos monstraròu
 Sa caro sans deco e sans pòu.

Reino del ciel, Vierges aimado,
 Maire de Dieus immaculado,
 Aparo touto la countrado
 Ounte renais toun temple bel,
 Santo Vierges, Reino del ciel!

..

Tas clastros a dous rengs d'arcados,
 Dins l'aire pèr la fe dressados
 Coumo un pount de la terro al ciel,
 Lusiròn d'un lustre nouvel;
 Giganto, ta tourre carrado,
 E coumo un castel merletado,
 Sera pèr toutes e toujours
 Lon grand sinne de nostre amour.

Reino del ciel, Vierges aimado,
 Maire de Dieus immaculado,
 Aparo touto la countrado
 Ounte renais toun temple bel,
 Santo Vierges, Reino del ciel!

..

La vos de ta campano santo
Semblara la sirène que canto
Pèr enjaula lous mariniès
Dessus sous vaissels matiniès;
Mais a lioc de perdre nostr'amo,
Nous empusara dins la flamo
Del bé, del juste, del deber,
E sera divin soun councert.

Reino del ciel, Vierges aimado,
Maire de Dieus immaculado,
Aparo touto la countrado
Ounte renais toun temple bel,
Santo Vierger, Reino del ciel!

..

Lou pople, que tout devario,
Al ped des autars de Mario
Vendra cerca soulagement
A sas ancios, a soun tourment;
Abrigat joust la lé divino,
Luen de magagno e de faïno,
Y troubara contentoment,
Santat, vertut, apasiment.

Reino del ciel, Vierges aimado,
Maire de Dieus immaculado,
Aparo touto la countrado
Ounte renais toun temple bel,
Santo Vierges, Reino del ciel!

MANDADIS A LA CATALOUGNO

Que la Catalougno prouspèro
Am l'Espagno s'alargue, fièro,
Vers soun immourtal aveni;
Sus terro a'no Reino admirablo,
Dins lou ciel uno outro adourablo
Dount lou regne deu pas feni:
Que l'uno e l'auto la soustenguon,
Qu'ambe sas gracios la mantenguon
Dins sa forço e dins sa beutat,
E que sas courounos astrados
Siegnon sempre mai ounourados
A Madrid coumo a Mountserrat!

FREDERICH DONNADIEU.

Béziers (Herault).

LA GLEISO DE JAUFRE

JAUFRE-LOU-PELOUS! un rèire! uno glòri!
Un noum que dis rai, belugo e mirau:
Proumié rai de jour qu'intro dins la bòri,
Belugo qu'adus la flamo au fougau,
Mirau ounte on vèi milo an de l'istòri,
Istòri d'un pople e de si catau.

Jaufre, à cop de daio au mitan di Moure,
Se taio un eiròu dins li Pirinèu,
E pèr bèn marca que sus 'quéli mourre
Se ié mantendran toustèms si fidèu,
Enauro à Ripoll, entre quatre tourre
Uno glèiso ounte fai cava soun toubèu.

Glèiso de Ripoll, brès de la Counquisto,
Cros de l'imourtau rèire-segne-grand,
Peirau cartabèu di gèsto requisto,
Antar e fougau pèr li Catalan,
Glèiso de Ripoll, ai las! quau t'a visto
E quau te vesié, i' a 'nca quauquis an!

Quau te vesié—tu, pamens tant amado
 Di generacioun de milo an de tèms—
 Espóutido e routo e negro e cremado
 E 'cò tout esprès, de la man di gènt!
 Epièi, pauro morto, alin óublidado...
 Qu'óublida li mort es l'us di vivènt.

Ah! bèn trop vrai, de fes, pèr lou mounde
 (Rouïno de Ripoll, dirés pas de noun!)
 L'ome semblo un fiéu de bestiare imounde!
 E sale, darut, brutau e feroun,
 Dins lou gourg dóu mau fau que se profonde
 Fin que d'aquéu gourg ague touca founs.

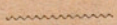
Poulidesso, amour, art, bèu pantaiage,
 Dóu prougrès uman tout ço qu'es l'ounour,
 Semblon recula dins la niue dis age,
 Quand l'ome subran malau de furour
 Destruï pèr destrure, e ris dóu carnage
 'M'un rire qu'espanto e vous leisso court...

Mai, vuei, quau te vèi! Aro que ti fiho
 Li mai carivèdo à l'èndré dóu cor,
 E dintre li fiéu de ta grand famiho
 Aqueli que soun li mascle e li fort,
 Tóuti'm'afecioun, riche o pacaniho,
 Pèr te reviéuda soun tounba d'acord.

O vous, Espagnòu li meïour d'Espagno,
 Parai que fai bon de mai s'agroupa
 Vounte nosti vièi an ploura si lagno,
 Canta si bonur e toujour prega,
 E de se senti que nous fan coumpagno
 Quouro à Diéu tambèn venen pèr parla?

Parai que fai bon de pensa qu'en terro
 Aven de racino entre li frejau,
 E que sian pas rên qu'uno moussô fêro
 Toucant just lou sôu, nascudo de pau,
 Erbo de matin, passido lou sêro?...
 Quau noun tèn de founs mounto jamai aut.

Parai que fai bon d'agué la cresênço
 Qu'au bout d'aquest têmes i'a l'eternita?
 E qu'aro uno Vierge, auto e blouso essênço
 De l'amo e dôu sang de l'umanita,
 Uno Vierge, siavo en sa redoulênço,
 Parlo à Diéu de nous emé grand pieta?...

MANDADIS A L'EVESQUE DE VICH

Lis ami de cor di causo trop blouso,
 L'Art e la Patrio e la Vierge e Diéu,
 Sian qu'uno famiho (e gaire noumbrouso!)
 Vaqui perqué, vuei, fau 'me vautre, iéu,
 Eila de Ripoll la voto courouso:
 Estènt emé vous me semble encò miéu.

CHARLE BOY.

Setèmbre de 1893.

AU SANTUARI DE RIPOLL

PÈR L'EICEL^{me} E ILme SEGNE BISBE DE VICH

*La Creu y las Barras:
tot lo programa del verdader catalá en una sola divisa.*

NOVA CONSAGRACIÓ DE SANTA MARÍA DE RIPOLL.

ME remembre, Ripoll! ta clastro abousounado:
la luno à jour fali, tristo jogo dedin,
estamo li paret, li veiriau, lou jardin;
dóu reiau Canigou n'en vèn li aspro alenado,

Jé landas vòsti vòu, négri rato-penado!
Lou campanau es véuse e noun dis plus tin-tin;
res que lou plang di chat,—ges de cant en latin,
e de clarour de trèvo en dintre aluminado.

Mai, un jour, meraviho! ime, moun iue vesié
de Prouvènço lou Comte En Ramoun-Berenguié,
proche aquèu resplendent *Pourtau dóu Crestianisme*.

Mostro, Vierge moureto, à ti valènts enfant
li *Barro* sout la *Crous* dóu pur *Catalanisme*,
lou que de Liberta, de Glòri a sèmpre fam.

LOUIS DE SARRAN D'ALLARD,
Secretaire du Comité Poétique neo-latin.

Alais (Gard).

POESÍES FRANCESES

POÉSIES FRANÇAISES

RIPOLL! 1882

LE soleil s'éteignant derrière la montagne,
Dit adieu doucement à ce coin de l'Espagne.
Vois, son regard mourant cherche et caresse encor,
là-bas, du vieux moutier, qui dort dans la vallée,
les murs abandonnés et la tour mutilée.
. . . Que l'on est bien ici pour songer à la mort!

Tout ce que l'homme écrit, sur la terre, s'efface.
Vainement les mortels disent dans leur audace:
«Bâtissons sur le roc d'immortels monuments».
Tout périt, tout périt; l'ouvrier et l'ouvrage
lentement subiront l'inévitable outrage
du temps, qui démolit tout ce qu'a fait le temps.

Quand l'âme follement éprise d'elle-même,
élevant jusqu'au Ciel une œuvre de blasphème,
chante aux siècles futurs l'hymne de son orgueil,
c'est justement, grand Dieu, que tu brises le faite
de Babel confondue, et que ton bras rejette
le vaste espoir de l'homme et sa gloire au cercueil.

Mais, Seigneur, quand l'artiste animant la matière
fait soupirer le bois, et fait chanter la pierre,
pour toi, pour t'ériger un pieux monument,
pourquoi cette œuvre, ô Dieu, d'amour et de lumière,
sous ton regard aimant, ne reste-t-elle entière,
debout, jusques au jour du dernier jugement?

Tel fut Ripoll. Jadis, en l'honneur de Marie,
un cœur fidèle orna cette rive fleurie
d'un dévot Sanctuaire, où maint bon pèlerin
à la Reine du Ciel offrait un pur hommage,
prient avec ardeur devant l'antique image,
qui jamais, disait-on, l'on n'implorait en vain.

Chaque siècle apporta quelque splendeur nouvelle
à la sainte maison; brûlant d'un même zèle,
hauts barons et vilains, tous veulent l'embellir.
Telle une vierge enfant, qui d'année en année,
paraît de plus de grâce et d'attraits couronnée,
et sourit confiante, au seuil de l'avenir.

De vrai bien, du vrai beau que d'âmes altérées,
du choc des passions que d'âmes ulcérées,
à Ripoll ont puisé la fin de leur langueur,
le pardon, le repos, l'heureux oubli du monde.
Tel le cerf aux abois retrouve, au sein de l'onde
d'une fraîche fontaine, un surcroit de vigueur.

Durant plus de mille ans, ces voûtes consacrées
ont redi de David les strophes inspirées.
Durant plus de mille ans, les anges dans ce lieu,
ont dressé de Jacob l'échelle merveilleuse,
emportant d'humbles vœux sur leur aile joyeuse,
aux hommes rapportant la douce paix de Dieu.

Aujourd'hui tout se taît, les herbes et le lierre
cachent les murs croulants; au lieu de la prière
qui jadis s'élançait en flots harmonieux,
l'écho fait retentir aujourd'hui sur les rives,
les chansons du hibou, monotones, plaintives;
et les anges de paix sont remontés aux cieux.

Mais du fond sombre des nues,
l'éclair a soudain jailli,
puis sous les dalles émues,
la poussière a trepailli... *tressailli*
O ciel, quel est ce mystère?
Ceux qui dorment dans la terre,
à l'ombre des noirs piliers,
les moines, les chevaliers,
quoi! se lèvent de leur bière,
animés d'un saint émoi...
O Ripoll, réveille-toi!

Ta ruine se répare;
la voix qui dit au Lazare
«Quitte la poudre et les vers»;
la voix qui rend le sourire
du printemps et le zéphire
au monde, après les hivers;
cette voix s'est fait entendre
et va ranimer ta cendre.
Le désert va refleurir;
pour toi de belles années
commenceront à courir:
tes nouvelles destinées,
o Ripoll, vont s'accomplir.

Le Seigneur Dieu nous visite,
pour nous conduire il suscite
un nouveau Zorobabel,
un pasteur aimé du ciel,
en qui revit le mérite
de Wifred et d'Oliba.
Auguste et zélé prélat,
il roule dans sa pensée
de te rendre pour toujours,
Ripoll, ta gloire passée
et l'éclat des anciens jours.

—

Temple, réjouis toi, ta beauté va renaître,
les parris, le moutier et les moines peut-être
revivront... O Jésus, daigne, daigne bénir,
celui dont la prudence et le ferme courage,
soutenu par ta grâce, en ce pieux ouvrage,
répare le passé, prépare l'avenir.

A NOTRE DAME DE RIPOLL

«Ave gratia plena....»

VIERGE pure, Idéal de Dieu, qui cependant,
Avant de recevoir la couronne des Ames,
N'étiez qu'un lis timide entre les autres femmes,
Ma prière vous soit un encensoir ardent.

Vos talons glorieux écrasent le Serpent
Qui déroule toujours en nous ses nœuds infâmes,
Et, comme votre fils sur la mer, sur les flammes
Vous marchez vers qui souffre et vers qui se repent.

Car il est un enfer aussi dans notre monde,
Un purgatoire au moins où la passion gronde
La fureur de la vie ou bien son désespoir:

Reine, délivrez-nous des terrestres misères,
Et votre chaste cœur soit l'unique miroir
Où penchent leur beauté filles, femmes et mères!

Marseillan (Hérault). ACHILLE MAFFRE DE BAUGÉ.

THE HISTORY OF THE

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several paragraphs, but the characters are too light and blurry to be transcribed accurately.

POESIES ITALIANES

POESIES ITALIANES

A S. E. RMA.

MONS. GIUSSEPPE MORGADES Y GILI

VESCOVO DI VICH

SONETTO

BELLA di luce, che dal ciel si spande,
La Fè di Cristo in ogni suol fioriva,
Allor che l'immortal genio di Oliba
Queste innalzava a Dio moli ammirandè.

E, dalle Ibère alle remota lande,
A' prodigî novelli alto stupiva,
Ed all'autor dell'opra ognun si udiva
L'eccelso nome tributar di *grande*.

Oggi, che a molti in cor langue la fede,
Ridare all'alme moli il prisco e santo
Onor, Giuseppe, il genio tuo si vede;

E a tua lode, ciascun nota, che quanto
Difficil più, tanto a ragion si crede
Di più vivo stupor degno il tuo vanto.

MONS. LUIGI TRIPEPI.

RIPOLL

QUANDO contro stuolo ardente
Una guerra si bandì
Fu Wifredo ch'invilito
Contro al reo non si senti.

Catalogna in la sua mano
Fu tremenda nel furor:
L'agareno surse invano
Del bel suolo predator.

Venne il trace sfolgorando
La sua luna, e fu crudel:
Ma del conte il forte brando
Fu sgomento all'infedel.

Ma terror dell'inimico
Fu la madre del Signor,
Che depresse al serpe antico
Il reo capo insidiator.

Oh torreggi in Catalogna
La badia ch'in tutte età
Il trionfo che s'agogna
Del fedele narrerà.

Di Benedetto i figli
Con cantico d'amor,
Del mondo nei perigli
Diran lode al Signor.

Alla presente diva
Lor canto sorgerà,
Il suo pastore Oliba
Il culto accrescerà.

De' secoli pel giro
Il nome del bel fior
De' miseri desiro
Avrà novello onor.

Oh benedette mura,
Oh storia alma gentil,
Oh patria ognor sicura
Dalla baldanza ostil;

Quante memorie e quante
Allietano il mio cor,
Alla gran donna innante
Arde dei prodi il cor.

E tu, pastor novello,
Gareggi in tua pietà
Col grande onde sì bello
L'avito tempio sta.

Dall'ombra del passato
Sorgi Wifredo, un cor
Nel popol forte e grato,
Seguirà il suo pastor.

La memore Badia
Alle future età,
Le glorie di Maria
Giulive narrerà.

CAN. MONS. BARTOLINI.

ALLA BEATISSIMA VERGINE

DEL CELEBRE SANTUARIO DI RIPOLL IN ISPAGNA

CANZONE

A te dai cicli ov'hai corona e scetro,
A te da tutte le terrestri prode
Ove imperi, o gran Vergine, giocondi
Inni risuonan di perpetua lode.
Se ognor tuo nome s'ode
Nel canto de' superni, e in dolce metro
D'amor si spande per gl'immensi mondi;
E in questo umil piancta, o annotti o aggiorni,
Ripete dagli Esperî ai liti Eöi
Ogni gentil favella i vanti tuoi.

Ma d'inni, o Madre, un aureo diadema
T'offra altri, e tutto di tua luce pura
L'infiori: lo mio ingegno ha tarde l'ali
E corte sì, che al volo arduo impaura.
Però il cor m'assicura
Che sono care a tua pietà suprema
Pur le supplici voci de' mortali:
Onde di sospirosa umil preghiera
Vagliami, d'inni invece, il mesto suono,
E questo salga al tuo sublime trono.

Ve' quai gravi pensier, qual portan pena
I servi tuoi! e s'han cagion di duolo
Tu sai! chè miri quali a lor d'intorno
E quai pel mondo van rie pesti a stuolo,
Ammorbando ogni suolo,
Come torrente che niun argin frena.
Ferrea età, che al mondo fe' ritorno,
D'aureo viver civil spense ogni luce:
Molte genti con fier viso di guerra
Fremon, regna il furor, trema la terra.

Ve' qual turbine, o Madre, omai travolve
Monarchi e plebi, se da lor lontani
Il grande ausilio tuo. Son molti in densa
Ombra erranti, a cui giova adorar vani
Idoli e mostri strani
D'empietade e di vizi, e amar la polve.
Altri, com'Austro che tempeste pensa,
Di civili discordie nutre il seme,
Che ad or ad or in barbare faville
Scoppiando, incenda gran cittadi e ville.

E tu'l vedi, alma Vergine, e comporti?
Così dunque al tuo Figlio una delira
Turba onor scema, e l'are tue disfiora?
E le giuste vendette ancor non spira,
E tace la grand'Ira?
Or tu, Guerriera invitta, che conforti
L'egro Israello e: sei suo scudo ognora,
Tu prode qual fiera oste che s'accampi,
Alza il braccio tremendo, e, se tu brami,
Tosto i malvagi andran dispersi e gramì.

Se d'aitarne, o Madre, ancor t'inforsi,
L'eretica Idra infesterà ogni lembo
Di nostra patria, e sazierà sua rabbia;
Anzi di mali ad ogni terra in grembo
Pioverà maggior nembo.
Sperdi il mostro che ovunque avventa i morsi
Suoi venenosi e la maligna scabbia,
Che il mondo appuzza. Tua immortal possanza
Splenda e tua luce in questa cieca valle,
Si che ognun trovi lo smarrito calle.

Vergin, che a Dio sei Madre, a te s'aspetta
Consolar de' tuoi servi il cor conquiso
Da lungo lutto, e nelle nostre rive
Far riflorir d'un bel sereno il riso.
Tu fosti in Paradiso
Al comun bene sovra tutti eletta,
E però sempre in te ferventi e vive
Son le nostre speranze e i nostri voti.
Ovunque i tuoi prodigî alza la fama,
Con lagrime inesauste ognun ti chiama.

Oh! se arridi, o Maria, come amor vuole
Ben fia che omai la terra al ciel somigli,
E la santa Sionne gli ampî stenda
Suoi padiglioni tra le rose e i gigli,
Tutti adunando i figli
Sotto i gran rai del suo mirabil Sole.
Oh! se arridi, omai fia che nuova splenda
Gloria al Pastor che regna in Vaticano,
E ch'Ei, vinti gli error del secol tristo,
Cinga d'alloro il gran vessil di Cristo.

Tu andrai, Canzone, anco a lontani lidi
Qual vergin gemebonda in bruna veste:
Pur in tue voci meste
Parla con speme di bei di felici,
Onde la terra alfin sarà beata
Per Lei che in mille voti è ognor chiamata
Propizia Iri di pace. Auspice il santo
Suo nome, almo conforto
Seguirà alle procelle, e in stabil porto
La nostra gioia fia maggior del pianto.

MONSIGNOR DAVID FARABULINI,
Prelato Domestico di S. S.,
Canonico di S. Giovanni in Laterano.

ALLA VERGINE MARIA

SONETTO

DOLCE conforto in questo crudo esiglio
Di nostra eterna speme almo sostegno
Madre, deh! ascolta il popol tuo, che indegno
A te rivolge il supplichevol ciglio.

Tu che alla destra dell' Eterno Figlio
Siedi Sovrana nel celeste regno,
Posto che'l puoi, frena il suo giusto sdegno:
Salva i tuoi figli da mortal periglio!

Sotto il tuo manto, ah! Tu ci accogli, e il fero
Nemico tuo lungi da noi discaccia,
Perchè non sia d'alcun acquisto altero.

Di questa notte oscura il denso velo
Ci schiara, o Madre! chè vediam la traccia
Di quel sentier che ne conduce al Cielo.

D. GUGLIELMO BOBBIO PORZIA.

LA BASILICA RIPOLLENSE

Di gemme ornata e d'oro
Rifulge la navata
Salir gli incensi e d'angeletti un coro
Sulla Madre beata
Come farfalle da un raggio di sole
Chiamate intreccian cantici e carole.

Dall'alle trionfali
Porte già uscìr le genti
Nella valle del Ter: le siderali
Volte e l'acque salienti
Dei cento rivi e l'incantate grotte
Mille esultanze rendon nella notte.

Per l'ampie gole e i neri
Ne andâr monti selvosi
Le genti, e vanno i cenobiti austeri
Pei chiostri silenziosi,
D'eterea luce irradiati il volto
E il cor in dolce vision raccolto.

Sotto l'eccelsa mole
Non più voce mortale
Ma una mistica ebbrezza di parole
Melodiando sale:
Turbina un lieve stuolo e canta amore,
Risponde l'eco dagli organi: amore!

Ardon di Berengario
Sovra l'ara gemmata
Le lampe d'oro, e vien pel santuario
Maestosa incoronata
Gente regal: s'aprîr le oscure soglie,
Gia ognun le immote labbra orando scioglie.

Guiffredo oh! antica gloria
Che primo alzò la spada
E lo scettro e l'altar della vittoria
Nella patria contrada,
Ei che l'alto destin ne guarda ancora
Co' suoi prosteso la Divina implora.

E il bianco augusto Oliba
Cui nell'anima ardente
Come mistico fiore un dì s'apriva
L'incanto rifulgente
Del tempio che d'amor tant'opra serra,
Del ciel trionfo e della patria terra;

Con lo sguardo smarrito
In santa estasi nuova
Sull'aureo trono di Maria l'avito
Patto di fè rinnova,
E un riso un raggio che d'alto discende
Su quei prodi e su lui qual nimbo splende.

Via per le sculte arcate
Cantano osanna i cori
Degli angeletti, e in mille note alate
Tripudiando gli amori
Da ogni ampia serra e picco luminoso
Recano a Lei del Pireneo glorioso.

MARIA LICER.

Modena—Monfestino.

A MARIA VERGINE

Di te parla, o Maria, candido fiore
Cui mai impura man tanse lo stelo,
Di te parla nel ciel senza alcun velo
Luna che piove il mite suo splendore.

E di te parla il sol col suo bagliore,
E di te ancor stella che splenda in cielo
Soccorso a nauta che smarrito e anelo
Fra speme incerto va e fra timore.

Di te, Vergine, ancor quest'alma mia
Da tanti mali oppressa mi favella,
E te m'addita nella mortal via

Allor che forte infiera la procella
E il duol mi spigne a l'estrema agonia,
Allor che sol tu puoi, Vergine bella.

GERARDO.

MARIA VERGINE

VEDE la mente mia un dolce viso
Lo quale è tutta cosa celestiale,
Di tanta grazia e nobiltade e tale
Che l'amor spira che v'è suso inciso.

Le vive rose ed il grazioso riso
Par brancino il pennel; ma niun mortale
E' degno a tanto, chè null'arte vale
A ritrar la Beltà del paradiso.

Simbol di Lei ogni più vaga cosa,
A Lei dinanzi grazia e leggiadria
Manca a le stelle al sole ed a la rosa.

In Lei s'affisa ognor l'anima mia
E in Lei s'acqueta con calma amorosa
Infra l'orror di questa selva ria.

MARIO.

ALLA MADONNA DI RIPOLL

CANTATA

Veggi seder la Regina
cui questo regno è suddito e devoto.
DANTE, *Paradiso*, c. XXXI.

PERVENTE cattolico,
Vien presto, t'affretta,
Maria t'aspetta,
la Madre d'amor:
Dal trono magnifico
sul quale s'assiede
conosce la fede
e il tuo buon cuor.

Tu, Madre dolcissima,
sei scudo sicuro
e ferreo muro
che copre gli eroi:
Se piange nostr'anima
battuta dal mostro,
l'ajuto sei nostro,
che pugni per noi.

Tu a noi sei la splendida
e fulgida stella
che luci si bella
al cuor del mortal:

Tu fughi l'orribile
e nera tempesta,
ch'in cuore ci desta
nemico infernal.

Dai luoghi più celebri
lontani e vicini
verran pellegrini
d'ardente pietà:

E a te rivolgendosi
i loro lamenti
con flebili accenti
ognun porgerà.

Davanti l'immagine
di grazie fonte
inchina la fronte
un popol fedel:

E sorgon innumere
le benedizioni,
che son ricchi doni
caduti dal ciel.

Lodiamo con giubilo
il nostro buon Padre
ch'abbatte le squadre
che Pluto gettò:

E' pio e benefico
ch'a' miseri figli
ne' duri perigli
tal gemma donò.

Se un giorno frenetico
ardisce l'Averno
rapirla, lo scherno
punito sarà:

La fede più solida
che ci arde nel petto,
pel dono diletto
valor desterà.

La Spagna tiè suddita
e ti ama devota,
perchè l'è ben nota
la tua bontà:

Col cuore tutt'umile
le preci t'invia
e loda Maria
celeste beltà.

Sacerdote GIUSEPPE CASTELLS.

POESÍA ALEMANA

POESIA ALEMANA

DER KAISERGLOCKE GRUSS

ZUR WIEDERHERSTELLUNG VON SANTA MARÍA
DE RIPOLL

DIN dan klingt es am deutschesten Strome,
 Din don weithin der Klang sich schwingt
 Von der heiligen drei Könige Dome:
 Kaiserglocke, die dröhnende, singt:
 «Din dan, Germania ist wieder erstanden,
 Köllens Dom ist ihr leuchtend Symbol!
 Laut zu künden es froh allen Landen
 Gab mir Stimme der neue Karol!
 Din dan, din don!»

«Din dan, stolz meine Thürme, die Riesen,
 Ragen wohin jahrhundertelang
 Einsam mahnend der Krahen gewiesen,
 Bis sie vollendet der Einheitsdrang.
 Din dan schallet es jubelnd am Rheine,
 Aber es töne so rein und so voll
 Auch der eherne Mund jetzt, der meine,
 Santa María, der von Ripoll!
 Din dan, din don!»

«Santa María, das ist die Wiege
 Von Cataloniens Freiheit und Recht,
 Da die Heilige führte zum Siege
 Ob den Mauern Wifredo's Geschlecht,
 Dem entsprossen der beste der Recken,
 Der in Köln einst mit Rittersinn
 Stritt, dass frei sei von Mahel und Flecken
 Frau Mathilde, die Kaiserin.

Din dan, din don!»

«Santa María glänzet im Thale
 Jetzt des rauschenden Ter und Freser
 Wie am Rheine die Prachtcathedrale,
 O gepriesen, gepriesen der Herr,
 Dass er Morgades die Kraft hat gegeben,
 Zweiter Godmar mit gewaltiger Hand
 Santa María aufs' Neu' zu erheben,
 Die ein ganzes Jahrtausend stand!

Din dan, din don!»

«Schlaft in Frieden, Ihr Berenguere,
 In dem neugeheiligten Bau!
 Wächter ragt catalanischer Ehre
 Wieder, Ihr Thürme der Lieben Frau!
 Euch grüsst Köln, und es neigt sich Ausona,
 Und es beugt sich der Montserrat
 Vor Ripoll's glorreicher Madona,
 Die jetzt wieder ihr Denkmal hat!

Din dan, din don!»

«Auf dem Boden, den einstmals befeuchtet
Der catalanischen Helden Blut,
Steh' als Paladium, o Tempel, drin leuchtet
Päpstliche Gabe, das theuerste Gut!
Santa María, nie ende das Singen
Für die Erlösung des Vaterlands!
*Santa María mög's ewig erklingen,
Santa María im Siegeskranz!*
Din dan, din don!»

JOAN FASTENRATH.

Köln, 12 September 1893.

TRADUCCIÓ CATALANA

FETA SOBRE VERSIÓ CASTELLANA DEL AUTOR

PER

LLUÍS B. NADAL

SALUTACIÓ

de la *Campana del Emperador* de la Seu de Colonya ab
motiu de la restauració de Santa Maria de Ripoll.

Din dan sona á la vora gentil del riu germánich;
din don, y lluny s'escampa lo so afalagador:
en la Seu dels Tres Reys, del home esforç titánich,
hi canta una campana, la del Emperador.
«*Din dan!* ressucitá Germania victoriosa;
la Seu que té Colonya lo símbol n'es brillant:
nou Carlemany m'ha dada veu alta y poderosa
per que al mon tot ho diga, joyosa y triumfant.

¡*Din dan! din don!*»

«*Din dan! din dan!* altives mes torres sublimades
s'axequen hon per segles la grúa en soletat
les ensenyá als Germánichs naxents è inacabades
fins que'ls doná corona lo geni coronat.

¡*Din dan!* lo goig ressona del Rhin en la devesa;
també armoniós y tendre mon cant s'ha de sentir
en honra de Maria, la Verge Ripollesa,
á qui ma veu de bronze saluda desd'aquí.

¡*Din dan! din don!*»

«Santa Maria! Es ella breçol voltat de gloria
de llibertats antigues, dels furs dels catalans;
la Verge qui en tots segles menava á la victoria
de Guifre á la niçaga batent als musulmans:
d'hon va sortir, com flor de la cavalleria,
qui batallá á Colonya, galant y ab cor altiu,
per que lliure de mácula quedás en un sol día
Matilde calumniada, la noble Emperadriu.

¡*Din dan! din don!*»

«Com brilla aquí á la vora del Rhin gran y sumptuosa
la cèlebre Basilica que espill en lo riu té,
brilla Santa Maria, robusta y magestuosa,
en mitg la gerda vall del Ter y del Freser.
Llohat lo Senyor sia qui força da á Morgades
per fer brotá' altra volta, com un segon Gothmar,
del munt d'archs mitg-partits, de voltes trocejades,
la que per deu centuries del catalans fou llar.

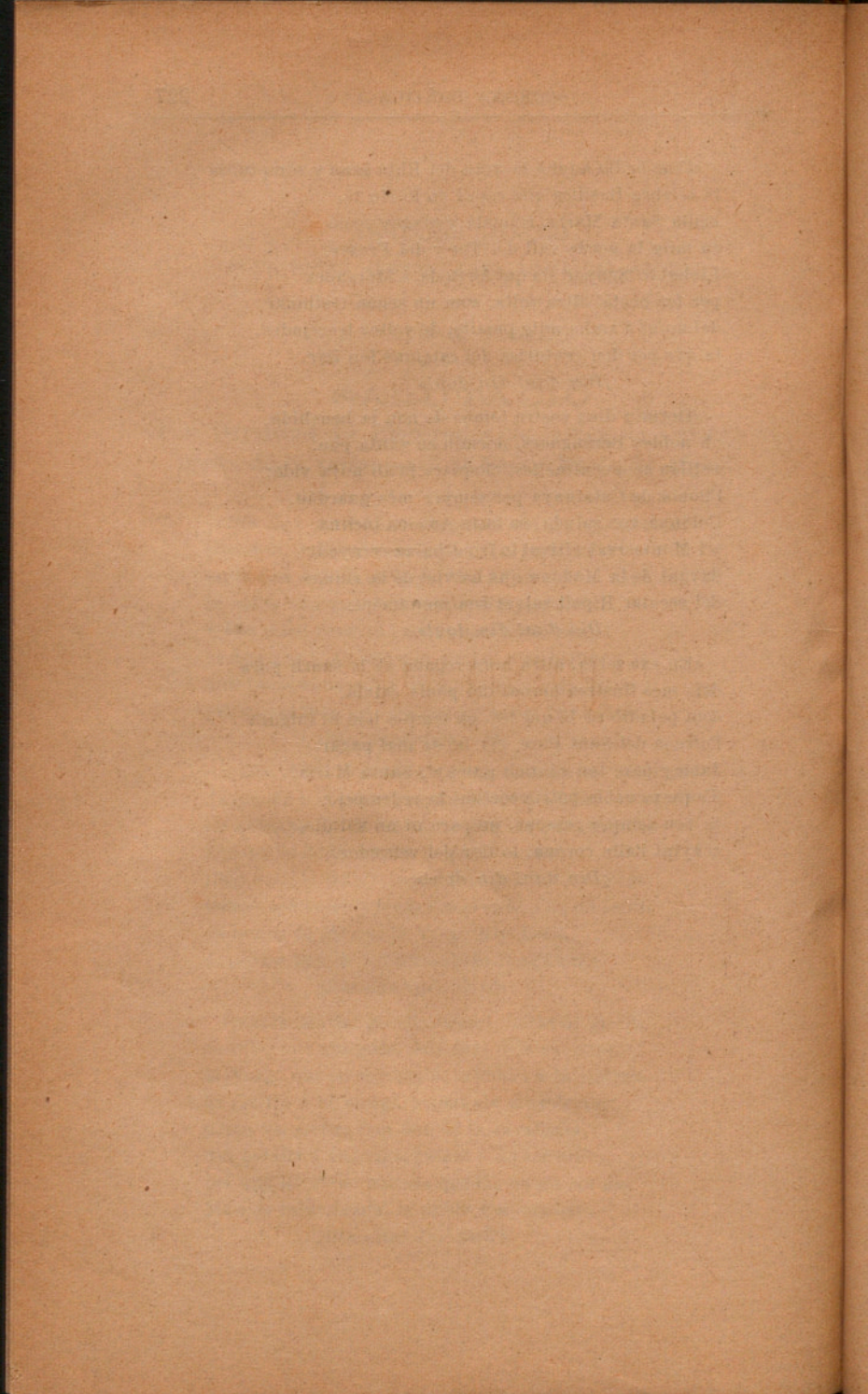
¡Din dan! din don!»

«Dormíu dins vostra tomba de nou ja benehida,
oh nobles Berenguers, dormiu en santa pau;
vetlláu com centinelles, cloquers ja ab nova vida;
l'honor de Catalunya per sempre més guardáu.
Colonya vos saluda, sa testa Ausona inclina
y'l Montserrat altívol lo front baixa escayent
davant de la Madona que ha vist de la ruina
del secular Ripoll salvat son monument.

¡Din dan! din don!»

«En exa terra, altra hora regada ab la sanch pura
dels més ilustres hèroes del poble catalá,
com paladió tu hi quedes, oh temple hon hi fulgura
l'ofrena del Sant Pare, eix bé de mal pagar.
Jamay pare ton cántich ¡jamay!, Santa Maria,
d'aquexa noble patria cercant la redempció;
ta veu sempre ressona, no pare ni un sol dia,
cenyint l'alta corona, lo llor del vencedor.

¡Din dan! din don!»

POESÍA TXECA

POESIA TEXCA

SANTA MARÍA DE RIPOLL

 svatá Panno na Ripollu,
 kde Ter a Fraser vlaší spolu
 tu, kterou chráníš, katalanskou zem,
 své rámě otevři i mému lidu,
 a svého roucha ohvězděný lem
 nám podej s nebe v naši strast a bídu.

Ó svatá Panno na Ripollu,
 již deset věků v tichém dolu
 tvůj klášter zdolal všeničící čas
 a hostil vlídně Benedikta syny
 i popel knížat, věků pevná hráz,
 až barbar tebe zdeptal ve ruiny!

Ó svatá Panno na Ripollu,
 dnes konec stal se tvému bolu,
 zas v nové kráse ční tvůj nový chrám
 a cella znovu zbožné vítá bratry,
 dnes zdobí tebe svatý Otec sám
 a obnovil, co zničil démon chátry.

Ó svatá Panno na Ripollu,
dav básníků dnes k tvému stolu
se hrne nadšeně i z cizích niv,
ó dovol také Benedikta synu,
by v písni opěval tvé krásy div,
u tvojich nohou plakal svoji vinu.

Ó svatá Panno na Ripollu,
kde Ter a Fraser vlaší spolu
tu, kterou chráníš, katalanskou zem,
své rámě podej českému též lidu
a svého roucha ohvězděný lem
nám podej s nebe v naši strast a bídu!

P. SIGISMUND BOUŠKA,
český benediktin Břevnovský.

TRADUCCIÓ CATALANA

FETA SOBRE VERSIÓ CASTELLANA DEL SACERDOT

D. LLUÍS KOUDELKA

PER

MOSSEN JACINTO VERDAGUER

¡Oh santa Verge, d'hon lo Ter
rega, encaxant ab lo Freser,
la hermosa terra catalana,
á ma nació'ls braços obriu,
tot allargantli'l voraviu
del blau mantell de sobirana!

Oh santa Verge Ripollesa,
fa deu cents anys, en la devesa,
vostre casal, com un gran arbre,
monjos y prínceps ha abrigat,
fins que ha romput un segle barbre
exa resclosa del passat.

Oh santa Verge Ripollesa,
per vos s'acaba la tristesa;
avuy renaix l'antiga laura
que á vostra llum tan resplandi,
y es lo Sant Pare qui restaura
lo que'l diablé destruí.

Oh santa Verge de Ripoll,
de trobadors ab l'arpa á coll
plena es avuy vostra capella;
dexáu que un fill de sant Benet
de vostres gracies al esplet
vinga á entonar cançó novella.

Oh santa Verge, d'hon lo Ter
rega, junyit ab lo Freser,
la hermosa terra catalana,
la má á Bohemia donáu,
tot allargantli com cel blau
vostre mantell de sobirana.

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES THE FIRST

BY

JOHN BURNET

OF THE UNIVERSITY OF OXFORD

IN TWO VOLUMES

THE SECOND VOLUME

CONTAINING

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES THE SECOND

BY

JOHN BURNET

OF THE UNIVERSITY OF OXFORD

IN TWO VOLUMES

THE SECOND VOLUME

CONTAINING

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES THE SECOND

BY

JOHN BURNET

OF THE UNIVERSITY OF OXFORD

IN TWO VOLUMES

THE SECOND VOLUME

CONTAINING

THE HISTORY OF THE

REIGN OF

CHARLES THE SECOND

BY

JOHN BURNET

OF THE UNIVERSITY OF OXFORD

GOIGS

DE

NOSTRA SENYORA DE RIPOLL

GOLOS

ИСТОРИЯ РЕВОЛЮЦИИ В РОССИИ

DE la patria bella aurora,
que per Ripoll nos isqué,
de Catalunya Senyora,
feu re florir nostra fe.

La bandera Vos donareu
al Comte Guifre'l Pilós,
y'l pays que conquistareu
patrimoni fou dels dos.
Exa Estrella guiadora,
catalans, seguiula bé:

Oh Comtesa, cap á Ausona
vostre mantell s'axamplá,
s'axamplá fins Barcelona
y la Patria s'hi abrigá.
Escombrada de gent mora
Catalunya re nasqué:

Perque'us faça companyia
 vos fundá aqueix Monestir,
 hon en terra nit y día
 cants del cel pugáu sentir.
 Lo seu Fill vos hi empenyora
 per cantárvoshi també:

Del Pilós seguint l'exemple
 son besnét, Bisbe y Abat,
 vos dedica aqueix gran Temple,
 aliguer del Principat.
 De la Patria Fundadora,
 que sa llar aquí tingué:

Axecant com doble flama
 sos dos braços al Senyor,
 ab set ábsides reclama
 los set dons del Sant Amor;
 rich mosaych té per estora,
 per cimbori un encensé':

¡Quina página de gloria
 ab son dit li grava al front,
 ab los fets de nostra historia,
 la sagrada, y la del mon!
 Jesucrist eix cel enflora,
 de l'amor astre serè:

Es aquexa portalada
grandiós arch triomfal,
que'us alçá la Patria amada
d'una roca de Puigmal.
Oh Judiht, escapçadora
de Holofernes agarè:

Nostres Comtes tots venían
á portarvos llurs trofeus,
y, al morirse, tots volían
reposar á vostres peus.
De tots ells sou guardadora
del Pilós á Berengué':

A vostra corona bella
vos hi posan per florons
cada cim una capella
exos cingles y turons;
d'exos pobles sou Pastora,
la remada'us coneix bé:

Mans sacrílegues un día
cremaren eix Monestir,
y ¿de Vos, dolça María,
nos haurem de despedir?
Sospirant diu qui'us anyora,
Sol del cel ¿quán vos veuré?

Lleó Tretze nostre Pare,
qui en son cor té als catalans,
diu, al vèurens sense Mare,
vull que'n tinguen com abans;
y es Estrella de l'aurora
la que trista ahí's pongué:

Oh María, vostres braços
nostra Patria aquí han breçat,
ans de fer sos primers passos
de Ripoll á Montserrat.
A exa terra que'us adora
de sos mals guariula bé:

Dels mil anys de nostra glòria
Vos, María, sóune'l Sol,
la clau d'or de nostra historia
que té aquí sagrat breçol.
Del pays Conquistadora,
conquistáu los cors també:

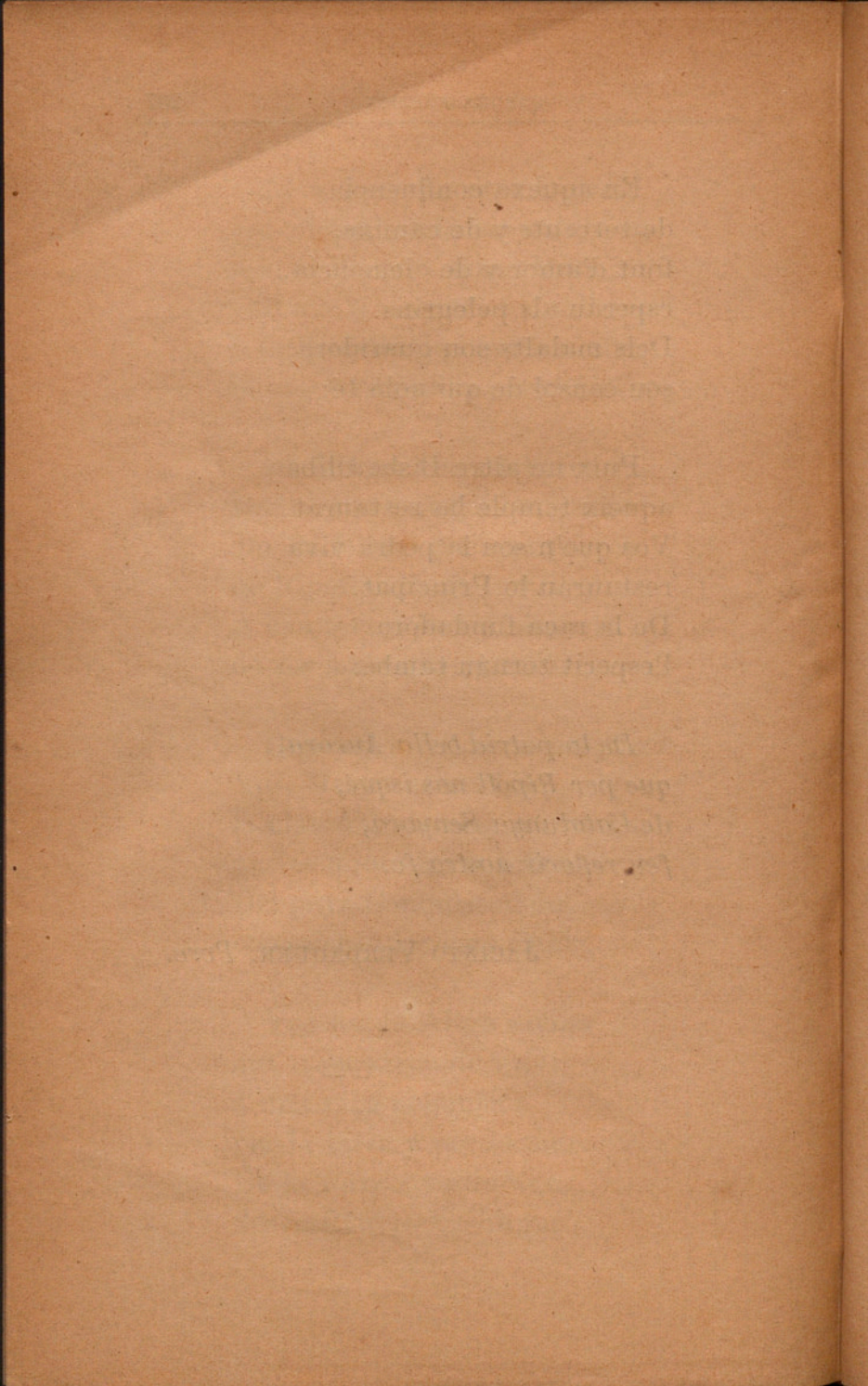
Vos sou la Àliga divina
qui ensenyáreu de volar
á una raça gegantina
per la terra y per la mar.
De la Patria vetlladora,
desvetlláu vostre aligué':

En aquexa confluencia
de torrents y de camins,
font d'amor y de clemencia,
esperáu als pelegrins.
Dels malalts sou guaridora,
sou consol de qui no'n té:

Puix un altre Bisbe Oliba
aqueix temple ha restaurat,
Vos que'n sou la pedra viva
restauráu lo Principat.
De la raça fundadora
l'esperit tornáu també:

*De la patria bella Aurora,
que per Ripoll nos isqué,
de Catalunya Senyora,
feu re florir nostra fe.*

JACINTO VERDAGUER, *Pvre.*

TAULA

	Pág.
<i>Á Nostra Senyora de Ripoll</i> , per l'Excm. è Ilm. Sr. Bisbe de Vich, Administrador Apostòlich de Solsona.	5
<i>Habebitis in monumentum.....</i> , per LLEÓ PP. XIII.	9
Carta del Emm. Cardenal Rampolla.	11
<i>In beatam Virginem à Riva Polli</i> , per l'Emm. Cardenal Parocchi.	13
<i>Un saludo fraternal á los poetas</i> , per la Serenissima Senyora D. ^a Pau de Borbon.	15
POESÍA GREGA:	
<i>Jambi</i> , per P. de Angelis.	17
Traducció catalana de l'anterior poesia.	18
POESÍES LLATINES:	
<i>In honorem D. N. Mariæ....</i> , per Mons. David Farabulini.	19
<i>Vitfridus Comes.....</i> , per D. Henricus Lambiasi.	23
<i>Sit. in. æternum. amoris. pignus.....</i> , per D. Thomas Viñas à Sancto Aloysio.	25
<i>Ad restauratum Sanctæ Mariæ cœnobiticum catalaunicum templum.</i>	36
<i>Ad Sanctam Mariam Rivis-Pollentis</i> , per D. Joseph Castells et Arbós.	37
<i>Purissimæ ac Beatissimæ Virgini, Sanctæ Mariæ de Ripoll</i> , per D. Joseph Casas et Reig.	41
POESÍES CATALANES:	
<i>Á Santa Maria de Ripoll</i> , per D. Joaquim Rubió y Ors.	43
<i>Somni de jovenesa</i> , per D. Marián Aguiló y Fuster.	45
<i>La veu del Prelat</i> , per D. Joseph Serra y Campdelacreu.	47

	Pág.
<i>Á Nostra Senyora de Ripoll</i> , per D. Martí Genís y Aguilar..	48
<i>La festa de Ripoll</i> , per D. Lluís B. Nadal.	50
<i>Un prech á la Puríssima Verge Maria.....</i> , per D. Joseph Cortils y Vieta.	52
<i>Á la Verge de Ripoll</i> , per D. Eduart Vidal y Valenciano..	53
<i>A la Verge de Ripoll</i> , per D. Joan Manel Casademunt. . . .	55
<i>Á Santa Maria de Ripoll</i> , per D. Francesch Bracons. . . .	56
<i>L'ombra d'en Berenguer III</i> , per D. Arthur Masriera y Colomer, S. J.	57
<i>¡Ripoll!</i> per D. Francesch Ubach y Vinyeta.. . . .	65
<i>..</i> , per D. Claudi Planas y Font.	69
<i>Tres diades</i> , per D. Vicens Bosch, <i>Pvre.</i>	71
<i>La veu de la Madona</i> , per D. Joseph Taltabuit, <i>Pvre.</i> . . .	76
<i>Toch de gloria</i> , per D. Joseph Mas y Casanovas.	80
<i>Vot de gracies</i> , per D. Bernat Fargas y Adam.	83
<i>Á la Verge Santíssima</i> , per D. Domingo Torrent.	85
<i>La veu de Ripoll</i> , per D. Francesch Matheu.	87
<i>Á Santa Maria de Ripoll</i> , per D. Joseph Casas y Reig. . . .	89
<i>Á la Verge de Ripoll</i> , per D. Joseph Barbany.	92
<i>La Pascua catalana</i> , per D. Joseph Mas y Casanovas. . . .	93
<i>Santa Maria de Ripoll</i> , per D. ^a Victoria Penya d'Amer. . . .	94
<i>Les llágrimes del Avi</i> , per D. Vicens Bosch, <i>Pvre.</i>	98
<i>Á la Verge de Ripoll</i> , per D. Agustí Valls y Vicens.	103
<i>Los Catalans á Ripoll</i> , per D. Miquel V. Amer.	105
<i>Santa Maria</i> , per D. Joaquim Riera y Bertrán.	106
<i>Á Santa Maria de Ripoll, breçol de Catalunya</i> , per D. Nemesi Font y Llubiá, <i>Pvre.</i> , S. J.	109
<i>Lo plany d'un Angel</i> , per D. Joseph Parer, <i>Pvre.</i>	115
<i>Á la Perla de Ripoll</i> , per D. ^a Enriqueta Paler y Trullol. . .	121
<i>Lo Te-Deum á Santa Maria de Ripoll</i> , per D. ^a Trinitat Aldrich y de Pagès.	123
<i>La mort d'en Tallafarro.</i>	125
<i>Á la Verge de Ripoll</i> , per D. Eudalt Ferret, <i>Pvre.</i>	128
<i>A Nostra Senyora de Ripoll</i> , per D. Joseph Castells y Andreu.	131
<i>Al Monestir de Ripoll en sa restauració.</i>	133
<i>Lo Monestir de Ripoll</i> , per D. Agustí Puyol y Safont, <i>Pvre.</i>	136

	Pág
<i>À la gloriosa Madona de Ripoll</i> , per D. ^a Antonia Gili y Güell.	144
<i>Ripoll y Catalunya</i> , per D. Joseph Condó, <i>Pere</i> .	146
<i>À la Verge de Ripoll</i> , per D. Jaume Valls y Pomès.	151
<i>Lo Monestir de Ripoll</i> , per D. ^a Consol Valls y Riera.	152
<i>À Catalunya</i> , hymne, per Mossen Jacinto Verdaguer, <i>Pere</i> .	155

POESÍES CASTELLANES:

<i>Santa Maria de Ripoll</i> , per Fra Francisco Blanco García, <i>Agustino</i> .	157
<i>Templo es mi corazón en donde mora.....</i> , per D. ^a Virtudes Mas Yebra.	159
<i>El Cenobio de Ripoll</i> , per Fra Antoni Medina, <i>M. O.</i>	162
<i>Guirnalda fúnebre</i> , per D. Lucio A. Lapalma, <i>S. J.</i>	169
<i>À Santa Maria de Ripoll</i> , per D. ^a Trinitat Aldrich.	177

POESÍA VASCA:

<i>Guaxen Ripoll-Aldera</i> , per D. Bonifici Echegaray.	179
Traducció catalana de l'anterior poesia.	180

POESÍES PORTUGUESES:

<i>Ave Marias</i> , per lo Visconde Julio de Castilho.	181
<i>À Virgine Maria</i> , per D. João do Nascimento Ramos.	185

POESÍES PROVENÇALS:

<i>À Nostra Dama de Ripoll</i> , per Le Baron de Tourtoulon.	189
<i>A N. Dama de Ripoll</i> , per D. Victor Lieutaud.	190
<i>À Nostro Damo de Ripoll</i> , per D. Frederich Donnadiou.	191
<i>La Gleiso de Jaufre</i> , per D. Charle Boy.	195
<i>Au Santuari de Ripoll</i> , per D. Louis de Sarran d'Allard.	198

POESÍES FRANCESES:

<i>Ripoll</i> 1882.	199
<i>À Notre Dame de Ripoll</i> , per D. Achile Maffre de Baugé.	203

POESÍES ITALIANES:

<i>À S. E. Rma. Mons. Giuseppe Morgades y Gili, Vescovo di Vich</i> , per Mons. Luigi Tripepi.	205
<i>Ripoll</i> , per lo Can. Mons. Bartolini.	206
<i>Alla Beatissima Vergine del celebre Santuario de Ripoll en Ispagna</i> , per Mons. David Farabulini.	209
<i>Alla Vergine Maria</i> , per D. Guglielmo Bobbio Porzia.	213
<i>La Basilica Ripollense</i> , per D. ^a Maria Licer.	214

	Pág.
<i>A Maria Vergine, per Gerardo.</i>	217
<i>Maria Vergine, per Mario.</i>	218
<i>Alla Madonna de Ripoll, per lo Sacerdote Giuseppe Castells.</i>	219

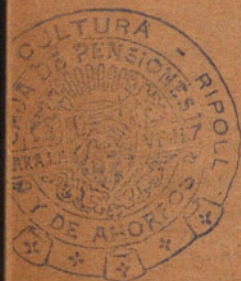
POESÍA ALEMANA:

<i>Der Kaiserglocke Gruss zur Wiederherstellung von Santa Maria de Ripoll, per D. Joan Fastenrath.</i>	223
Traducció catalana de l'anterior poesia, per Lluís B. Nadal.	226

POESÍA TXECA:

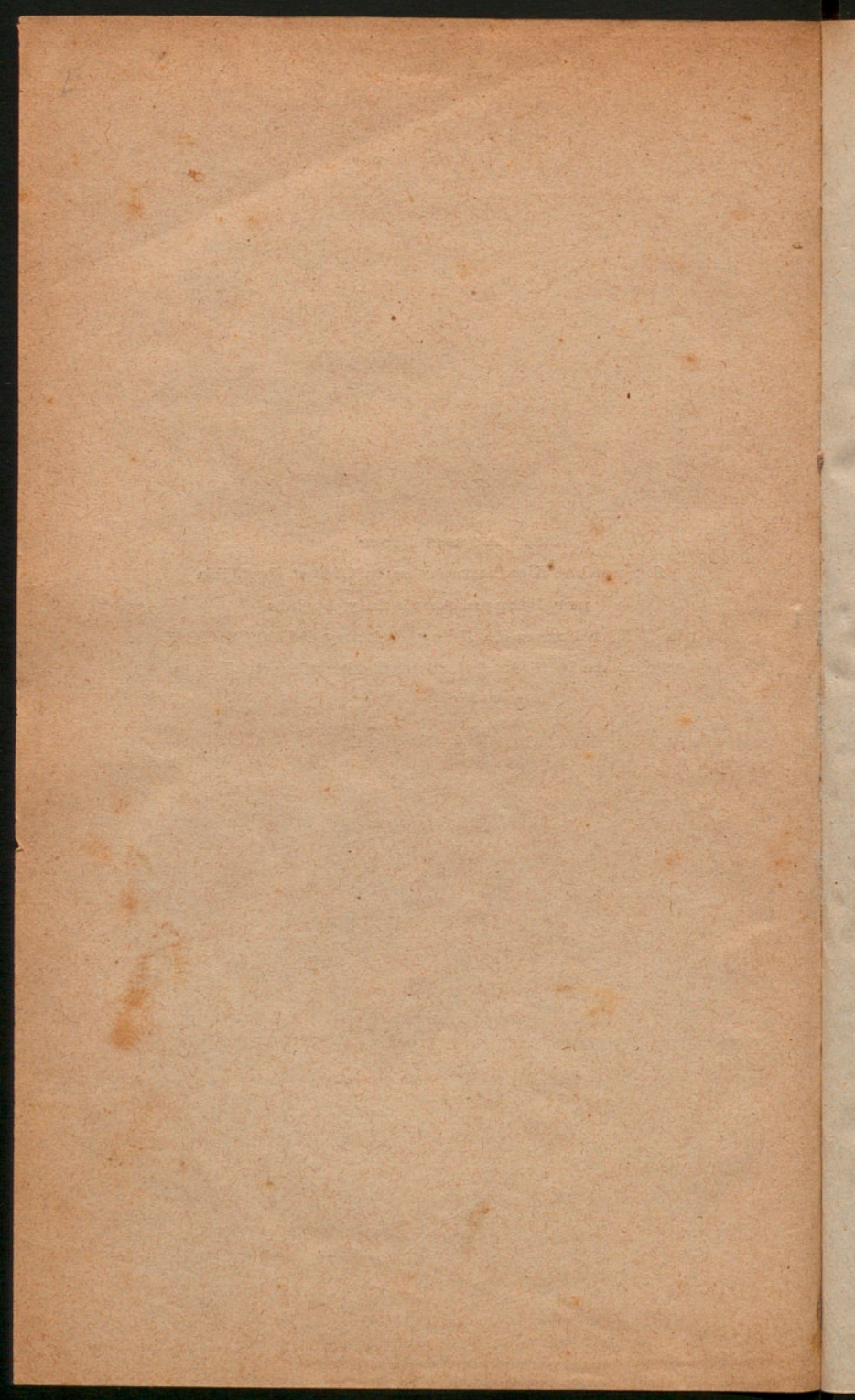
<i>Santa Maria de Ripoll; per lo P. Sigismund Bouska.</i>	228
Traducció catalana de l'anterior poesia, per Mossen Jacinto Verdaguer, Pbre.	231

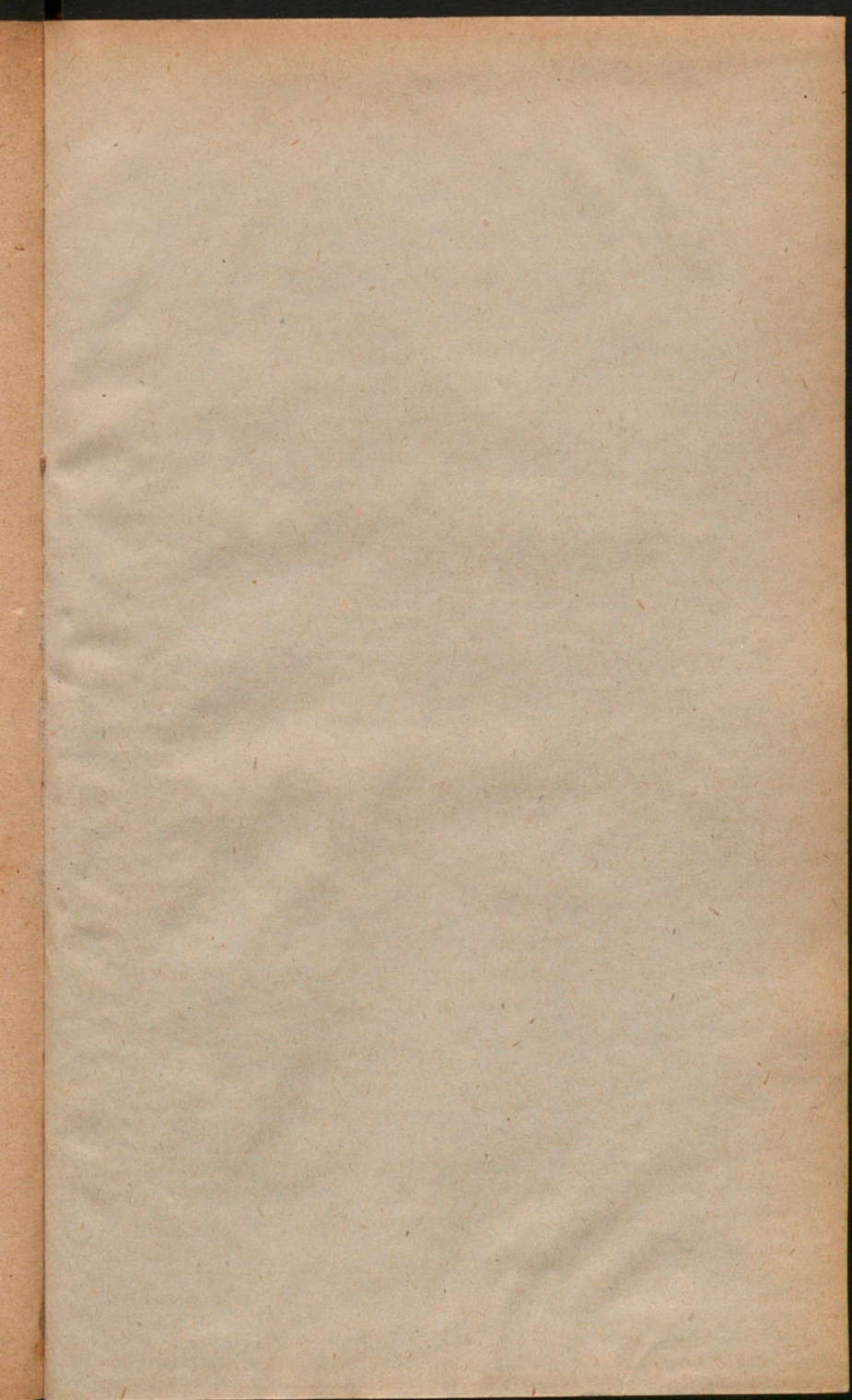
<i>Goigs de Santa Maria de Ripoll, per Mossen Jacinto Verda- guer, Pre.</i>	233
---	-----

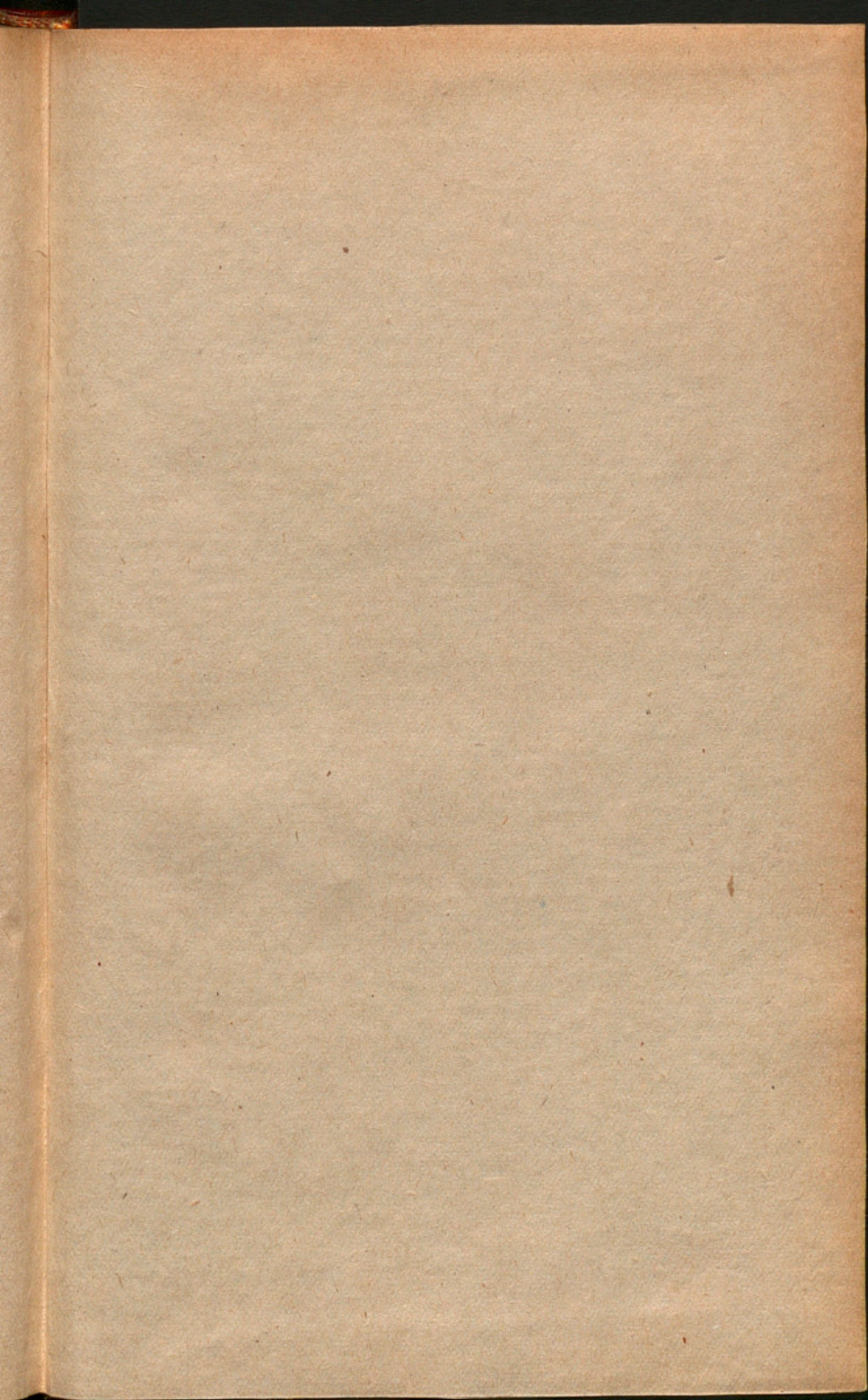

Aquest llibre
fou acabat d'estampar en la Ciutat de Vich
per Ramon Anglada y Pujals
als XX del mes de Juny del any MDCCCXCV
vigilia de la festa del Sacratíssim Cor de Jesus

B.L. 80

Biblioteca
RIPOLL

Reg. 1516
Sig. 833.511 Cor.

CORONA
POETICA

SANTA
MARIA
DE RIPOLL

833.5 U Cor